

Burja

GLASILO OBČINE KOMEN
Letnik 19, številka 2

Poštnina plačana pri pošti 6223 Komen

JUNIJ 2024

Ob občinskem prazniku Občine Komen vam želimo mnogo priložnosti za prijetno druženje, krepitev medsebojnega razumevanja, sodelovanja in povezovanja.
Iskrene čestitke!

župan mag. Erik Modic
z občinskim svetom ter občinsko upravo,

Iz vsebine

- 2 NOVICE IZ OBČINSKE UPRAVE
- 8 IZ VAŠKIH SKUPNOSTI
- 11 DRUŠTVENO
- 18 IZ KOMENSKE KNJIŽNICE
- 21 BURJINA GLASBA
- 26 KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO
- 30 EKO
- 31 ZDRAVSTVO IN SOCIALA
- 33 ORA KRASA IN BRKINOV, d. o. o.
- 40 ŠPORTNO
- 42 IZ ŠOLSKIH KLOPI
- 48 BURJICA
- 54 KAR BURJA PRINESE
- 57 OBVESTILA IN PRIREDITVE

Burja

Glasilo Občine Komen
Letnik 19, številka 2, JUNIJ 2024

Izdajatelj:
Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen
Telefon: 05 7310 450
Fax: 05 7310 460
Spletna stran: www.komen.si
e-pošta: burja@komen.si

ISSN 2591-2321

Naklada: 1.490 izvodov
Glasilo brezplačno prejmejo gospodinjstva v občini Komen. Glasilo raznaša Pošta Slovenije. V primeru, da glasila ne prejmete na dom, se obrnite na pošto v Komnu ali Štanjelu in jim sporočite, da glasila niste prejeli. Glasilo dobite brezplačno tudi na Občini v Komnu, na voljo je tudi v elektronski obliki na spletni strani občine www.komen.si.

Odgovorna urednica: Heidi Vrčon
Uredniški odbor: Marija Umek (pomočnica odg. urednice), Tanja Bratina Grmek, Tamara Kukanja, Martina Godnič
Lektoriranje: Barbara Jejčič
Priprava in tisk: DIGIPRINT, d. o. o.
Vabljeni, da svoje prispevke (članke in slikovno gradivo) za naslednjo številko pošljete v elektronski obliki na e-naslov: burja@komen.si najpozneje do **25. 8. 2024**. Prispevki, ki bodo prispeli prepozno, ne bodo vključeni v septembrsko številko! K posameznemu članku priložite največ dve fotografiji v čim boljši resoluciji. Vabimo tudi vse fotografe ali fotografke kar tako, da nam pošljete tematske fotografije za objavo na naslovnici. Digitalni posnetki naj bodo v čim boljši resoluciji. Poslanih posnetkov v slabi resoluciji ne bomo objavili. Naslednja številka občinskega glasila izide SEPTEMBRA 2024.

Avtor naslovne fotografije: Miran V.

080 10 10 PROSTOFER

Dobro je vedeti

Občinska uprava Občine Komen

Telefon: 05 73 10 450
Fax: 05 73 10 460
Spletna stran: www.komen.si
E-pošta: obcina@komen.si
Uradne ure: ponedeljek in petek od 8.00 do 12.00
sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 17.00

Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Divača, Hrpelje – Kozina, Komen in Sežana

Telefon: 05 73 10 141
E-pošta: soou@sezana.si
Uradne ure: ponedeljek, sreda in petek od 8.00 do 10.00

Knjižnica Komen

Komen 118, 6223 Komen
Telefon: 05 76 68 580
E-pošta: knjiznica.komen@kosovelova.si
Delovni čas: torek in petek od 11.00 do 18.00
sreda od 8.00 do 15.00

Zdravstvena postaja Komen / Splošna ambulanta Komen

Telefon: 05 73 11 460

Lekarna Komen

Telefon: 05 73 11 790
Delovni čas: ponedeljek od 12.00 do 19.00
torek, četrtek in petek od 8.00 do 15.00
sreda od 9.00 do 18.00

Zbirni center Komen

torek: od 9,00 do 13,00
četrtek: od 14,00 do 17,00
sobota: od 9,00 do 13,00

Delovanje javne razsvetljave - prijava napak:

Javna razsvetljava d. d., Litijska cesta 263, Ljubljana
Telefon: 01 5863 600
E-pošta: info@jr-lj.si
Spletna stran: www.jr.lj.si/prijava-napak

Zavetišče Oskar Vitovlje

Telefon: 05 30 78 570

JAVNA BLAGAJNA OBČINE KOMEN obratuje v poslovalnici Deželne banke Slovenije, d. d., v Komnu 118 c (pri pošti), odprta je od ponedeljka do petka od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 16.00.

ODPRTO ŠIROKOPASOVNO OMREŽJE KOMEN - prijava poškodbe infrastrukture, ki ni povezana z motnjami delovanja storitev pri njih.

E-pošta: napake.oso@gvo.si
Telefon: 02 333 26 23, 02 332 23 00
(izven delovnega časa, med 15.00 in 7.00 naslednjega dne)

Spoštovane občanke in občani, drage bralke in bralci občinskega glasila BURJA !

Še nekaj dni nas loči od začetka poletja, ki je za mnoge najlepši čas leta. Sveža jutra, dnevi, obsijani s soncem, in dolgi, topli večeri, ki so kakor naročeni za prijetna druženja, ko si lahko odpočijemo dušo in telo. Če k temu prištejemo še konec šolskega leta in začetek dopustov, si več skoraj ne moremo želeti. Toda letošnje poletje se bo na območju Komenskega Krasa dogajalo še veliko več. Ob finančni podpori občine so namreč številni organizatorji zanimivih kulturnih in drugih prireditev združili moči in pripravili programe, ki vas ne bodo pustili hladne. Skupaj bomo poskrbeli, da poletje na Krasu ne bo minilo samo v znamenju vseevropske in svetovne športne mrzlice (nogomet, kolesarska dirka po Franciji, olimpijske igre), ampak tudi v znamenju kulture. Za razliko od prejšnjih let se bodo tudi po občinskem prazniku v poletnem času odvile številne odmevne prireditve, ki jih ne boste smeli zamuditi. Zato vas vabim, da redno spremljate spletno stran visitkras.info/nacrtoj-obisk/dogodki, aktualne objave o dogajanju v naši občini in tudi drugod na Krasu. Obljubim, da se bo za vsakega izmed vas našlo kaj zanimivega in navdihujočega.

Začetek poletja na Krasu zaznamuje občinski praznik Občine Komen. Na slavnostni seji 21. junija 2024 bomo podelili priznanja za najbolj urejena naselja. Na splošno lahko pohvalimo iz leta v leto večje število naših občanov, ki zgledno skrbijo za svojo okolico. Užitek se je sprehoditi po urejenih vaseh in videti skrbno negovane domačije in vrtove. Kot vsako leto bomo podelili priznanja tudi našim vinogradnikom in vinarjem, ki so se letos še posebej v velikem številu prijavili na ocenjevanje vin. Kljub temu da lansko leto zaradi neugodnega vremena ni bilo naklonjeno pridelovalcem žlahtne kapljice, so bili prav vsi ocenjevalci navdušeni nad izredno kakovostjo vin, kar je dokaz, da je znanje kletarjenja med našimi vinarji na izredno visoki ravni.

Občinski praznik je seveda tudi čas za pogled na pot, ki smo jo skupaj preho-

dili v zadnjem letu, in obenem tudi za vpogled v bližnjo prihodnost. V zadnjih mesecih smo aktivno pristopili k pripravi sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta Občine Komen. Skupaj z zunanjim izvajalcem Locus, d. o. o., je občinska uprava organizirala tri večje posvete z občani. S pomočjo zgodnjega vključevanja javnosti v postopek sprejemanja novega občinskega prostorskega načrta želimo prispevati k sprejemu občinskega prostorskega odloka, ki bo v okviru danih možnosti in zakonskih omejitev čimbolj odražal želje in vizije lokalnega prebivalstva. Želja vseh je, da bi ta cilj dosegli še pred koncem leta 2026, ko naj bi začel veljati novi občinski prostorski načrt.

Sicer se je tako kot vedno dogajalo marsikaj tudi na področju investicij, ki se, žal, zaradi nepotrebnih zamud vlečejo nesorazmerno dolgo. Ena takšnih je rekonstrukcija razdelilnega vodovodnega omrežja v Volčjem Gradu. Zamude so tudi pri dozidavi in rekonstrukciji vrtca v Štanjelu, ki je sicer v zaključni fazi, vendar pa moramo v poletnih mesecih zanj izvesti še tehnični pregled in pridobiti tudi novo uporabno dovoljenje. Hitimo tudi z gradbenimi deli pri prometni in komunalni ureditvi nove obrtne cone pri ALU Komen, saj želimo že jeseni našim lokalnim podjetjem zagotoviti nove uporabne površine za uspešno poslovanje. K sreči potekajo tekoče in brez večjih zamud obsežna obnovitvena dela na štanjelskem gradu, kjer smo se spomladi lahko že veselili prenovljenega grajskega dvorišča in energetske sanirane Spacalove galerije. Prav v teh dneh se zaključuje tudi nadgradnja komunalne čistilne naprave v Štanjelu. V kratkem naj bi se začela že težko pričakovana izgradnja četrte vrtine vodnega zajetja Klariči, s katerim bomo od leta 2025 zagotovili bolj stabilno in varno vodooskrbo na območju Krasa in Brkinov.

Spomladi smo določili tudi nadaljnje korake za razvoj športne infrastrukture v prihodnjih letih. Občinski svet se je odločil, da naj občinska uprava nadaljuje z načrtovanjem ureditve nove tropske športne dvorane v Komnu s pomočjo ce-

novno ugodnejše variante, ki v ta namen predvideva postavitev balona. Strokovne ocene so pokazale, da bi s tropsko dvorano zadostili vsem potrebam, tako šolskega kakor tudi tekmovalnega in prostoračasnega športa v naši občini, hkrati pa bi finančni stroški športne dvorane v balonski izvedbi znašali le tretjino stroškov klasično grajene dvorane. Hitimo tudi s postopki za izdelavo gradbene dokumentacije in za pridobitev gradbenega dovoljenja za novo štiristezno balinarsko dvorano v Kobjeglavu, ki naj bi jo začeli graditi že prihodnje leto.

Žal pa se počasi bližajo stanju, ko zaradi finančne šibkosti naše občine le še stežka zagotavljamo dovolj lastnih virov za uspešno črpanje evropskih in nacionalnih sredstev. Čim bolj smo uspešni pri pridobivanju sofinancerskih sredstev, več moramo zagotoviti tudi lastnega deleža. In pri večmilijonskih projektih lahko znaša lasten delež občine tudi več kot milijon evrov. Zato se trudimo, da bi prodali čimveč zemljišč, ki jih ne potrebujemo za javne razvojne potrebe, lahko pa bi bolje služila svojemu namenu, če bi bila v zasebnih rokah. To velja še posebej za zemljišča na območju nove obrtne cone pri ALU Komen in na območju nekdanjega mejnega prehoda Gorjansko. Verjetno se bomo morali po daljšem obdobju samostojnosti zopet nekoliko zadolžiti, če bomo želeli tudi v prihodnje uspešno pridobivati sofinancerska sredstva za naše ključne projekte, kot so na primer celovita prenova Zadružnega doma Komen in ureditev komenskega središča ter postavitev nove športne dvorane Komen. Le tako bomo lahko tudi v prihodnje nadaljevali s pospešenim razvojem naše občine.

Toda osredotočimo se najprej na poletje. Zato vam želim prijetne in sproščene tedne. Uživate v lepem vremenu, toplih večerih, druženju z družino in s prijatelji. Napolnite svoje baterije in ostanite zdravi, saj je brez zdravja tudi poletje lahko turobno in temačno.

Prav na koncu pa naj dodam še čestitke ob občinskem prazniku in dnevu državnosti.

Vaš župan, mag. Erik Modic

Župan Občine Komen mag. Erik Modic v dogovoru s predsednikom Društva upokoencev Komen Livjom Jelenom pripravlja srečanje s starejšimi občani. Na srečanje so vabljeni občani, ki so/bodo v letu 2024 dopolnili 65 let. Na srečanje se je potrebno prijaviti s spodnjo prijavnico do 31. julija 2024. Izpolnjene prijavnice pošljite na naslov Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen ali na elektronski naslov obcina@komen.si.

Po kratkem kulturnem programu bo sledilo družabno srečanje. Za hrano in pijačo bo poskrbljeno.

Prijavnica

Prijavljam se na županov sprejem starejših občanov:

Ime in priimek: _____
Naslov: _____
Številka gsm telefona: _____
Datum rojstva: _____

V primeru, da se na sprejem prijavljata zakonca ali partnerja, v spodnjo tabelo vpišite še njegove / njene podatke:

Ime in priimek: _____
Datum rojstva: _____

Vabilo bo poslano na en naslov.

Srečanje bo predvidoma septembra. Vabilo prejmete po pošti.

OBVESTILO O OBDELAVI OSEBNIH PODATKOV

S podpisom prijavnice se strinjam, da se lahko osebni podatki uporabljajo, obdelujejo in preverjajo za potrebe in namen posredovanja vabila na županov sprejem starejših občanov. Občina bo posredovane osebne podatke uporabila izključno za namene, kot so opredeljeni v tem soglasju oziroma privolitvi, ter jih hranila do preklica privolitve s strani posameznika, ki je podatke posredoval, oziroma do izteka namena, za katerega so se podatki zbrali. Pravna podlaga za obdelavo osebnih podatkov je privolitev posameznika. Privolitev lahko kadar koli prekličete, ne da bi to vplivalo na zakonitost obdelave podatkov, ki se je na podlagi privolitve izvajala do njenega preklica. Upravitelj osebnih podatkov je Občina Komen. Občina bo hranila in varovala osebne podatke na primeren način, tako da ne bo prišlo do morebitnih neupravičenih razkritij podatkov nepooblaščenim osebam. Občina bo omogočila obdelavo oziroma posredovanje osebnih podatkov izključno naslednjim pooblaščenim uporabnikom (pooblaščenim zaposleni občine, pooblaščenim osebam, ki obdelujejo osebne podatke pri pogodbenem obdelovalcu občine, osebam, ki izkažejo pooblastilo za dostop do osebnih podatkov v okviru zakona oziroma podzakonskih predpisov). Občina ne uporablja avtomatiziranega sprejemanja odločitev, vključno z oblikovanjem profilov. Osebni podatki se ne prenašajo v tretje države ali mednarodne organizacije. Seznanjen/a sem, da imam glede osebnih podatkov, ki se nanašajo name, pravico seznanitve, dopolnitve, popravka, omejitve obdelave, izbrisa in prenosljivosti (vključno s pravico do pritožbe pri Informacijskem pooblaščenju in sodnim varstvom pravic – pritožbo lahko podate Informacijskemu pooblaščenju (naslov: Dunajska 22, 1000 Ljubljana, e-naslov: gp.ip@ip-rs.si telefon: 012309730, spletna stran: www.ip-rs.si). Podrobnejše informacije o tem, kako občina ravna z osebnimi podatki, so na voljo preko kontaktnih podatkov pooblaščenih oseb za varstvo osebnih podatkov: e-pošta: dpo@virtuo.si.

Rekonstrukcija vodovodnega omrežja v Volčjem Gradu

Občina Komen zaključuje obnovo vodovodnega omrežja na območju naselja Volčji Grad. V sklopu rekonstrukcije se je vgradilo PE tlačne cevi zunanjega premera d 110 mm. Celotna dolžina vo-

dovodnega omrežja, ki se izvaja v sklopu projekta, znaša cca 740 m. V sklopu investicije bomo zgradili tudi zemeljsko optično omrežje in prenovili asfaltno prevleko cest ter uredili odvodnjavanje

cestnih meteornih vod. Obstoječ vodovod je bil dotrajan in neustrezen za kvalitetno pitno vodo. Vrednost investicije presega 210.000 EUR.

Nadgradnja čistilne naprave v Štanjelu

Občina Komen je na območju obstoječe in več kot 25 let stare komunalne čistilne naprave uredila novo malo čistilno napravo (MČN). Obstoječa ni zadoščala povečani obremenitvi, zato jo je bilo potrebno zamenjati. Nova MČN je

zgrajena v velikosti 199 PE. Bazen MČN je v celoti vkopan v tla, vidni so le pokrovi bazena. Ob bazenu je montiran kontejner, kjer so vgrajena puhala, potrebna za delovanje MČN.

Nova MČN bo zagotavljala visok in

stabilen učinek čiščenja, saj deluje optimalno tudi pri manjših obremenitvah. Deluje na principu biološkega čiščenja v kombinaciji pritrjene in suspendirane biomase. MČN bo odpadno komunalno vodo očistila do sekundarne stopnje čiščenja. Učinek čiščenja je določen skladno z Uredbo o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode. Kompaktna MČN združuje vse procese čiščenja v enotnem reaktorju, to je primarni usedalnik, aerobna biološka stopnja in naknadni usedalnik.

Skupen strošek postavitve nove male čistilne naprave znaša nekaj več kot 240.000 EUR.

Besedilo in foto:
Boštjan Frančeškin, občinska uprava

Dozidava in rekonstrukcija Vrtca Štanjel

Investicija Občine Komen – dozidava in rekonstrukcija Vrtca Štanjel je v zaključni fazi, saj je večina gradbeno-obrtniških in inštalacijskih del na objektu zaključenih.

Izvajalec ETG EDITREND, d. o. o., iz Nove Gorice je v okviru dozidave in rekonstrukcije vrtca izvedel linijski aditivni koncept dozidave, kjer se je dodalo potrebne manjkajoče prostore v nadaljevanju osnovnega gabarita proti jugu stavbe v smeri proti zunanemu igrišču.

Program vrtca je v celoti zasnovan v pritličju z dostopom in izhodom na nivo terena proti zahodu ter proti jugu na obstoječe zunanje igrišče. V kleti pod stavbo na nivoju prometne ureditve so izvedeni pokrito parkirišče, tehnični prostori in stopnišče, ki vodi v zgornjo etažo. Dostop za gibalno ovirane osebe je omogočen preko interventne poti, ki se dvigne na

nivo zgornjega vrtca na zahodni strani. Poleg tega bo nov vrtec imel na zunanji strani tudi svoje dvigalo.

Vhod v vrtec je izveden z zahodne strani pod pokritim nadstreškom, tako da je zaščiten pred močno burjo vključno z dostopom za gibalno ovirane osebe. V vetrolovu je prostor namenjen vozičkom. Ob vhodu na jugozahodnem delu dozidave stoji osrednji prostor. Vse igralnice so dostopne preko osrednjega prostora, tako da je možno igralnice medsebojno povezati in s tem povečati uporabnost osrednjega prostora. Iz osrednjega prostora je možen tudi dostop na zunanje ograjeno igrišče iz terase preko zunanjih stopnic v obliki tribune, s katerimi se premosti intervencijsko pot in se s tem zagotovi varen dostop do igrišča. Pod stopnicami so zgrajene zunanje sanitarije ob

igrišču ter priročna shramba za rekvizite.

Z zaključeno investicijo bomo skupno pridobili dozidanih in rekonstruiranih površin velikosti 615 m². Nov vrtec bo imel odslej tri velike namesto dveh manjših igralnic in dodaten večnamenski prostor. Pomožna igralnica za vrtec v šolskih prostorih pa bo odslej lahko spet služila svojemu prvotnemu namenu kot ena izmed učilnic Podružnične šole v Štanjelu. Pred otvoritvijo novega vrtca moramo v poletnih mesecih izvesti še tehnični pregled in pridobiti novo uporabno dovoljenje.

Skupna vrednost investicije presega 1,4 mio. EUR. V lanskem letu smo za ta namen prejeli skoraj 730.000 EUR finančne pomoči s strani Ministrstva za vzgojo in izobraževanje.

Besedilo in foto: Boštjan Frančeškin, občinska uprava

Kulturni inkubator Štanjel – KIŠ

Kulturni inkubator Štanjel (KIŠ) je ključni projekt obnove in programske revitalizacije kulturnega spomenika Grad Štanjel, ki bo zagotovil inovativne oblike predstavitve kulturne dediščine in uvedel nova ustvarjalna turistična doživetja. S KIŠ Štanjel dobiva celovito in celoletno kulturno, turistično in pedagoško ponudbo ter nove podjetniške programe. Do leta 2025 bomo s pomočjo tega projekta dokončali več kot 50 let trajajočo obnovo štanjelskega gradu. Prvič po miniranju štanjelskega gradu v letu 1944 bo le-ta spet zablestel v svojem prvotnem sijaju. Hkrati bo Slovenija dobila tudi svoj prvi muzej slovenskega jezika in knjige, kjer bomo na enem mestu na sodoben in interaktiven način predstavili tudi vsa narečja s celotnega slovenskega kul-

turnega prostora – od Furlanije-Juljske krajine, avstrijske Koroške in avstrijske Štajerske ter Porabja do Istre. Poleg novih muzejskih prostorov bomo tako odprli novo poročno dvorano in sodobne konferenčne prostore, ki bodo dostopni tudi invalidom, ter prostore za zagonska podjetja s področja kulture in turizma.

V okviru projekta je grajsko dvorišče spomladi dobilo svojo končno podobo. Dvorišče je izvedeno s trislojnim končnim tlakom, ki je izdelan iz veziva prozornega bitumna in agregata. Ob delu stavbe, kjer se izvaja gostinska dejavnost, je izveden pločnik z rezanimi mačjimi glavami. V sklopu izvedbe se je uredila tudi talna in stenska razsvetljava ter odvodnjavanje v meteorno kanalizacijo.

V sklopu projekta smo izvedli tudi

energetsko sanacijo Spacalove galerije in mansarde v spodnjem palaciju. Zamenjana so bila vsa dotrajana okna z novimi lesenimi okni ter sanirana vhodna vrata. Vzpostavil se je nov sistema za ogrevanje in hlajenje prostorov, tako da so v prostorih montirani novi konvektorji, priklopljeni na zunanjo toplotno črpalko, s katero se bo energetsko učinkovitejše upravljajo objekt, hkrati pa zagotovilo tudi ustrezne klimatske pogoje za razstavo umetniških zbirk.

S skupno vrednostjo več kot 2,1 mio. EUR gre za največjo posamično investicijo v obnovo štanjelskega gradu, s katero si bomo zagotovili več kot 900 m² na novo urejenih grajskih prostorov. Projekt se sofinancira iz evropskega Načrta za odpornost in okrevanje (NOO).

Besedilo in foto: Boštjan Frančeškin, občinska uprava

Obrtna cona Komen

Po ureditvi komunalne opreme na območju nekdanjih podjetij Alumontal in Aluoprema v letu 2022 je Občina Komen začela postopke za pridobitev gradbenega dovoljenja za obrtno cono Alu Komen II. Naročili smo izdelavo idejne zasnove nove obrtne cone za komunalno opremo, katera meri 1,6 ha. V sklopu izdelave idejne zasnove smo uskladili tudi mikrolokacijo bodoče obvoznice Komen, ki jo načrtuje Direkcija za infrastrukturo.

Leta 2023 smo uspešno kandidirali na Javnem razpisu za sofinanciranje projektov ekonomsko-poslovne infrastrukture na obmejnih problemskih območjih v letih 2023 in 2024 in pridobili sofinancerska sredstva s strani Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj v višini nekaj manj kot 450.000 EUR.

Primarni cilj investicijske namere je razširitev obrtne cone v Komnu. S tem bo občina pridobila 11.600 m² uporabnih površin za opravljanje podjetniške dejavnosti.

Občina Komen želi z izvedbo projekta prometno in komunalno opremiti obrtno cono v Komnu, da bo omogočala širitev poslovne dejavnosti obstoječih podjetij in vstop novih podjetij v obrtno

cono. S tem bodo zagotovljena nova delovna mesta, saj bo območje poslovne cone prostorsko urejeno in privlačno za podjetja.

Občina Komen je v začetku leta 2024

izvedla postopek javnega naročila in v okviru tega izbrala izvajalca Komuna-la Sežana, d. d., za izvedbo gradbeno inštalacijskih del. Trenutno potekajo predvsem zemeljska dela za umestitev

glavne povezovalne ceste in za ureditev komunalne infrastrukture. Predviden zaključek del je oktober 2024.

Besedilo in foto:

Boštjan Frančeškin, občinska uprava

Gradbena dela z namenom legalizacije objekta vaškega doma v Brjah

Vaški dom v Brjah je bil zgrajen okrog leta 1988 in služi prebivalcem vasi Brje pri Komnu za občasna srečanja in družinje ter športno udejstvovanje. Nekdanja Krajevna skupnost Gorjansko – Vaška skupnost Brje pri Komnu je v preteklosti sicer pridobila lokacijsko dovoljenje za legalizacijo kulturnega doma v Brjah, ni pa podala vloge za gradbeno dovoljenje tako, da je zgradba v uporabi brez ustreznih dovoljenj. Občina Komen je v letu 2019 pridobila gradbeno dovoljenje za legalizacijo objekta na podlagi projekta, ki ga je izdelal projektant Uroš Uršič, s. p., in za tem vso potrebno dokumentacijo za izvedbo del.

Za pridobitev uporabnega dovoljenja

so na objektu potrebna naslednja gradbena in obrtniška dela: obnova strehe, izvedba fasade s potrebno izolacijo, menjava stavbnega pohištva, preureditev električne napeljave in ureditev ogrevanja ter prezračevanja, keramična in slikopleskarska dela, izgradnja invalidske rampe in ureditev sanitarij za invalide, zunanja ureditev in izvedba parkirišča z najmanj 13 parkirnimi prostori.

Z gradbenimi deli smo pričeli v letu 2022. Najprej je bilo izvedeno ostrešje z vso potrebno izolacijo, za tem menjava stavbnega pohištva, sledila so dela v notranjosti prostora, in sicer prenova elektroinštalacij, izvedba prezračevanja, ogrevanja oz. hlajenja, visečih stropov,

postavitve keramike in slikopleskarska dela. Konec preteklega leta in v začetku letošnjega leta je bila narejena fasada, invalidska rampa, zunanje stopnišče ob rampi ter delna ureditev zunanosti. V prenovi so tudi sanitarije.

V prihodnje je v notranjosti objekta potrebna še nabava notranjih vrat in luči, zunaj objekta pa je potrebno urediti zelene površine in parkirišče.

Pri obnovi objekta se stremi tudi k energetski učinkovitosti objekta. Tako je občina kot investitor upravičena do subvencij v višini 20 % investicije za vgradnjo izolativnih materialov.

Besedilo in foto: občinska uprava

Gradbena dela z namenom legalizacije vaškega doma na Ivanjem Gradu

Vaški dom na Ivanjem Gradu je bil zgrajen okrog leta 1980. Ker objekt ni imel vseh potrebnih dovoljenj za gradnjo, smo v letu 2014 naročili izdelavo gradbene dokumentacije. Ob izvedbi načrtov se je pri načrtovanju zunanje ureditve pokazala potreba po prestavitvi daljnovoda, ki je potekal pred objektom vaškega doma. Tako smo skupaj s podjetjem Elektro Primorska in predvsem z znatnim angažiranjem predsednika vaške skupnosti Ivanji Grad pridobili vsa potrebna soglasja in služnosti, da smo

lahko zaprosili za gradbeno dovoljenje za legalizacijo objekta in prestavitve 20kV daljnovoda Ivanji Grad-Zagrajec. Gradbeno dovoljenje je bilo izdano v septembru 2017.

Gradbena dela na objektu se izvajajo fazno. Konec leta 2017 je bila sanirana in na novo pokrita streha. Preostala gradbena dela v in na objektu so potekala v prihodnjih dveh letih. Prenovljene so bile sanitarije, opravljena keramična in slikopleskarska dela v prostoru, izvedena menjava stavbnega pohištva, urejeno

ogrevanje, strop in fasada. V letu 2020 so zaradi epidemije dela mirovala. Sledila je izvedba tribun, invalidske rampe, pergole in pomožnega objekta za hranjenje orodja in športnih rekvizitov, ki je zgrajen ob otroškem igrišču in balinišču.

V letu 2022 smo prejeli ponudbo za nakup nepremičnine s parcelno št. 88/10 k.o. Ivanji Grad. Občina Komen je uveljavljala predkupno pravico in tako pridobila nepremičnino primerno za ureditev večjega števila parkirišč. Prvotno je bilo po gradbenem dovoljenju predvidenih

sedem parkirišč za objektom vaškega doma.

Za izvedbo parkirišča na novo pridobljeni nepremičnini smo potrebovali še dve manjši parceli s parc. št. 85/1 in 88/3

. Obe parceli so solastniki podarili občini. Tako so bila konec lanskega leta in v začetku letošnjega leta izvedena dela za ureditev potrebnih zunanjih površin ob objektu. Urejen je bil priključek na držav-

no cesto ter parkirišče z 21 parkirnimi prostori ter potrebno odvodnjavanje. Z novim priključkom na državno cesto se ukinja dosedanji priključek.

Besedilo in foto: občinska uprava

Izvedeni posveti v postopku sprejemanja sprememb in dopolnitev Občinskega prostorskega načrta Občine Komen (SD OPN Komen)

V procesu priprave prvih sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta (v nadaljevanju: SD OPN Komen) so bili izvedeni že trije javni posveti.

V januarju 2024 je bila javnost seznanjena s procesom priprave SD OPN Komen in načinom vključevanja javnosti ter s procesom zbiranja in obravnave pobud. Informativno srečanje je bilo izvedeno 17. januarja v združenem domu v Komnu, o čemer ste si lahko že prebrali v marčevski številki Burje.

Naslednji, drugi posvet je bil organiziran 6. marca 2024 v Kobjeglavi. Na njem je bil s strani izdelovalca SD OPN Komen, podjetja Locus, d. o. o., najprej predstavljen proces priprave SD OPN Komen in možnosti vključevanja zainteresirane javnosti, sledila je predstavitev krajinske zasnove in strokovne podlage za razvoj poselitve ter predstavitev primerov dob-

rih in slabih praks v prostoru ter splošnih načel ter usmeritev za trajnostno ureditve prostora, ki ustreza sodobnim potrebam, zakonskim zahtevam in trendom. Uvodni predstavitvi je sledila delavnica na temo krajinske zasnove in strokovnih podlag za razvoj poselitve, ki se je je udeležilo 29 občank in občanov. Razdeljeni so bili na štiri predhodno določena omizja in so aktivno sodelovali s podajanjem mnenj in predlogov.

Delavnica je potekala v dveh delih, v prvem delu so znotraj posameznega omizja udeleženci razpravljali o tem, kar cenijo, kaj pogrešajo in kaj predlagajo v tem prostoru, in sicer po tematskih sklopih, ki so relevantni za pripravo krajinske zasnove, v drugem delu pa na tematskih področjih, ki so relevantna za pripravo strokovne podlage za razvoj poselitve.

Po izvedeni delavnici so udeleženci

komentirali predstavljene vsebine, sam dogodek, izražali mnenja ter podajali predloge, ki jih morebiti niso uspeli izraziti skozi delavnico.

Zadnji, tretji posvet je bil 25. aprila 2024 v dvorani v Kobjeglavi in je bil namenjen urbanistični zasnovi in viziji razvoja naselij Komen in Štanjel s Kobjdijem. Posveta se je udeležilo 27 občank in občanov. Najprej je bila na vrsti kratka seznanitev s procesom priprave SD OPN, predstavljeni so bili rezultati s prve delavnice in nazadnje vsebina, cilji in možnost vključevanja javnosti v pripravo urbanistične zasnove.

Sledila je delavnica, na kateri so bili udeleženci razdeljeni v štiri skupine. Nagovorjeni so bili k razmišljanju Kaj cenimo, kaj pogrešamo in kaj predlagamo za bodoči prostorski razvoj naselja? s poudarkom na zelenih sistemih in javnih površinah, trajnostni mobilnosti ter sami podobi obravnavanega naselja. Zadnji del delavnice je bil namenjen pogledu v leto 2040. Udeleženci so bili nagovorjeni h kreativnemu, vizionarskemu razmišljanju o prihodnosti svojega naselja in so na koncu podali kar nekaj drznih predlogov.

Več o izvedenih posvetih si lahko preberete na občinski spletni strani na naslednji povezavi: <https://www.komen.si/za-obcane/prostorski-portal/>

Besedilo in foto: občinska uprava

Ocenjevanje vin na območju Občine Komen v letu 2024

V petek, 24. maja, smo uspešno izpeljali tradicionalno ocenjevanje vin na območju Občine Komen.

Letos so naši vinarji prispevali kar 47 raznolikih vzorcev vin in si s tem že uvidoma prislužili pohvalo s strani komisije. Gostitelju dogodka – Izletniški kmetiji Kosmina na Brjah pri Komnu, Kmetijsko gozdarskemu zavodu Nova Gorica in Kmetijsko svetovalni službi Sežana – gre zahvala za uspešno izvedbo dogodka. Ocenjevanje je potekalo umirjeno,

pospremljeno s spoštljivo argumentacijo do vsakega vzorca posebej. Skratka, izvedeno profesionalno. Komisijo so sestavljali: Mojca Mavrič Štrukelj, Majda Brdnik, Sanja Planinšek, Dušan Plesničar in Ivan Žežlina.

Kot letošnja zanimivost velja omeniti pestrost nabora rdečih vin, pri katerih nikakor niso izstopali samo terani. Posamezni vinarji so prispevali tudi vzorce refoška in rdečih zvrsti. Tako je imela komisija kar pestro delo. Med terani PTP je

bilo izbrano Županovo vino 2024.

Vsi vinarji bodo seznanjeni z rezultati ocenjevanja. Pridelovalci najbolje ocenjenih vin pa bodo nagrajeni in povabljeni na podelitev priznanj na Slavnostno sejo občinskega sveta Občine Komen, ki bo v petek, 21. junija 2024.

Prispevek s podelitve priznanj vinarjem in rezultati ocenjevanja bodo objavljeni v jesenski izdaji glasila Burja.

Besedilo: Tanja Saražin Strnad

Foto: Klemen Gorup

OBVESTILO

Ob rednem nadzoru cest in pločnikov zaposleni v Medobčinskem inšpektoratu in redarstvu (MIR) ugotavljamo, da vegetacija pogosto sega čez zidove ali ograje nad cestišče lokalnih cest in s tem ovira varen potek prometa pešcem in vozilom.

Pri tem bi vas MIR rad opomnil, da je potrebno živo mejo in vse drevje, ki ga imate posajenega in morebiti sega na cestišče ali pločnike, porezati v celotni

višini v takem obsegu, da je zagotovljen prosti profil ceste, kar pomeni prosta višina nad cesto najmanj 4,5 m, po širini obrezano najmanj do zunanjega roba bankine, kjer bankine ob cestišču ni, pa najmanj 1 m od roba asfalta ceste (glej spodnjo skico).

Vse občane zato pozivamo, da porežejo vso vegetacijo, ki visi na cestišče ali pločnik. V kolikor tega ne boste storili, bo to na vaše stroške storil izvajalec re-

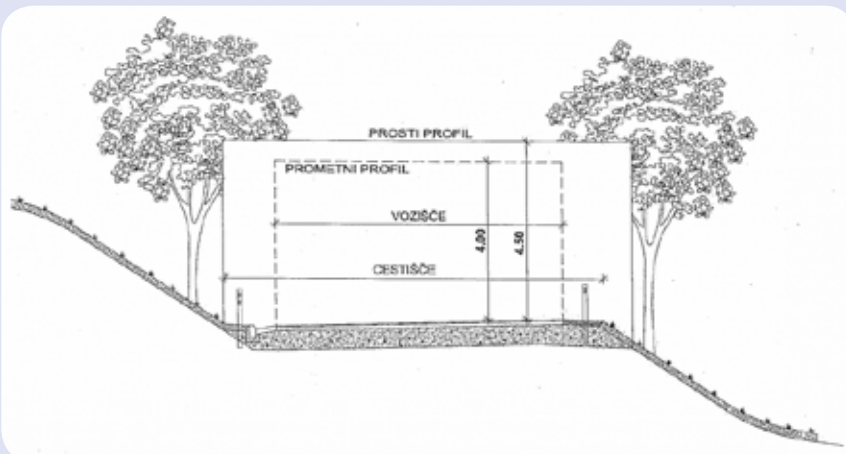
dnega vzdrževanja ceste. Uveden bo tudi postopek o prekršku po 1. odstavku 6. člena Zakona o cestah (ZCes-2), ki določa:

»Prepovedano je izvajati ali opustiti kakršna koli dela na javni cesti, na zemljiščih ali na objektih ob javni cesti, ki bi lahko škodovala cesti ali ogrožala, ovirala ali zmanjšala varnost prometa na njej.« za kar je predpisana globa v višini 500 evrov.

Prav tako vas opozarjamo na določilo 32. člena Odloka o načinu opravljanja obveznih lokalnih gospodarskih javnih služb zbiranja in prevoza komunalnih odpadkov, da je prepovedano sežiganje komunalnih odpadkov, med katere sodi tudi zeleni odrez, na prostem, na mestu nastanka in v strnjениh naseljih, za kar je predpisana globa 400 evrov.

Zeleni odrez lahko odložimo na domač kompostnik ali ga oddamo na Zbirni center Komunale Sežana – CERO.

Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Divača, Hrpelje - Kozina, Komen in Sežana

V frtaljo ubitih 2000 jajc

Vtisi iz 17. br'stovske Špargljade

Turistično društvo Brest na prvo aprilsko nedeljo že tradicionalno organizira kulinarično-rekreativno prireditev, priljubljeno Špargljado, ki se je udeleži staro in mlado od blizu in daleč, namenjena pa je ljubiteljem narave, pohodnikom, kolesarjem in oboževalcem jedi iz divjih špargljev.

Osrednji dogodek – zbirališče za kolesarje na kološmici po poteh na tej in oni strani državne meje s postankom na zamajski osmici v Cerovljah ter za pohodnike na krožni poti do Kremenjaka in nazaj – je v nekdanji šoli na pol poti med obema Brestovicama. Na prodajnih stojnicah obiskovalci poleg divjih špargljev lahko izbirajo še med drugimi lokalnimi pridelki. Z vrhunskimi peninami in še drugimi vini se vsako leto predstavlja tudi Dušan Rebula, večkrat nagrajeni vinar iz Brestovice. Največ pozornosti, veselja in vzne-

mirjenih brbončic pa je vsekakor deležna razstava in pokušina slastnih jedi iz divjih špargljev.

O uspehu letošnje Špargljade dovolj zgovorno povejo številke iz brestovske kuhinje. Skupaj z divjimi šparglji z okoliških gmajn in panceto se je v zakulisju prireditve scvrlo kar 2000 jajc. In če smo vsaj dve tretjini obiskovalcev postregli z br'stovski frtaljo iz treh umešanih jajc, je podatek več kot na dlani. »Letošnjo prireditev je obiskalo vsaj 660 ljudi,« pravi predsednik TD Brest Stane Švigelj, »na kološmico se je prijavilo 100, na pohod pa 300 rekreativcev.« A množica ljudi, ki se je zadržala v sončnem vremenu na omizjih okoli nekdanje brestovske šole in okušala prek 30 različnih slanih in sladkih jedi – od mortadele in žolce s šparglji do različnih pit, rižot, solat in peciva, ter, seveda, tudi pršuta, je presegla »statisti-

ko« iz jajčnih lupin vsaj še za 200, dodajajo organizatorji. Izjemen obisk – bravo, Brestovci!

Nasvidenje v Brestovici spet jeseni, konec oktobra, na pohodu Po sledih Soške fronte.

Besedilo in foto: Marjana Lavrič

Odprtje čakalnice in postavitve defibrilatorja na Brjah

V petek, 24. maja, sta vaška skupnost Brje pri Komnu in društvo K'munska štrna Brje organizirala srečanje v vaškem domu. Namen druženja je bil otvoritev prenovljene čakalnice in postavitve AED-ja. V svojo družbo smo povabili pred-

stavnike PGD Komen in predstavnico NMP Sežana, ki so nam predstavili uporabo defibrilatorja, ter nam dali uporabne napotke za pravilno uporabo le tega. Dogodka se je udeležil tudi župan občine Komen, saj je tudi občina prispevala

k temu, da se je AED lahko postavil. Po dogodku je sledilo še druženje ob hrani in pijači.

Velika zahvala tudi vsem sponzorjem, ki so donirali sredstva za nakup defibrilatorja.

Besedilo in foto: Člani društva K'munska štrna

Puntarska pomlad

S prebujanjem pomladi smo tudi v Vaški skupnosti Sveto in Društvu S'čanski puntarji zagnali prve večje aktivnosti.

V marcu in aprilu smo prenovili močno načeto streho stare šole. S pomočjo občinskih in vaških sredstev, donacij ter izbranega izvajalca smo povsem na novo prekrili del nad kuhinjo, poleg tega smo strešnike zamenjali na več koncih, saj je streha ponekod puščala.

Nato smo pred prvomajskimi prazniki v čistilni akciji uredili okolico stare šole in ob njej zasadili vrsto dišeče lavande. Po zimi smo v red spravili tudi medgeneracijski park oziroma fitnes na prostem

ob kalu v Gornji vasi. Pred dvanajstim tradicionalnim pohodom po Maherjevih poteh so fantje pokosili še njegovo traso. Tudi letošnjega 27. aprila smo se namreč zbrali, zaradi slabega vremena v nekoliko manjši zasedbi kot običajno. In iz »Britha« (tj. del vasi ob cerkvi svetega Tilna) spet krenili po najdaljši, 5,8 kilometra dolgi poti. Ta nas je vodila čez številne gmajne, po trasi vojaške železnice iz prve svetovne vojne, mimo kamnitih, pastirskih hišk – ki smo jih v minulih letih obnovili s pomočjo ljubitelja ljudskega izročila ter graditelja suhih zidov, Borisa Čoka iz Lokve – spet v Gornjo vas. Po

dveh urah hoje smo druženje sklenili ob kosilu, klepetu in smeju v stari šoli.

Podobno kot v okoliških vaseh smo ob delavskem prazniku postavili mlaj. Fantje so čudovit, dobrih 16 metrov visok bor, našli na gmajni proti Lipi, ga pripeljali na travnik ob cerkvi, olupili, okrasili z dvema bogatima vencema iz sveže nabranega bršljana, na vrh izobesili zastavo in ga s pomočjo sovaščanov dvignili. Zvečer smo prižgali še kres. Kljub precejšnjemu vetru smo ga uspešno obvladali, se ob njem pogreli in podružili, otroci pa so si ob koncu spekli sladkorne penice.

Besedilo: Tjaša Dugulin za Vaško skupnost Sveto in Društvo S'čanskih puntarjev
Foto: arhiv vaške skupnosti in društva

Društvo Tomačevica je uspešno izpeljalo še en tradicionalni tomačevljanski pohod

V nedeljo, 19. maja 2024, je Društvo Tomačevica organiziralo tradicionalni Tomačevljanski pohod. Zbrali smo se v velikem številu pohodnikov ob 9. uri pred vaškim domom v Tomačevici in se po kratki dobrodošlici podali po makadamski poti proti Zajčevici. Pri križišču smo se obrnili proti Kobjeglavi in med dišečimi kraškimi travniki, ki so v mesecu maju posebno lepi zaradi številnih cvetlic in rastlin, hodili do čudovite vasi Kobjeglava. Pri cerkvi so nas pričakali prijetni domačini. Gospod Jožef Abram nam je na kratko predstavil zgodovino Kobjeglave in nam predstavil notranjost cerkve sv. Mihaela. Gospa Erika Rojc iz Društva Kraški Slavček Kobjeglava-Tupelče nas je toplo sprejela pod mogočno lipo, kjer

smo se družili in okrepčali.

Nato smo pot nadaljevali po makadamski poti, kjer smo lahko občudovali

prelepo naravo in se »pri klopcah« pod vrhom Zajčevice zaustavili. Tam nam je domačinka Boža pokazala in predstavila

značilnosti in lastnosti majskih kraških zelišč, ki jih najdemo v lokalnem naravnem okolju. Pod senco borovcev in v dobri družbi smo se nato vrnili v Tomačevico, kjer nas je naš član Valter Buda pričakal s pravo »okrepčevalnico na odprtem« in okusno pašto z ragujem, slastnim pecivom naših pridnih domačink in osvežilnim domačim sladoledom Mihjwc.

Dan smo preživljali pozitivno, sproščeno in v dobri družbi. Veseli smo, da so bili

udeleženci našega pohoda prijetno zadovoljni. Letos se nam je pridružilo lepo število pohodnikov s Krasa in iz različnih slovenskih regij, med njimi tudi člani »Združenje šoferjev in avtomehaničkov Logatec«, ki so ob tej priliki obiskali novo, v živo kraško skalo vklesano veliko vinsko klet Iva in Bogdana Grče v Hruševici. Dokazali smo, da nesebično sodelovanje lokalnih Društev skupaj z lokalnimi ponudniki lahko znatno prispeva h krepitvi

turizma na Krasu. Ustvari ga lahko samo sodelujoče lokalno prebivalstvo.

Zahvaljujemo se vsem prijateljem Društva Tomačevica in članom za lepo udeležbo ter domačinom za dragoceno pomoč pri organizaciji pohoda in skrbno ter odlično pripravljeno kosilo. Hvala reševalcu gasilcu Matjažu Adamiču, ki je bil z opremo in s svojo družino prisoten z nami na pohodu in nam zagotovil varnost v primeru nesreče ali nezgode.

Besedilo in foto: Elisabetta Tenze

Spomini iz kašetina – zbornik dokumentov, časopisnih člankov, pripovedi in fotografij Tomačevice in njenih prebivalcev

V nedeljo, 24. marca 2024, je Športno, kulturno, turistično in razvojno društvo Tomačevica v domačem vaškem domu predstavilo prvo knjigo o kraju Tomačevica z naslovom SPOMINI IZ KAŠETINA (Spomini iz predala), zbornik dokumentov, časopisnih člankov, pripovedi in fotografij Tomačevice in njenih prebivalcev.

Pri pisanju knjige SPOMINI IZ KAŠETINA smo v obdobju treh let sodelovali z večino vaščanov in članov društva. Zbrali smo zgodbe o vaščanih Tomačevice, več kot 200 fotografij, številne spomine o življenju na vasi, zapiske o preteklosti in današnjih časih in precej zadevnega arhivskega gradiva iz arhivov v Gorici, Trstu in v Ljubljani. Za knjigo je tudi Lučka Kukanja Rudež z možem Silvanom prispevala svoje osebne zapise in napisane spomine iz zvezkov njene mame Bernarde. Tako smo napisali pravo zgodovino naših ljudi. Zgodovino, ki se na tem koščku Krasa mehko in dostojno preliva v ključne tokove uradne zgodovine. Knjiga se dotika obdobja pred, med in po sve-

tovnih vojnah in tematik, kot so izseljenstvo, izgnanstvo, praznovanja in manifestacije življenja v vasi do današnjih dni.

Gradivo je, skupaj z uredniškim odborom in člani društva ter vaščani Tomačevice zbrala in uredila ter grafično oblikovala Elisabetta Tenze Fonti. Poskrbela je tudi za pravo raziskovalno delo v državnih arhivih Slovenije in Italije in tako priskrbela verodostojne podatke.

Vsi drugi pridobljeni teksti in pričevanja ter fotografije so objavljeni z dovoljenjem in dokazili avtorjev ali institucij.

Na predstavitvi knjige smo pripravili bogat povezovalni program, tam se je zbralo veliko število obiskovalcev, med njimi tudi častni občan Občine Komen in prvi župan Občine Komen, domačin Jožef Adamič. Uvodoma je sedanji komenski župan Erik Modic vsem prisotnim izrekel dobrodoščilo in čestitke za triletni projekt, ki se je zaključil z izdajo knjige. Slavnostna govornica je bila etnologinja, antropologinja in zgodovinarica dr. Jasna Fakin Bajec, ki je posebej poudarila misel, kako je »prav vsak izmed nas pomem-

ben akter ustvarjanja nacionalne in lokalne kulture, lokalnega in nacionalnega spomina, družbe in korenin, brez katerih ne moremo«. Ob koncu pa je svoje vtise podal še član Društva slovenskih pisateljev, pesnik, pisatelj in novinar Marij Čuk.

Pri kulturnem programu so aktivno sodelovali domačini. Uroš Simčič je recitiral pesem že dolgo preminulega, v Tomačevici živečega pesnika Joška Copiča in strokovno povezoval vse nastopajoče. Zvonko Petelin je pripovedoval zanimivo zgodbo o nonotu Karlotu, violinistka Mojca Korenčan, harmonikaš Aljaž Ščuka, saksofonistka Manca Buda, pianistka Nika Pahor, trobentača Maj Buda in Juri Tenze so z glasbo prijetno popestrili druženje. Plese »Lepa Anka kolo vodi« in »Ob bistrem potoku je mlin« pa so zaplesale mlade plesalke Larisa Adamič, Neja in Kaja Kobal, Nika in Rok Bandelj in Anaš Švara.

Sledilo je druženje ob rujni kapljici in slastnem pršutu. Dogodek smo zaključili

ob deset kilogramski torti, s katero smo člani društva tudi počastili svojih že prvih pet let delovanja.

Hvala vsem domačinom, ki so prispevali dragocene fotografije svojih najdražjih, si vzeli čas in pripovedovali svoje življenjske zgodbe in nam zaupali edinstvene spomine.

Zahvaljujemo se Občini Komen, da zna vedno z občutkom prepoznati in ceniti trud, ki ga občani občine Komen vlagajo v različne projekte. S pomočjo javnega razpisa nam je tudi Občina Komen finančno omogočila izdajo naše knjige.

Za donatorstvo se iskreno zahvaljujemo podjetnikom iz Tomačevice, navedimo jih: Karmen Pahor iz podjetja Šiles, Branko Bandelj iz podjetja Pro-Ban, Ma-

tjaž Adamič iz podjetja Pika, Marina in Marko Štolfa iz Avtohiše Štolfa in Silvestra Ščuka, knjigovodske storitve. Hvala tudi Igorju Tenzetu iz tiskarne Grafitisk za stalno podporo in celotno izvedbo (priprava, tisk in vezava) knjige.

Knjiga SPOMINI IZ KAŠETINA je pomemben dokument za zgodovino Tomačevice in za njene prebivalce, prav tako pa je pomembna za vaščane sosednjih vasi, ki so nemara doživljali enako ali podobno usodo. Knjigo se lahko pridobi na naslovu društva, Tomačevica 14, 6223 Komen ali pa prek elektronskega naslova: drustvo.tomacevica@gmail.com

Besedilo:

Elisabetta Tenze Fonti in Olga Knez

Foto: Diego Tenze

Društveno

Aktivnosti Prostovoljnega gasilskega društva Komen

Operativno delo

Člani društva PGD Komen tudi letos ne počivamo – za nami je polno aktivnosti in vloženih prostovoljnih ur na vseh področjih našega delovanja. Pomoč in svojo roko smo vedno ponudili tistim, ki so nas potrebovali, in naša pomoč ni bila nikoli odklonjena. V letošnjem letu smo posredovali že na 14-ih intervencijah, med katerimi je bilo največ prometnih nesreč, sledili so še pomoč reševalcem, tehnične intervencije in požar na gozdnih površinah.

Uspešno delovanje društva pa ne določa le število intervencij, ampak tudi številna izobraževanja, društvene operativne vaje, delo z gasilsko mladino in sproščeno druženje.

V mesecu februarju in aprilu so potekale operativne vaje na temo vrhne tehnike in notranjih požarov. Skozi različne vaje smo obnovljali vrsto znanj, ki jih mo-

ramo gasilci obvladati na intervencijah.

Da na mladih svet stoji, se zavedamo tudi člani PGD Komen, ki veliko svojih prostovoljnih ur namenimo tudi delu z gasilsko mladino. Vaje z mladinci in pionirji potekajo vsako drugo soboto tekom celega šolskega leta. Marca meseca pa so jih mentorji mladine odpeljali na zaslužen izlet v WOOP Fun park, kjer so skakali po trampolinah, se preizkusili v izzivih in preverili spretnosti plezanja na plezalnih stenah. Da je pa bil izlet tudi gasilsko obarvan, so obiskali tudi letališko gasilsko reševalno službo Fraport na Brniku. Tamkajšnji gasilci so jim predstavili svoje delo, pokazali svoje prostore in vozila. Imeli so tudi priložnost spremljati vzlet letala.

V tem času smo tudi operativno enoto PGD Komen okrepili kar z enajstimi novimi operativnimi gasilci, ki so svoje znanje pridobivali v sedemmesečnem tečaju za operativnega gasilca. Za ta dosežek so kandidati vložili ogromno svojega truda in prostovoljnih ur.

Če sta lahko, prosim, tukaj sliki 1 in 2 ena zraven druge.

Ostala druženja

Ker so sproščena druženja izjemno pomembna za krepitev timskega duha in medsebojnih odnosov ter prispevajo k boljši komunikaciji in povezanosti, se v društvu trudimo, da bi jih bili v veliki meri deležni tudi naši operativci. Tako smo v ponedeljek, 1. aprila 2024, organizirali briškoljado in šicanje pirhov. Tekmovanja iz briškole se je udeležilo kar 16 igralnih parov, šicanja pirhov pa preko 35 posameznikov.

Prvega maja je potekal tradicionalni pohod na Trstelj, ki se ga je udeležilo več kot 40 članov in njihovih družin. Pohod smo začeli že zjutraj izpred gasilskega doma in pot nadaljevali preko Rubij, Škrbine in se na Trstelj povzpeli iz Železnih vrat. V dolino smo se vračali preko Lipe in skozi Sveto nazaj v Komen, kjer je v prostorih društva sledilo prijetno druženje.

V maju smo obhajali tudi praznik sve-

tega Florjana. V soboto, 4. maja 2024, smo se udeležili večerne svete maše ob godu svetega Florjana, ki v slovenski gasilski kulturi velja za zaščitnika gasilcev. Iz našega društva se je svete maše udeležilo več kot 40 gasilcev in gasilk ter gasilske mladine. Zbrali smo se v gasilskih paradnih oblekah in v sprevedu odkorakali v cerkev, kjer je gospod župnik daroval mašo za vse žive in pokojne gasilce ter nam zaželel varno delo in čim manj intervencij.

Tekmovanje kraških gasilcev

Maj je za gasilska društva v Kraški gasilski zvezi izjemno pester in naporen mesec. Namreč, poleg vseh ostalih obveznosti, vsako leto poteka tudi gasilsko tekmovanje, ki ga je letos organiziralo Prostovoljno gasilsko društvo Štjak. Tekmovanje je potekalo v soboto, 18. maja 2024. V dopoldanskem delu so tekmovali najmlajši, od katerih so naše društvo zastopale 4 ekipe, in sicer 2 ekipe pionir-

jev, 1 ekipa pionirk in 1 ekipa mladincev. Popoldne pa so se pomerile članice, člani ter veterani (iz PGD Komen 9 ekip). Društvo je na tekmovanju doseglo neverjetne rezultate tako po množičnosti (123 članov PGD Komen) kot tudi po rezultatih, saj smo domov prinesli kar 11 pokalov. Posebej velja izpostaviti odlične uspehe mladih, ki so dosegli največje število točk in že drugič prinesli domov prehodni pokal.

Uvrstitve ekip PGD Komen so bile naslednje:

- Pionirke: 1. mesto
- Pionirji: 1. in 4. mesto (dve ekipe)
- Mladinci: 3. mesto
- Člani A: 2. in 3. mesto (dve ekipe)
- Članice A: 2. mesto
- Člani B: 1., 8. in 9. mesto (tri ekipe)
- Članice B: 2. mesto
- Veterani: 1. in 2. mesto (dve ekipe)

Tekom celotnega dne se je na Štjaku

zvrstilo kar 49 ekip (20 ekip mladih in 29 članskih in veteranskih ekip) oziroma skupaj več kot 450 tekmovalk in tekmovalcev.

Izvolitev novega vodstva

Za zaključek pa ne smemo pozabiti omeniti, da smo v tem času imeli tudi občni zbor PGD Komen. Ta je bil za društvo še posebej pomemben, saj smo izvolili novega predsednika. Ob tej priložnosti se vsi člani PGD Komen iskreno zahvaljujemo za dolgoletno predsedovanje Marku Adamiču, ki je v vseh letih požrtvovalno in z veliko mero ljubezni in predanosti društvu in članom skrbel za njegov uspešen razvoj. Društvo je dvignil na visoko raven, na kateri je danes. V čevlje Marka Adamiča je stopil novi predsednik Boštjan Meziniec, za katerega člani verjamemo, da bo društvo vodil z enako mero zagnanosti. Novemu vodstvu člani PGD Komen izrekamo čestitke ob izvolitvi ter jim želimo srečno in uspešno delo.

Besedilo in foto: PGD Komen

Gledališka skupina »Brce« v Rimu

Vse poti vodijo v to večno mesto, ki so ga zgradili na sedmih gričih ob reki Tiberi. Tako pravi znani rek in tudi mi smo izbrali eno od njih – najhitrejšo in najudobnejšo, da bi si ogledali ta svetovni fenomen.

V Trstu smo zjutraj sedli na hitri vlak, popoldan pa smo že brez napora hiteli gledati fontane, trge in stopnice. Drugi dan smo občudovali mogočnost in bogatstvo Vatikana, čas pa smo imeli tudi, da smo razvajali svoje brbončice v lokalih, ki se vrstijo vsepovsod. Tretji dan smo raziskovali antični del mesta s Kapitolom, forumi in Kolosejem, tako da je hitro prišla ura odhoda.

Poslovlili smo se od mesta, kjer se staro

prepleta z novim, revščina z neizmernim bogatstvom in kjer kljub nepreglednim množicam ljudi vseh ras in kultur lahko sedi na klopci v parku in uživaš v tišini.

Sedaj smo doma in snujemo načrte za prihodnjo sezono. Letos 31. avgusta bomo na Brjah pri Komnu še zadnjč odigrali predstavo Norčije v spalnicah. Lepo vabljeni.

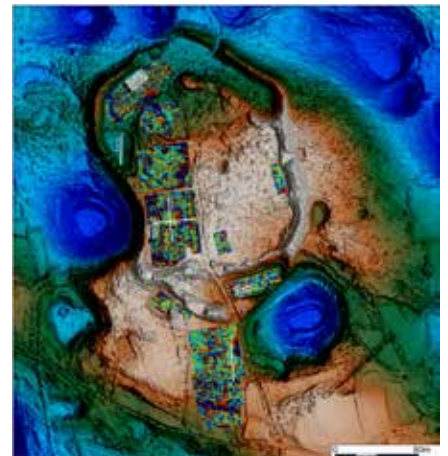
Besedilo in foto: KR D BRCE

Predstavitev Marchesettijeve študije *Prazgodovinska gradišča Trsta in Julijske krajine* v Knjižnici Logatec

Družba Krasen Kras je 9. aprila letos ob 19. uri v sodelovanju s Knjižnico Logatec v veliki dvorani v Narodnem domu v Logatcu predstavila prevedeno Marchesettijevo študijo o prazgodovinskih gradiščih z naslovom *Prazgodovinska gradišča Trsta in Julijske krajine* iz daljnega leta 1903. Čeprav ima študija častitljivo starost 121 let, je še danes temeljna knjiga o prazgodovinskih gradiščih. Monografijo o prazgodovinskih gradiščih smo predstavili ljubitelj kraških gradišč, iniciator prevoda in direktor Krasnega Krasa Goran Živec, arheolog Jošt Hobič in sourednik knjige Dejan Vončina. Pogovor je poznavalsko vodil novinar, dr. Milan Trobič, ki nas je tudi povabil, da omenjeno študijo predstavimo njegovi skupini za 3. življenjsko obdobje in ostalim, ki jih prazgodovinska gradišča zanimajo.

Goran Živec je najprej obrazložil, zakaj ravno Marchesetti. Po njegovem zato, ker sam, kljub za naša merila odlični splošni izobrazbi, o prazgodovini in prazgodovinskih gradiščih, ki so ga obdajala, ni vedel skoraj nič. Šele ko je prebral Marchesettijevo knjigo, je dojel, kakšno bogastvo nas obdaja, v smislu častitljivih prazgodovinskih gradišč, razgibane kulturne krajine in pomena prazgodovine še pred rimsko civilizacijo. To ga je pred dobrimi dvajsetimi leti spodbudilo, da je začel proučevati prazgodovinska gradi-

šča, ki so ga pritegnila, da je junija 2014 ustanovil Zavod Krasen Kras, še prej pa je odkupil polovico prazgodovinskega gradišča Debeli griži pri Volčjem Gradu in ga nato začel sistematično urejati in upravljati. Med ostalim je lepo obrazložil, zakaj je pristaš neinvazivnih arheoloških raziskav, ki so se izvajale na Debeli griži v letih 2018/19. Ne dolgo zatem so v Štanjelu kopali jarke za nov vodovod in nalleteli na večjo glineno posodo, kjer je bil na dnu črn prah. Ta prah so dali v analizo in s sodobnimi analizami ugotovili, da so to prevrele peške belega grozdja iz 700 let pred našim štetjem. To je krepko pred prihodom Rimljanov (1.–2. stoletje p. n. št.) v naše kraje. Če bi kopali pred nekaj desetletji, omenjena analiza ne bi bila mogoča, saj se pri arheoloških izkopavanjih lahko izgubi marsikatera informacija. Goran Živec zelo dobro pozna kraška gradišča, pa tudi lidarski posnetki so mu blizu, tako da je z njihovo pomočjo odkril pet novih gradišč, ki še niso vpisana v register ZVKDS, med razlago pa nam jih je tudi z veseljem pokazal. Da smo prevod nadgradili s prikazom današnjih gradišč z novo LIDAR tehnologijo, je najel arheologa Jošta Hobiča, ki je za ponazoritev v knjigi obdelal čez 90 lidarskih posnetkov prazgodovinskih gradišč, ki jih je pred več kot sto leti skiciral in opisal Carlo Marchesetti.

Območja geofizikalnih raziskav na lidarskem posnetku Debele griže, 2018. Izvedba B. Mušič GEARH, d. o. o., in Filozofska fakulteta.

Arheolog Jošt Hobič nam je nazorno obrazložil, kako poteka lidarsko skeniranje zemeljskega površja iz zraka. Kar 60 % površine Slovenije predstavljajo gozdovi, zaradi zaraščenosti so v letih 2014/15 z novo LIDAR tehnologijo poskenirali celotno površino Slovenije in prav to je omogočilo Joštu Hobiču, da je s posebnimi programi obdelal predvsem prazgodovinska gradišča, ki jih je v svoji študiji zajel Marchesetti. Predstavil nam je kraška prazgodovinska gradišča iz knjige: Debeli griži, sv. Martin nad Škrbino, Gradina pri Brestovici, vas Tabor, Hrib pri Dolenji vasi, Mali Kras pri Beki, sv. Kvirik nad Sočergo, Ajdovščina nad Rodikom, grad Golac in Velike Bukve pri Logatcu. Njegova razlaga je bila kratka in jedrnata z veliko zanimivimi podatki o lidarskih posnetkih gradišč in okolice, med ostalim je marsikje pokazal tudi obrambne jarke in sledi izstrelkov iz prve svetovne vojne, ki so marsikatero prazgodovinsko gradišče poškodovali ali celo uničili, predvsem na Doberdobskem krasu, zato so Marchesettijeve skice gradišč, stranskih pogledov ter opisi toliko bolj dragoceni. Pomembno je tudi, da se danes pomena gradišč zaveda lokalno prebivalstvo, da se varujejo in ne poškodujejo, kot se je to zgodilo v 90. letih 20. stol., kjer so na vzhodni strani gradišča Stari grad v Famljah z bagrom uničili in odpeljali kamenje, ki je bilo del ruševin obzidja, kar je razvidno iz lidarskega posnetka v knjigi.

Sourednik Dejan Vončina sem poleg obeh prevajalcev, arheologa mag. Rado-

Arheolog Jošt Hobič doživeto predstavlja lidarski posnetek gradišča Velike Bukve pri Logatcu v Narodnem domu v Logatcu 9. 4. 2024. Z desne sedijo Milan Trobič, Goran Živec in Dejan Vončina.

vana Cunjo in njegovega očeta Leandra, ki ju je lepo ovrednotil Goran Živec, omenil še preostale sodelavce pri prevodu; arheolog mag. Miha Mlinar je s pregledom, s kritičnimi pripombami in koristnimi predlogi sooblikoval besedilo. V uvodu je Marchesettija in njegovo temeljno delo in obdobje poznavalsko predstavil arheolog, dr. Peter Turk. Dr. Josip Korošec je v zadnjem prispevku *K Marchesettijevi obravnavi prazgodovinskih gradišč* poleg razmišljanja o pomenu Marchesettijevega pogleda na stare prazgodovinske kul-

ture na Balkanu na bližnjem in srednjem vzhodu to ilustriral z lepimi barvnimi risbami. Prav tako je oblikovalka Ana Hawlina njegovo sredozemsko rastlinje lepo uporabila za prednja in zadnja vezna lista in s tem poudarila, da je bil Marchesetti med ostalim tudi biolog. Kot oblikovalka je poskrbela, da so poglavja pri prevodu pregledna, da imajo številne skice gradišč in lepo ilustrirane najdbe podnapise na isti strani, da so opombe pod besedilom pregledne in ne obremenjujejo besedila in da je v žepku na koncu knjige

celotna karta prazgodovinskih gradišč, ki jih opisuje Marchesetti in ki dajejo knjigi dodatno težo. Za prevod karte in ureditev opomb pod besedilom je poskrbela sourednica Nadja Adam.

Ne glede na lep sončen torek je dvourno predstavitev zavzeto spremljalo 30 obiskovalcev, tudi zanimanje za Marchesettijevo knjigo je bilo razveseljivo veliko. Zahvaljujemo se tudi ekipi Knjižnice Logatec na čelu z direktorico Tino Musec, ki so nas gostoljubno sprejeli.

Besedilo: Dejan Vončina, zunanji strokovni sodelavec, Krasen Kras

Po Magajnovih poteh v Vremsko dolino

Študijsko leto Univerze za tretje življenjsko obdobje Kras se zaključuje in iz učilnic se selimo v naravo. Prehod v drugačen način in oblike učenja je vsakoletno zaključno srečanje članov, njihovih sorodnikov in prijateljev. Letos smo se odločili za spoznavanje Vremške doline in se zbrali pri cerkvi svete Helene na Gradišču pri Divači. Ob mizi s priboljški, ki jih je Vesna Mržek Pirjevec prinesla iz različnih držav, smo bili kaj kmalu družabni. Naš član in vodnik Rado Sluga nas je popeljal do razgledne točke in v cerkev svete Helene, ki je zaradi fresk pomemben umetnostno-zgodovinski spomenik, primerljiv s freskami v hrastovelski taborski cerkvi sv. Trojice, saj strokovnjaki domnevajo, da so poslikave delo Janeza iz Kastva. Arhitekturno značilna primorska cerkvica z zvončnico, to je odprto lino za zvon nad povišanim cerkvenim pročeljem, je pokrita s skrlasto streho in ima kamnito vhodno lopo. Strokovnjaki si niso enotni glede časa postavitve – od 13., zgodnjega 14. do konca 14. stoletja. Freske naj bi sodile v konec 15. stoletja (1490), romaniko. V prezbiteriju je kamniti oltar iz 1774, grafiti na freskah na severni in južni steni imajo več letnic, ki so jih vrezovali nekdanji obiskovalci. Na severni steni je tipični motiv Marije z otrokom ter po Ezopovi basni lev z miško pod šapo, vidno le pod UV-lučjo. Na južni steni je prikazan Križev pot: Jezus na križu, Snemanje s križa in Pot vstajenja. Stena je v celoti utrjena in očiščena. Doslej so opravili več posegov, obnovili skrlasto streho, zvon, stene v ladji in strop. Izvirna lesena vrata so restavrirali. Cerkvica spada pod župnijo Divača in je v upravljanju

Občine Divača, katere županja je Alenka Štruel Dovgan. Ker je bila odsotna, nas je sprejela in nagovorila višja svetovalka, Anu Kahuna, dobra poznavalka kulturne dediščine. Cerkev redno obnavljajo od leta 2017. Mojstri Partnerstva za suhozidno obnovo so v sodelovanju z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine Slovenije – OE Nova Gorica ter Odborom za varstvo kulturne dediščine Biosfernega območja Kras in prostovoljci obnovili suhi zid ob cerkvi, ki jo domačini imenujejo „vaški biser“ in skrbijo zanjo z urejanjem njene okolice. Potem, ko si je poslikave ogledal mednarodno priznani italijanski restavrator Alberto Felici, je cerkvica postala mednarodna učilnica za študente restavratorstva iz Slovenije, Hrvaške in Švice. Cerkev je vključena v romarsko pot in bo del nastajajočega razpršenega muzeja srednjeveških fresk.

Arheološke najdbe in gradišča pričajo o življenju v prazgodovini. Vremška dolina, svet med Vremščico in Brkini, kjer reka Reka naplavlja rodovitno zemljo in ponikne v Škocjanske jame, je obenem največja slepa dolina, v preteklosti dolina mlinov in žag, ki so bila obenem stičišča ljudi. Vse do leta 1986 je deloval Dujčev mlin na Škofljah. Še nedolgo tega je bila dolina turistično razvita (1950–1965). Turizem skušajo obnoviti s promocijo poti: Pot vodnih zakladov, Od živine do divjadi, Magajnova učna pot in Romarska pot. Na 1025 m Visoki gori – Vremščici rastejo urbanščice ali narcise, od tod najbrž ime društva.

Dolina je bogata s kulturno-zgodovinskimi in sakralnimi objekti: gre za ostanke gradov Školj in Švarceneg, cerkve, domačije in priče rudniške dejavnosti. Po postanku ob cerkvi sv. Tomaža in

apostolov v Famljah, kjer so značilne stenske poslikave, smo se s predsednico in gonilno silo TKŠD Urbanščica, Mirjam Frankovič Franetič, zaustavili v prenovljenih prostorih bližnjega rudnika črnega premoga. Rudnik Vreme je bil v rokah francoske okupacijske sile in je deloval od Ilirskih provinc, 1964. pa so ga zaprli. Spomine nanj obuja EKO muzej premogovništva, kjer smo si po sprejemu ogledali prostore in v veliki dvorani tudi dokumentarni film Jadrana Sterleta. Blizu je zapuščina Južne železnice, parnim lokomotivam pa so služili vodni zbiralniki.

S postankom v Bujah smo se razgovorili z Antonom, gospodarjem družinske Sadjarske kmetije Biščak. Predstavil je svoje proizvode, od žganih pijač, domačih likerjev, jabolčnega soka do kisa, sadja, marmelad in številnih drugih.

Ob vračanju smo postali ob Magajnovi domačiji. France Magajna, starejši Bogomirjev brat, rojen 1895 v Gornjih Vremah, kjer je bil v starosti 76 let tudi pokopan. Primorski slovenski biografski leksikon ga opredeljuje kot pisatelja strokovnih in leposlovnih del. Osemnajstleten je emigriral v ZDA in tam ostal osem let (1913–1922) in za preživetje opravljal različna dela. Ko se je vrnil, je prevzel domačo kmetijo. Bil je novinar, pisatelj, prevajalec in urednik. Objavil je dve knjigi s humoriističnimi besedili, Žalostne zgodbe o veselih Kraševcih in Samo za objokane ljudi

ter v strokovnem delu predstavil 60 vrst tujega sadja. Mlajši brat Bogomir Magajna se je rodil 1904., živel do 1963, študiral je na Medicinski fakulteti v Ljubljani in jo zaključil v Zagrebu 1930. S Srečkom Kosovelom sta bila rekruta in nekaj študijskega časa skupaj živela v Ljubljani. V času življenja v Logatcu je napisal Graničarje. Od 1935 je bil zaposlen na Psihiatrični kliniki na Studencu pri Ljubljani. Bil je zdravnik psihiater, pisatelj, urednik Založbe Lipa. V Sarajevu je dokončal roman Gornje mesto, za katerega je značilna socialna in (tudi še danes) tabu tema – prostitucija revnih študentk. V Kosovelovi reviji Lepa Vida je objavil Pesem bolne deklice. Napisal je deset leposlovnih knjig za odrasle ter sedem za otroke in mladino. V hiši je spominska zbirka obeh bratov in nečaka Ivka Spetiča – Magajne.

Romarsko cerkev Marijinega vnebovzetja nam je odprl in se z nami pogovarjal o življenju v skupnosti eden izmed vodij skupnosti Srečanje, v kateri se zdravijo odvisniki v delovnem in urejenem okolju. Od tam smo se odpeljali do kmetije Beka v Zavrhu, kjer so nas sprejeli in predstavili njihove izdelke iz kozjega mleka. Spoznali smo mlado, trmasto, potrpežljivo in vztajno podjetnico kozjereje in butične mlekarne, Katarino Delor Papež, ki ima v škofeljski mlekarni zaposlenih pet ljudi, na kmetiji pa skrbnika srnastega tipa koz, „pastirja“ iz Bangladeša.

V delo je vpeta od leta 2013 celotna, širša družina. Njihov cilj je uvrstiti se na mlečni zamljevid kakovostnih kozjih sirov ter drugih izdelkov in verjamemo, da jim bo uspelo, saj so njihovi izdelki brez aditivov, dodanih sladkorjev in barvil, njihova pot pa brez krajšnjic. Mleko jim dostavljajo tudi kooperantje.

Večerjali smo na Izletniško-turistični kmetiji Benčič v Varejah, kjer se je v pravo okusnih domačih jedi vključila celotna družina.

Vemo, da se s skupnimi doživetji in osebnim prispevkom vsakogar izmed udeležencev utrjuje pripadnost društvu. Po istih poteh lahko popeljemo naše otroke, vnuke ter druge sorodnike in prijatelje. Smiselno je povezati Kras z Brkini in Brkine s Krasom in ponuditi večdnevne turistično-gostinske storitve obiskovalcem od drugod, kajti v svetu kaosa bomo vse bolj iskali mirnega zatočišča in gostincev oziroma družinskih kmetij, kjer te prijazno sprejmejo kot družinskega člana in se zate potrudijo z znanjem, spoštljivostjo in ljubeznijo, ki so ju vložili v pripravo in postrežbo jedi, kar odraža človeški odnos.

Posamezna izobraževanja se nadaljujejo tudi skozi poletje, za občinski praznik pa bomo ponudili zloženko in Vas, pripadnike različnih generacij, povabili k vpisu v novo študijsko leto.

Besedilo: Nadja Mislej Božič

Foto: Olga Knez

Srečko Rože častni član komenske borčevske organizacije

Na redni letni skupščini so se 5. aprila 2024 v Gorjanskem zbrali člani Zveze borcev za vrednote NOB Komen, ki jo že od ustanovitve leta 2014 vodi predsednik Damjan Grmek.

Predsednik Grmek je podal poročilo o uspešno opravljenem delu v preteklem letu, kjer so veliko skrbi namenili popravilu spomenikov. V komenski občini skrbijo kar za 24 spomenikov in prav ob dnevu spomina na mrtve položijo vence in prižgejo sveče. Med najpomembnejše spomenike vsekakor sodi spomenik v Dovcah, ki je sicer na ozemlju novogoriške občine, a zanj skrbijo z vso pozornostjo. Tako so v lanskem letu popravili zid, postavili nov steber za zastavo, v začetku februarja letos pa pripravili slovesnost ob 80-letnici legendarne bitke v Dovcah, kjer je napad na motorizirano

nemško-italijansko kolono vodil domačin in namestnik komandanta Anton Šibelja Stjenka iz Tomačevice. V bitki 2. februarja 1944 je bilo na sovražnikovi strani 85 mrtvih, enajst ujetih in obkoljenih ter eden je pobegnil. To je bila velika vojaška partizanska zmaga nad okupatorjem, z relativno majhnim številom padlih (7). Ob okrogli obletnici bitke so izdali brošuro »Boji v Dovcah«, kjer so prispevke pripravili Damijan Guštin iz Muzeja novejšje in sodobne zgodovine Slovenije, podpredsednica ZB Slovenije, dr. Ljubica Jelušič, in člani družine Rože (Srečko, Irena in Anja) iz Vojaškega muzeja Tabor Lokev.

Kot je v poročilu povedal Grmek, so lani uspešno izvedli usposabljanje za praporščake pri Lovski koči v Nadrožici, ki se ga je udeležilo več kot 40 prapor-

ščakov južno-primorske regije. Dobro sodelujejo tudi s sorodnimi institucijami in društvi. V programu za letos so zapisali izvajanje že utečenih nalog. Pri tem pa so poudarili, da bodo nadaljevali z obnovo spomenikov (Gabrovica, Kodreti, Sveto, Tomačevica, Škrbina ...). Letošnje leto pa zaznamuje 110. obletnica rojstva narodnega heroja Antona Šibelje Stjenka. Slovesnost je potekala v nedeljo, 14. aprila, v vaškem domu v Tomačevici. Irena Colja in Katica Del Bon, ki sta aktivni članici Društva Tomačevica ter novo sprejeti članici komenske borčevske organizacije, sta pripravili bogato razstavo o življenju Stjenke. Prav na 110. obletnico Stjenkovega rojstva, 21. aprila, je sledila še komemoracija s polaganjem vencev in krajšim kulturnim programom na Stjenkovi domačiji v Tomačevici.

Zbor je bil tudi priložnost za podelitev priznanj najzaslužnejšim članom. Tako so status častnega člana združenja podelili veteranu vojne za Slovenijo, rezervnemu častniku in enemu največjih zbirateljev militarij ter lastniku Vojaškega muzeja Tabor Lokev, Srečku Rožetu. Rože s komenskimi borci sodeluje že 10 let, od ustano-

vitve združenja. Restavriral je kar nekaj spomenikov v komenski občini. Zahvalo za lepo oblikovan društveni prapor, ki so ga svečano predali v uporabo na letošnji proslavi ob 80-letnici bitke v Dovcah, pa je prejel likovni pedagog in slikar Milovan Valič. V svoje vrste so sprejeli osem novih članov, jim izročili članske izkazni-

ce in rdeči nagelj.

Uspešno delo komenske borčevske organizacije je pohvalil tudi komenski župan Erik Modic, medtem ko je skupščino vodila podpredsednica združenja Bojana Kermolj. Po uradnem delu je sledilo druženje.

Besedilo in foto: Olga Knez

Obeležili 110-obljetnico rojstva narodnega heroja

ZB za vrednote NOB Komen je obeležilo 110-obljetnico rojstva narodnega heroja Antona Šibelja Stjenka s spominsko slovesnostjo, ki se je odvijala 21. aprila 2024 in ki so jo pospremili praporščaki, Stjenkovi svojci in domači vasi Tomačevice ter obiskovalci, med njimi smo zasledili tudi komenskega in sežanskega častnega občana bivšega – komenskega župana in domačina Jožefa Adamiča in vojnega veterana ter lastnika lokavskega vojaškega muzeja Srečka Rožeta.

Delegacija komenske borčevske or-

ganizacije s predsednikom Damjanom Grmekom je položila venec na spominsko ploščo, ki so jo na Stjenkovi rojstni hiši domačije pri Krkovih postavili 21. aprila 2014 ob 100-obljetnici Stjenkovega rojstva. Komenski župan Erik Modic je kot slavnostni govornik poudaril, da so se naši predniki, med njimi tudi Anton Šibelja Stjenka, ki je bil leta 1949 razglašen za narodnega heroja, borili za svobodo, v kateri še danes živimo.

Voditelj programa Uroš Simčič je orisal življenje neustrašnega in odločne-

ga vojaškega vodje, ki se je rodil ravno v času, ko se je svet že pripravljaval na še eno nesmiselno svetovno morijo. Ta je globoko zarezala tudi v družino Stjenke – oče Anton je bil vpoklican k vojakom in kmalu na bojišču izgubil življenje. Mati Leopolda je morala sama skrbeti za številno družino, ki je bila za nameček še primorana v begunstvo. Že ta najzgodnejša leta so izoblikovala trden in neupogljiv Stjenkov značaj. Stjenka je leta 1929 odpotoval k sestri v Trst, kjer se je izučil za ključavničarja in se zaposlil v ladjedelnici

v Miljah. Leta 1935 je bil vpoklican v italijansko vojsko. Ker pa je bil že tretji sin, ki je služil vojsko, so ga po šestih mesecih odpustili. Zaradi sodelovanja v delavskem gibanju in organizaciji TIGR so ga italijanske oblasti preganjale in večkrat tudi zaprle. Čeprav je bil neprestano pod nadzorom policije, je s pomočjo orožja iz 1. svetovne vojne, ki ga je tudi sam zbiral in popravil, vojaško usposabljal kraško mladino. Leta 1941 se je povezal z NOB in postal član OF. S skupino kraških mladencev je po Krasu opravljal sabotažne akcije proti okupatorju. Leta 1942 je bil vpoklican v italijansko vojsko, a se je 26.

junija 1942 pridružil Vipavski četi v spodnji Vipavski dolini. Avgusta istega leta je osnoval Kraško četo in postal njen vodja. Kraška četa se je 1943 priključila Primorskemu odredu. Postal je poveljnik bataljona, zatem poveljnik 3. in 4. bataljona Kosovelove brigade in decembra 1943 namestnik poveljnika novega Južnoprimorskega odreda. Vodil je več sabotažnih akcij, med katerimi je najbolj znan napad na motorizirano kolono 2. februarja 1944 v Dovcah. Maja 1944 je postal poveljnik Kosovelove brigade. Junija 1944 je bil ranjen med boji v Baški grapi in je po okrevanju postal poveljnik

Dolomitskega odreda, ki je bil kasneje razformiran. Postal je vodja partizanskih delavnic IX. korpusa in dosegel čin majorja. Znan je bil tudi po svojih orožarskih izumih. Padel je pred koncem 2. svetovne vojne, 1. aprila 1945 med bojem z Nemci nad Gačnikom v Gorenji Trebuši.

Na slovesnosti so se junaku z recitacijami poklonili učenci domače OŠ, v vaškem domu v Tomačevici pa so si prisotni lahko ogledali bogato razstavo o Stjenkovem življenju, ki sta jo postavili članici domačega društva Tomačevica Katica Del Bon in Irena Colja.

Besedilo in foto: Olga Knez

Razstava Življenje narodnega heroja Antona Šibelja Stjenka

V nedeljo, 14. aprila 2024, je bila v Tomačevici otvoritev razstave o življenju narodnega heroja Antona Šibelja Stjenka, ki je zajemala številne (javnosti doslej še nikoli videne) fotografije in zajetne tekstovne podatke. Razstava je bila premierno postavljena v Stjenkovi rojstni vasi, ob otvoritvi smo pripravili tudi zanimiv kulturni program.

Avtorici razstave sva sestri Katica Del Bon in Irena Colja, hčerki Franca Šibelja

– Stjenkovega sovaščana in njegovega tesnega soborca. Lahko rečeva, da nama je bil dan privilegij, da sva v očetovi zapuščini (poleg dveh knjig, ki ju je uspel napisati za časa svojega življenja) dobili tudi veliko dragocenega in izvirnega gradiva, ki sega v tiste čase, čase fašizma in časa narodnega upora. Videli sva enkratno priložnost, da sedaj, ko obeležujemo 110. obletnico herojevega rojstva, pripravimo pregledno razstavo o njegovem

življenju, da bi tomačkega heroja ljudje bolje spoznali. Vemo, da nosijo ime po njem komenska osnovna šola, kulturni dom v Tomačevici, planinska koča na Trstelju, marsikje so po njem poimenovane ulice, pa večina vseeno ne ve prav veliko o njegovem življenju.

Za izvedbo projekta sva dobili tudi veliko podpore in ga tako motivirani tudi uspešno izpeljali. Bili sva pozitivno presenečeni nad izjemno veliko udeležbo

obiskovalcev na dan otvoritve, prišli so tako Kraševci kot tudi z Goriškega, Vipavske doline, pa tudi iz našega zamejstva. Tudi v soboto in nedeljo, 20. in 21. aprila, ko smo razstavo združili s komemoracijo pri Stjenkovi rojstni hiši, ni manjkalo radovednih obiskovalcev.

Že v torek, 23. aprila, smo razstavo preselili v OŠ Komen. Vodstvo šole se je odločilo, da vključi voden ogled razstave v svoj učni program za vse učence, kar se nama zdi zelo plemenito, saj s tem šola kaže, da otrokom odpira vrata v znanje, poznavanje in vedenje tudi o pomembnosti zgodovine domačega kraja. Razstavo smo 9. maja preselili še v knjižnico, kjer je bila na ogled do konca maja. S tem sva končali prvi sklop raz-

stavljanja, odpirajo pa se nama že poti naprej in imava kar nekaj povpraševanj. Zelo naju veseli, da ljudi najin projekt zanima, zato bomo razstavo gotovo selili še kam.

Če potegneva črto o projektu, lahko rečeva, da je razstava več kot dosegla svoj namen. Obiskovalci so prihajali, spoznavali, brali, gledali, spraševali, se čudili. Ja, obelodanili sva nekatera nova zgodovinska dejstva in ljudje so to z zanimanjem sprejeli in naju podprli, najbolj pa sva bili presenečeni, da so nekateri na razstavo prinesli tudi svoje spomine na Stjenka – in tako sva nekaj novega o njem zvedeli tudi midve!

Ob tem se še enkrat zahvaljujema Občini Komen in županu, mag. Eriku Mo-

dicu, tako za finančno podporo kot tudi pomenljiv otvoritveni govor, hvala tudi Društvu Tomačevica in Elizabeti, ki nama je stala vseskozi ob strani, brez nje ne bi šlo. Nadalje hvala za podporo in krasen govor dr. Ljubici Jelušič in Srečku Rožetu iz Vojaškega muzeja tabor za izposojno razstavnih eksponatov. Hvala Vidu Šibelja za pripravo filma o dogodku, ki ga je objavil na kanalu Youtube, kjer bo ostal za večer spomin tudi bodočim rodovom. Hvala seveda tudi OŠ AŠS Komen in KD Karla Štreklja Komen za lep kulturni program, vaščanom Tomačevice za pomoč pri organizaciji, komenskem društvu za vrednote NOB za podporo najinega projekta ter seveda vsem, ki ste prišli na ogled razstave.

Besedilo: Irena Colja

Foto: Olga Knez in arhiv OŠ Komen

Iz komenske knjižnice

S knjižnico v gledališče

Tudi letošnjo sezono obiskov Slovenskega tržaškega gledališča zaključujemo bogatejši z zgodbo pretvarjanj, spletkarjenja in sprenevedanja legendarnega Netopirja. Z Lepo Vido smo ugotavljali, ali sploh še znamo hrepeneti, slišati svoj glas, si dovolimo sanjati. Ali sploh živimo, ali sploh živitarimo? Ob plesalcih in glasbenikih smo se preselili v Buenos Aires v času Evite Peron in uživali v ritmu tanga. Zaključili smo z duhovito komedijo o ljubezni, zakonu, sobivanju v dobrem in slabem, ki ob tajno čuvanih družin-

skih skrivnostih prinaša v ospredje resne družbene teme in vprašanja o (med)generacijskih razlikah in etičnih in moralnih

načelih posameznika v sodobni družbi.

Zahvaljujemo se Slovenskemu stalnemu gledališču iz Trsta, ki je z nami že toliko let z organizacijo prevozov v prometno tako obteženo mesto. Kaj bi človek še želel? Nedeljsko popoldne. Avtobus iz Komna do vhoda v gledališče, ogled predstave in nazaj po izjemno ugodni ceni! Vsekakor se veselimo naslednje sezone in vas vabimo, da se nam pridružite.

Besedilo: Marija Umek

Foto: arhiv SSG Trst

Knjižnica je postala premajhna

Kot vsako leto se z junijem v knjižnici zaključuje sezona prireditev in s tem tudi pravljčnih uric. Lahko bi rekla, da je bilo letos res izjemno leto. Skoraj ni bilo prvega torika v mesecu, ko so na sporedu pravljice, da se naša knjižnica ne bi napolnila do zadnjega koticčka. Ko smo predvideli večji obisk, smo šli pa kar v dvorano. Hvalježni smo, da imamo to možnost, vendar priznati moram, da ni isto. Pri pripovedovanju pravljic gre za vzpostavljjanje stika s poslušalci in ne za dvoranski nastop.

Pravljične urice že vrsto let potekajo v edinem večjem prostoru v knjižnici, kjer

Knjižnico obiščeta tudi po dve skupini otrok iz vrtca hkrati.

se za vsako srečanje pripravijo stoli (potem pospravijo) in ostali pripomočki. V prostoru, kjer se v bistvu dogaja vse: vse prireditve, vse razstave, srečanja z otroki, ko obiščejo knjižnico v okviru pedagoškega procesa, in še bi lahko naštevale. V tistem, ki je namenjen otrokom, pravljic

ne moremo izvajati, saj bi to pomenilo, da se vsakokrat umakne (in vrne) več kot 1000 knjig.

Tudi na majski pravljčni urici, na kateri so sodelovali otroci glasbenih delavnic Pihalnega orkestra Komen pod mentorstvom Daše Tavčar in Staše Svetlič, smo

se gnetli, prav dobesedno. Saj ti je lepo pri srcu, ko vidiš, da ljudje cenijo tvoje delo, hkrati pa neprijetno, ko morajo zaradi take stiske stati ali pa sedeti po tleh.

Po vsakem dogodku se zato čedalje bolj sprašujem, ali si kultura res ne zasluži boljših pogojev.

Besedilo: Marija Umek

Foto: arhiv knjižnice

Po Gorici z Matejo Gomboc

Maj je komensko knjižnico z dobrovoljno in zgovorno gostjo popeljal po Gorici. Mateja Gomboc – pisateljica, prevajalka, profesorica in publicistka, ki je otroštvo je preživela v Ajdovščini in Sovodnjah ob Soči, je po končani Filozofski fakulteti, kjer je diplomirala iz slovenskega in italijanskega jezika, desetletje preživela v Novi Gorici.

Literarnemu ustvarjanju se je začela posvečati kmalu po študiju. Sprva je pisala kratko prozo za odrasle, sledilo je ustvarjanje za slovenske otroške revije, otroške in mladinske knjige ter romane, tako za otroke kot za odrasle. Poleg tega pa tudi prevaja iz italijanščine, zlasti leposlovna dela.

Gostja je v pogovoru s Katarino Gomboc Čeh povedala, da je želja, da napiše roman o Novi Gorici kar nekaj časa tlela v njej. Vendar jo je preko sorodnice našla druga zgodba, ki se je kar začela odvijati v njej in pristala v čudoviti knjigi z naslovom Gorica – Adamovo rebro.

Na portalu Dobreknjige.si, ki ga soustvarjamo slovenske splošne knjižnice, je kolegica iz Bevkove knjižnice, Magda Vremec Ragusi, o knjigi med drugim zapisala:

"Skozi pripoved o dveh goriških dru-

žinah, Marušič in Vecchiet, Mateja Gomboc bralcem približa eno od najbolj bolečih obdobij zgodovine Goriške v 20. stoletju – čas, ko je v vsakdanje življenje narodnostno pisane Gorice in okoliškega podeželja zarezala druga svetovna vojna in po njej leta 1947 nova meja, ki je ozemlje razrezala med dve državi – Jugoslavijo in Italijo. Meja ni globoko ranila samo ozemlja, pač pa je grobo in daljnosežno razklala tudi družine in duše ljudi. Na jugoslovanski strani mesta je zrastle novo mesto, Nova Gorica, ki naj bi zapolnila vrzel, ki jo je v ljudeh pustila izguba Gorice. Kako so te zgodovinske pretrse doživljali ljudje, ki so tu živeli od nekdaj? Mateja Gomboc da besedo ženskam pripovedovalkam, s katerimi se skozi šest poglavij preselimo v čas od 30-ih let 20. stoletja vse do 21. stoletja.

Pripoved je od prve do zadnje strani zelo doživljiva, večplastna in bogata, z odličnim ravnotežjem zgodovinske in intimne izpovedi pripovedovalke – realno zgodovinsko in krajevno ozadje se zelo naravno zliva z glasom pripovedovalke, ki jih spremljamo skozi otroštvo, sosedske odnose, prijateljstva, prve ljubezni, šolsko življenje, odnose s sorojenci, doživljanje vojne in smrti, težave ob prvih

odhodih od doma, iskanju svojega mesta v družbi, bolezni, starševstvu, zakonskem življenju, staranju ... Čeprav pripoved ustvarjajo ženske pripovedovalke, imajo moški liki v njej pomembno vlogo, izostrijo nam zgodovinsko ozadje. Roman Gorica Mateje Gomboc je odličen večplasten tekst, ob branju katerega bomo lokalni bralci v glavah podživljali svoje lastne vzporedne zgodbe (enako kot ob spremni besedi), drugim bralcem pa bo delo približalo posebnost življenja ob meji, ki ima gotovo veliko stičnih točk z drugimi obmejnimi realnostmi. Nedvomno pa se bodo številni bralci zlahka vživeli v življenjske zgodbe Dore, Pine, Lili, Mateje in drugih (ne samo literarnih) oseb."

Verjemite, knjiga, ki jo prebereš hitreje, kot prideš do nje v knjižnici, saj je na izposojajo treba čakati. Lahko si pa izposodite katero izmed ostalih avtoričinih del, namenjene tako odraslim kot mladini.

Besedilo: Marija Umek, Magda Vremec Ragusi (vsebinska knjige)

Foto: arhiv Knjižnice Komen

Pravljični večeri za odrasle

Projekt, ki ga je zasnovala Mariborska knjižnica, se je začel že leta 2009, ko so se povezale splošne knjižnice iz Maribora, Lenarta in Slovenske Bistrice. Od takrat se je pobudnikom pridružilo že 21 splošnih knjižnic, od tega kar 9 osrednjih. In

tudi Kosovelova knjižnica je že 3 leta del čudovite zgodbe, ki nastaja na večerih, na katerih 5 do 6 pripovedovalcev pripoveduje pravljice odraslim. Da so taki večeri več kot dobrodošli v današnjem prehitrem svetu, dokazuje zelo lep obisk v

prav vsaki knjižnici. Dogodke v sezoni, ki traja od novembra do junija, obiše več kot 1000 obiskovalcev, ki se prepustijo pripovedim pripovedovalk in pripovedovalcev iz 10 knjižnic. Zgodbe v knjižnem jeziku kot tudi v bogatih slovenskih narječjih smo ponesli tudi preko slovenskih meja v Narodno in študijsko knjižnico v Trstu, v Porabje in Celovec.

Besedilo: Marija Umek
Foto: arhiv knjižnice Selnica ob Dravi

Rožančeva nagrajenka Ivana Djilas v komenski knjižnici

Srečanja z Rožančevimi nagrajenci so v komenski knjižnici že dolgoletna tradicija. Tokratna gostja Ivana Djilas, ki je žirijo Rožančeve nagrade prepričala z esejistično zbirko *A si lahko vsaj enkrat tiho*, je 19. aprila številno občinstvo v Knjižnici Komen navdušila s svojo odkritostjo, neposrednostjo in duhovitostjo.

V Beogradu leta 1976 rojena gledališka režiserka, dramatičarka in pisateljica Ivana Djilas je v nagrajeni knjigi *A si lahko vsaj enkrat tiho* zbrala 43 besedil, ki so nastajala 10 let in bila v večini objavljena v reviji *Mladina*. V njih nam na svojstven duhovit način spregovori o številnih temah, ki so zaznamovale njeno življenje pred in po selitvi v Slovenijo. Tako bremo o Ivaninem šolanju in življenju v Beogradu, ki je zaradi brezupnega položaja mladih in še zlasti po NATO-vem bombardiranju za Ivano postalo neznosno, pa o selitvi v Slovenijo, o spopadanju z novim jezikom, o pridobivanju državljanstva ... pa tudi o delu v slovenskem gledališkem prostoru in avtoričini družini.

ni. Ta je skupnost samozaposlenih staršev in biološkega sina s posebnimi potrebami ter posvojenega temnopoltega dečka.

Več kot dovolj tem za zanimiv pogovor z avtorico, ki smo jo na svojih srečanjih obravnavale članice bralnega študijskega krožka *Sončna ura* iz Sežane. Zato nam je bila zaupana vsebinska plat pridelitve, ki jo je dopolnila projekcija foto-

grafij Petra Uhana iz obravnavane knjige. Na njih Ivanina družina zasije v vsej svoji nenavadnosti in izjemnosti.

Tako Ivana Djilas na najboljši možni način in navkljub knjižnemu naslovu v gostoljubni komenski knjižnici ni bila tiho. Enako velja tudi za občinstvo, ki se je živahno odzvalo z vprašanji in vtisi.

Besedilo: Maja Razboršek
Foto: arhiv Knjižnice Komen

Zaključili 11. Magajново bralno značko

Zaključek letošnje že 11. Magajnovе bralne značke, ki jo organizira Kosovelova knjižnica Sežana, se je letos prvič preselil iz Sežane v divaško knjižnico, ki jo vodi marljiva knjižničarka Tanja Bratina Grmek, ki je skupaj z Majo Živec mentorica projekta Magajnovе bralne značke.

Tako so obeležili letošnje Magajnovо leto in 120. obletnico rojstva domačega rojaka, pisatelja, zdravnika in urednika dr. Bogomira Magajno, po kateri je bralna značka tudi poimenovana. Letos je pridno prebiralо številne zgodbe in polnilо bralne dnevnikе z zapisi in ilustracijami kar 33 bralcev iz Varstveno delovnih centrov Sežane in Divače ter Doma na Krasu iz Dutovelj. Za uvod so zbrani prisluhnili učiteljici likovne umetnosti na divaški in kozinski OŠ Vesni Marion, ki je tudi strastna kamišibajkarica. Tokrat je v besedi in sliki predstavila Magajnov literarni lik, zgodbo o velikodušnem velikanu Brkonji Čeljustniku. Zbrane je nagovoril tudi direktor divaške občinske uprave Boštjan Delak.

Mentorici projekta sta ob navzočnosti številnih prijateljev in sorodnikov podelili priznanja za sodelovanje v bralni akciji. Pri podelitvi jima je pomagal skriti gost, ki so se ga zbrani nadvse razveselili in se z njim tudi slikali. Tokrat je to bil glasbenik

in član ansambla Čuki, Jože Potrebuješ.

Z njim so zapeli nekaj njegovih najlepših pesmi. Ob slovesu so se posladkali s torto, ki so jo spekli v slaščičarni Vesna v Lokvi.

Besedilo in foto: Olga Knez

Burjina glasba

Utrip glasbene šole v Komnu

Zadnji meseci so bili za učence in učitelje naše podružnične šole kar pestri. Naj omenimo tiste najbolj pomembne nastope in tekmovanja.

V februarju smo že nekaj dni po prireditvi ob kulturnem prazniku, ki smo jo oblikovali v sodelovanju s Kosovelovo knjižnico – enota Komen ter učenkami osnovne šole, s pustnimi maskami preganjali zimo. To smo storili z že tradicionalnim pustnim nastopom v avli osnovne šole v Komnu. Na različna glasbila je zaigralo polno lepih maškar, po nastopu pa je zadišalo po slastnih krofih. Maja smo izvedli kar tri predstavitvene nastope za vrtec in osnovno šolo v Komnu in Štanjelu, na katere smo povabili nove učence k vpisu. Naš namen pa je na teh nastopih najmlajšim približati glasbo in jih navdušiti nad glasbili in njihovim barvitim svetom.

Učenka Branislava Trifkovića, Manca Buda, je kot solistka na saksofonu nastopila na treh koncertih orkestra klarinetov

in saksofonov Zveze primorskih glasbenih šol. V podobnem projektu so sodelovali tudi Matija Suban, Karin Umek in Sara Lozej, ki so zaigrali v skoraj 80 članskem orkestru flaut Zveze primorskih

Trio flaut Burja

glasbenih šol na koncertu v Novi Gorici.

Najbolj zavzeti učenci so se tudi letos

Uspešni tekmovalci

udeležili različnih tekmovanj. Marca se je Trio flavt Burja (Irina Tavčar, Sara Lozej, Julija Fakin) pod mentorstvom Tamare Tretjak udeležil tekmovanja Temsig v Litiji in v kategoriji komornih skupin prejel bronasto plaketo. V mesecu maju je Julija Fakin na mednarodnem tekmovanju Giovani talenti Città di Gorizia prejela prvo absolutno nagrado v kategoriji B, njena mentorica je Tamara Tretjak.

Tudi mladi pianisti pod mentorstvom Ingrid Tavčar so bili to pomlad zelo uspešni na tekmovanjih. Na mednarodnem klavirskem tekmovanju Remo Vinciguerra v Veroni je Vita Fakin prejela srebrno priznanje. Maks Jakob Erženičnik je na mednarodnem tekmovanju Tomaž Holmar v Italiji prejel srebrno priznanje,

Marijana Marc Trkulja pa je tam osvojila prvo absolutno nagrado in zlato priznanje. Oba mlada pianista sta se udeležila tudi mednarodnega Koroškega klavirskega tekmovanja v Radljah. Maks Jakob Erženičnik je prejel srebrno priznanje, Marijana Marc Trkulja pa zlato priznanje.

Kitaristi so se udeležili Dnevov kitare v Krškem. Tam sta Leonard Simčič in Melani Švagelj prejela srebrni priznanji. Oba sta se udeležila tudi 53. tekmovanja mladih glasbenikov Slovenije, kjer sta prejela vsak svojo srebrno plaketo. Njun mentor je Janoš Jurinčič.

Duo Neža Fakin (flavta) – Lucija Tavčar (kitara) je na mednarodnem tekmovanju MOOK v Punatu na otoku Krku prejel prvo absolutno nagrado v kategoriji ko-

mornih skupin. Mentorja sta bila Janoš Jurinčič in Tamara Tretjak. Duo je nastopal tudi na koncertu nagrajencev mednarodnih tekmovanj učencev primorskih glasbenih šol v sklopu ciklusa Glasba z vrtov svetega Frančiška v Dvorani Frančiškanskega samostana Kostanjevica.

Tako smo se kar naenkrat vsi skupaj znašli na koncu šolskega leta, ko učence čakajo letni izpiti in zaključni razredni nastopi ter letni koncert podružnice. Verjamemo, da je bilo šolsko leto naporno, a hkrati plodno. Vsi učenci si zaslužijo pohvalo za trud in delo in prav vsak od njih je za nas dragocen. Za vsakim nastopom so skriti delo, vztrajnost, premagovanje ovir, navsezadnje pa je potreben tudi pogum, da suvereno stopiš na oder in vse, kar si se naučil, tudi pokažeš. Tako čestitamo učencem prav za vsak nastop in jim želimo ustvarjalne in brezskrbne poletne počitnice.

Nastop za vrtec in OŠ Komen

Manca Buda kot solistka

Besedilo: Ingrid Tavčar
Foto: arhiv GŠ Sežana

Počastili svetovni dan harmonike v Lokvi

Na svetovni dan harmonike, ki se od leta 2009 praznuje v spomin na dan, ko je 6. maj 1829 Cyrill Demain na Dunaju patentiral prvo harmoniko *acordium*, je Bled že tradicionalno v znamenju harmonik in glasbenega tekmovanja ter skupnega igranja ob Blejskem jezeru. Prvič pa je svetovni dan harmonike obeležilo 5. maja 2024 novoustanovljeno Kulturno društvo Four bellows – four tales iz Hrpelj, ki je pripravilo prečudovit nastop priznanih harmonikašev v kulturnem domu v Lokvi. Društvo deluje pod vodstvom predsednika Maurizia Marchesicha in izredno požrtvovalnega in delovnega prof. Zorana Lupinca, ki je leta 2017 prejel Gerbičevo priznanje Zveze slovenskih glasbenih šol za izjemen

uspeh na področju glasbene vzgoje in izobraževanja ter glasbenega polustvarjanja, leto kasneje pa je postal prvi Slove-

nec, ki je bil povabljen na častni sprejem v muzej Recoaro Terme v Vicenzi v Italiji, ki velja za edini muzej na svetu, ki hra-

ni odtise rok slavnih harmonikarjev. Ob kvartetu 4 Bellows 4 Tales so se v največji slovenski vasi v Lokvi pred številnim občinstvom predstavili še kvartet harmonik Domino, Veseli Gnjudčani iz Benečije, ki so zbrane navdušili s pesmima *Prinesi mi rože* in *Gniduška polka* om orkester harmonik Alamut, v katerem igrajo tudi učenci priznanih harmonikašev. Program

so popestrili solisti od najmlajših (Mihael Hreščak, Blaž Muha in Ana Pija Prodnik iz Hruševice) do že bolj izkušenih in pravih virtuozov (Maurizio Marchesich, Vito Peric iz Rubij, Cristopher Chiabai in Mihael Benčič). Prav na 6. maj pa slavi rojstni dan Ruben Žvab iz Gornjih Ležeč, ki je eden vidnih predstavnikov mlajše generacije KD Kraška harmonika. V roke so mu segli

in mu za 16. rojstni dan čestitali njegovi profesorji in zbrano občinstvo. Vsi nastopajoči so skoraj v dvournem programu predstavili čaroben svet glasbe, ki se jo lahko doseže z najrazličnejšimi vrstami harmonik, med njimi tudi s ponovno oživiljeno *trieštinko*, ki velja za predhodnico popularne diatonične harmonike.

Besedilo in foto: Olga Knez

Z novo posadko in polno paro naprej!

Pravijo, da se zmagovalnega konja ne menjuje. Pa vendar svež veter morda včasih dobro dene. Spomladanski del sezone je bil za Pihalni orkester Komen zares poln prelomnic. Po 12 letih skupnega ustvarjanja in predanosti se je (zdaj že nekdanji dirigent) Matija Tavčar odločil dirigentsko paličico zamenjati za tolkalske in se preseliti čisto zadaj k svoji sekciji, ki jo vestno in strokovno vodi in poučuje. Seveda člane ne zapušča same, saj je mesto pred orkestrom predal mlademu profesorju nauka o glasbi Jaki Jerini. S prvimi skupnimi vajami smo začeli šele proti koncu marca in v soboto, 25. maja, v Štanjelu že priredili samostojni koncert. V poldrugi uri so se pred polno dvorano zvrstili šolski pihalni orkester, predstavile

so se vse komorne zasedbe društva, za veliki finale pa je članski orkester občinstvo popeljal na glasbeno popotovanje. Kako simbolično so izbrali prav skladbe, ki navdih iščejo na železniških progah po svetu: od tistih starejših lokomotiv, čudežnih vlakov, Orient Expressa, s katerim je orkester pred petnajstimi leti osvojil dunajsko Zlato dvorano, in celo do izvirne skladbe, ki jo je dirigent napisal prav za Pihalni orkester Komen. Prav ste prebrali, Jaka Jerina je tudi odličen skladatelj, in ker je že na prvih vajah izrazil željo, da bi rad tudi kakšno napisal, smo njegovo idejo hitro pograbili in tu je že naša prva »skupna« skladba. Morda je bil tudi za Jako sobotni koncert poseben, saj je dirigiral krstno izvedbo svojega dela z

naslovom *Vlakec ču ču ekspres*. Čeprav ne prihaja iz naših krajev, se nam članom zdi, da novemu dirigentu kraški zrak kar dobro dene. Čestitke, Jaka!

Če je bil Matija med svojim obdobjem kot dirigent in umetniški vodja društva nepogrešljiva gonilna sila ter oporna točka orkestrašem in tudi staršem, je ena oseba svojo uradno funkcijo z zanosom opravljala še malce dlje časa. Skoraj dve desetletji je Evgen Kavčič poganjal motor naprej in se letos tudi on odločil, da vajeti društva preda ne mladim, pač pa samo malo mlajšim. Toliko lepih trenutkov smo skupaj doživeli na tej pustolovščini: od nastopov v manjših krajih pa vse do koncertov in tekmovanj v najprestižnejših dvoranah širom Evrope. Zato bi se

ORKESTRSKA ŠOLA
MUSIKRAS

HRPELJE

ŠOLSKI ORKESTER
22. 8. 2024 - 25. 8. 2024
DIRIGENT: PRIMOŽ PETOHLEB

MLADINSKI ORKESTER
26. 8. 2024 - 30. 8. 2024
DIRIGENT: JANEZ MARIN

Več informacij in prijave na pokomen.si
Rok prijave: 14. 7. 2024

mu, ne le vsi člani orkestra, temveč tudi ostali podporniki društva, radi zahvalili za ambicioznost, požrtvovalnost in predanost društvu.

Kljub temu da je Pihalni orkester Komen prevetren, pa še vedno sledi svojim ciljem in ambicijam, tj. ponuditi kakovostno glasbeno in kulturno udejstvovanje mladim od 4. leta starosti dalje. V ta namen Daša Tavčar enkrat tedensko vodi glasbene delavnice v prostorih komenskega vrtca. Otroci so se že predstavili na novoletnem bazarju Vrtca Komen ter sooblikovali uro pravljic v knjižnici v Komunju. Ker je najprimernejši čas za pridobivanje pozitivnih glasbenih izkušenj ter

hkrati tudi znanj prav v predšolskem in zgodnjem šolskem obdobju, je sodelovanje mentoric, članov orkestra, ki otrokom predstavijo glasbila iz skupine pihal, trobil in tolkal, otrok in širšega okolja velika dobrobit za prihajajoče načrtovanje novih idej.

Komorne zasedbe tudi redno vadijo, da lahko vskočijo ob marsikateri slavnosti v občini, prav tako pa nismo pozabili na poslušalce. Že kmalu, natančneje 9. junija ob 18. uri, nas namreč čaka še koncert ob 50. obletnici skupine Prizma na Ivanjem Gradu oz. Kobjeglavi, če nam

vreme ne bo naklonjeno, v sklopu pobude Godbe po kraških vaseh, pa bomo letos 16. junija v Malem Dolu gostili prijatelje iz Pihalnega orkestra Brda. Kot vsako leto bo tudi letošnje poletje zelo dejavno – ravno zaključujemo z natečajem za izvirne skladbe, nagrajenci bodo znani poleti, konec avgusta pa pripravljamo že tradicionalno poletno orkestrsko šolo MusiKras, tokrat premierno v Hrpeljah, a še vedno pod vodstvom in organizacijo komenskega orkestra.

Vsekakor pa se znova in polni novosti vidimo v naši novi jesenski sezoni!

Besedilo in foto: POKomen

Srebrni spomini vredni zlata

Tudi Kobjeglavo bi skoraj požgali

Med drugo svetovno vojno je bilo na Krasu več vasi požganih, med njimi tudi Komen in Štanjel. Nekaj so jih požgali Nemci, Štanjel pa so požgali partizani. Tudi Kobjeglava je bila tik pred tem, da bi jo Nemci požgali.

Po kapitulaciji Italije leta 1943 so naše kraje nadzirali Nemci. Do konca vojne so

nemške enote v Kobjeglavo prišle petkrat. Najhujše je bilo pri tretjem prihodu, ko je prišlo dne 17. 6. 1944 ob 15. uri 30 minut okrog 500 Nemcev na 46 – tih kamionih in še na 13 – tih drugih vozilih. Župnik Ivan Drašček je takrat imel pouk v šoli ob cerkvi. V šolo je priteklo dekle in povedalo, da gredo Nemci. Tudi stre-

ljanje se je slišalo. Drašček je prebledel in jim odhitel naproti. Veselo jih je pozdravljaj in se z njimi pogovarjal pa ne zato, ker jih je imel rad, ampak jih je želel zadržati toliko, da bi se partizani umaknili in šli v tabor, ki je bil v gozdu. Partizani so kuhali v hiši blizu cerkve (Petreči), nekaj jih je bilo tudi po vasi, straža pa je bila premalo pozorna.

Nemci so divjali po vasi in vse pregledali, ropali so po hišah ter naredili mnogo škode. Našli so tudi kuhinjo, partizani pa so ušli. Pretepli so pet vaščanov, ujeli so pet članov delavskega voda in enega ustrelili, desetletnega dečka pa so ranili. S tremi manjšimi topovi so streljali v smeri tabora partizanov. Končno so nagнали vse vaščane v cerkev in jim grozili, da bodo vse skupaj zažgali, zgorela bi tudi vas. Na srečo se je vse dobro končalo, saj je župnik Ivan Drašček uspel Nemce prepričati, da vaščani niso krivi, da so bili partizani v vasi ampak, da so prišli partizani v vas brez njihovega vabila. Nemce je prepričal, da so vse vaščane izpustili, vendar so za kazen odpeljali 16 deklet v Nemčijo. Dekleta so tam delale v tovarnah in se čez slabo leto srečno vrnile.

Župnik Ivan Drašček ja tako rešil vas in vaščane, je pa že prej in kasneje naredil mnogo dobrega na verskem, materialnem in kulturnem področju (spomnimo se na 6 ur trajajočo pasijonsko igro leta 1927), zato je prav, da smo mu hvaležni in se ga kaj spomnimo.

Besedilo: Jožef Abram

Hiša, kjer je bila kuhinja. Vir fotografije: Slovenski etnološki muzej Ljubljana

Nežni velikani z resnim pogledom in otroško naravo

Alison Spačal iz Majerjev si dom deli s prav posebnimi lepoticami. Poleg navadnih domačih mačk so pri njej našle dom mačke pasme maine coon, ki jo prepoznamo po značilnih čopkih na ušesih. »Nežni velikani sta besedi, ki jih najbolje opišeta,« mi je v pogovoru povedala Alison in nadaljevala: »So zelo inteligentni, lahko jih marsikaj naučimo. Npr. da se usedejo in dajo tačko. V tem so precej podobni psom.«

Samice pasme maine coon tehtajo nekje od 5,4 do 6,8 kg, samci pa imajo med 8,2 in 10,0 kg. Povprečna dolžina od konice nosu do korena repa je med 48 in 100 cm, plečna višina pa do 50 cm. Razvojna doba je precej dolga, nekje od 3 do 5 let. »A karakterno dejansko nikoli ne odrastejo, nikoli niso prestari za igro, zato so primerni za vse, ki imajo dovolj časa za druženje in igro s svojim mačkom. Maine cooni cenijo svoj mir, a so tudi zelo družabni, dolgčas jih lahko spravi tudi v depresijo,« je dodala Alison.

Alison je svojo zgodbo z maine cooni začela pred 6 leti, ko je sprva na razstavah delala kot spremljevalka in pomočnica drugim vzrediteljem. Skozi to izkušnjo je pridobivala znanje o sami pasmi, o negi, vzreji in razstavah. Nato je pred 3 leti odprla svoje vzrejališče Tender 'n' Wild. Dobila je prvega kastrata, nato vzrejno mačko Esmeraldo, s katero je začela hoditi tudi na razstave. »Vzrejo sem odprla, mačke sem imela, želela sem se čimveč naučiti o pasmi, o vzreji.«

Eden od načinov, kako pridobiti dodatne informacije in nove izkušnje, so tudi razstave. »Razstave so dober način, da ugotoviš, kaj imaš doma. Več sodnikov oceni mačko, pohvali dobre stvari, opozori na pomanjkljivosti, kar ti pomaga pri iskanju partnerja za vzrejo. Če ima npr. samička, ki jo razstavljaš, ušesa bolj skupaj, pri vzreji poiščeš samčka, ki ima ušesa ravno prav narazen,« je razložila Alison.

Pri maine coonih se na razstavah ocenjuje glava, velikost, kvaliteta dlake, oči, ušesa, dolžina repa ter urejenost mačke. Dodatne pluse prinese mirnost, sodnikom je tudi všeč, če malo pihajo, se jezijo, saj s tem še bolj poudarijo svojo

gracioznost in plemenit značaj. Na razstavah mačka pridobiva tudi nazive. Prvi je šampion, ki ga pridobi z zmago na treh razstavah v eni državi, nato sledi internacionalni šampion, veliki internacionalni šampion in na koncu supreme.

Zanimalo me je še, kako mačka pripravljiva na razstavo. »Že od majhnega jih razteguješ pred ogledalom in jim govoriš, kako so lepi. Dobro je, da so navajeni na družbo različnih ljudi, da jih imajo ljudje po rokah, saj je tako na razstavah za njih manj stresno.«

»Nega mačke sicer ni zelo zahtevna,« je povedala Alison in dodala: »Zaradi daljše in bolj goste dlake potrebujejo redno česanje, po potrebi tudi kopanje. Posebej pazimo na čistočo okrog oči in v ušesih.«

Za konec je Alison opozorila, naj bodo ljudje pazljivi, kje mačko kupijo. Mladiči morajo namreč imeti urejeno dokumentacijo, potni list, morajo biti cepljeni, pregledani, mikročipirani. Pomembno je, da imajo mladiči rodovnik, ki ga izda zveza, iz katerega je razvidnih več generacij prednikov. Rejci poskrbijo, da mačke prejemajo kvalitetno hrano v vseh starostnih obdobjih ter da je pri vzrejni mački med prvo in drugo kotitvijo vsaj 290 dni pavze. »Maine coona vedno kupite pri preverjenih rejcih, ki skrbijo, da so njihove vzrejne mačke redno pregledane. Tako se boste tudi prepričali, da ste res dobili pasmo maine coon in ne navadne domače mačke.« Vse to vam lahko zagotovi tudi Alison. Če so koga maine cooni navdušili, ima ravno sedaj doma leglo.

Prav vsak maine coon, ki ga ima Alison doma, nosi v njenem srcu posebno mesto. In čeprav bi si vsak izmed njih zaslužil posebno omembo, je bo tokrat deležna Follow. Mačka, ki jo je Alison poleg dveh drugih prejela od gospe iz Italije in jo v treh letih popejljala do 19 zmag na 21 razstavah. Do najvišjega naziva, ki ga mačka na razstavah lahko prejme, do naziva Supreme Premior. »Toliko, kot me je Follow naučila, vse, kar mi je dala, nima cene. Naučila me je, kakšen mora biti perfekten maine coon.« In sedaj bo lahko uživala v zasluženem pokoju.

Kmetijstvo in gozdarstvo

Zlata trsna rumenica (*Flavescence doree*) ogroža pridelavo grozdja na Krasu

O zlati trsni rumenici smo v občinskem glasilu že pisali v juniju 2012. Trenutno imajo z obolenjem največ težav na Štajerskem, vendar zlata trsna rumenica predstavlja grožnjo tudi na Primorskem. V dvanajstih letih se je na Krasu dodobra razširila in le vestnim vinogradnikom, ki spoštujejo predpise o obveznem zatiranju prenašalca, gre zahvala, da razmere niso hujše.

Zlato trsno rumenico prepoznamo po značilnih bolezenskih znamenjih: splošna bledikavost okuženih trsov, rumenjenje oziroma rdečenje listov in močno vihanje robov navzdol, zaradi slabše olesnitve tkiva so poganjki mlahavi in povešeni, grozički se posušijo.

S pomočjo prenašalcev (vektorjev) se

zlata trsna rumenica lahko zelo hitro razširi po vinogradih na večjih območjih.

Najpomembnejši prenašalec zlata trsne rumenice je ameriški škržatek (*Scaphoideus titanus*). S svojim načinom prehranjevanja lahko prenaša fitoplazme iz okuženih na zdrave trse. Zlata trsna rumenica se lahko zelo hitro širi, če se skupaj znajdejo okuženi trsi in velika populacija ameriškega škržatka. Ta kombinacija predstavlja veliko tveganje in največjo nevarnost za širjenje zlata trsne rumenice.

V Republiki Sloveniji se vsako leto pripravijo Navodilo za izvajanje ukrepov za zatiranje zlata trsne rumenice in prenašalca in je namenjeno za izvajanje določb *Uredbe o ukrepih za zatiranje in preprečevanje*

širjenja zlata trsne rumenice (Uradni list RS, št. 85/2023) in sicer glede načina:

- pregledovanja rastlin trte v skladu s prvo alinejo drugega odstavka 8. člena uredbe;
- odstranitve in uničenja rastlin trte v skladu s prvim odstavkom 10. člena uredbe;
- spremljanja ulova ameriškega škržatka in beleženja podatkov o številu ulovljenih ameriških škržatkov v skladu s četrtem odstavkom 11. člena in drugo alinejo drugega odstavka 14. člena uredbe;
- izvajanja zatiranja ameriškega škržatka oziroma tretiranja s fitofarmaceutskimi sredstvi v skladu z drugim in osmim odstavkom 11. člena uredbe.

Simptomi okužbe z zlato trsno rumenico na sorti Malvazija

Simptomi okužbe z zlato trsno rumenico na sorti Refoš

Navodilo je objavljeno na spletni strani: <https://www.gov.si/zlata-trsna-rumenica/>.

Priporočamo, da vinogradniki navodilo preberejo in opravijo predpisane ukrepe.

Tretiranja z insekticidi proti ameriške-
mu škržatku, ki je glavni vektor zlate tr-
sne rumenice, so obvezna.

Izbor sredstev in termini zatiranja
bodo objavljeni na spletnih straneh Ag-
romet (<http://agromet.mkgp.gov.si/pp/>)
in KGZ Nova Gorica (<https://www.kmetijskizavod-ng.si/>)

in na telefonskem odzivniku (090 93
98 15).

Informacije lahko poiščete tudi pri

strokovnjakih za varstvo rastlin na KGZ
Nova Gorica in na območnih izpostavah
kmetijske svetovalne službe.

**Pred tretiranjem s sredstvi, ki so ne-
varna za čebele, je potrebno odstrani-
ti cvetočo podrast in izvesti druge
preventivne ukrepe za varstvo čebel.**

Besedilo: dr. Ivan Žežlina
KGZS, KGZ Nova Gorica

Zeliščarska strokovna ekskurzija na Dolenjsko

LAS Krasa in Brkinov je v sredo, 10. aprila 2024, organiziral strokovno ekskurzijo in ogled dobrih praks na Dolenjsko, natančneje v Kočevje in Trebnje.

Namen strokovnih ekskurzij in ogledov dobrih praks je spoznavanje specifik in delovanja drugih LAS, seznanitev s projekti in njihovimi rezultati, motivacija ter preverjanje možnosti prenosa pridobljenih izkušenj na naše območje. Ekskurzija je bila organizirana v okviru projekta sodelovanja Veriga eko zelišč od Dolenjske do Krasa, v katerem poleg našega LAS sodelujejo še LAS Dolenjska in Bela Krajina (vodilni partner projekta), LAS Po poteh dediščine od Turjaka do Kolpe, LAS Suhe krajine, Temenice in Krke ter srbski LAS.

Z avtobusom smo se iz Sežane odpravili proti Kočevju, ki se nahaja na območju LAS Po poteh dediščine od Turjaka do Kolpe. Sprejeli so nas pred tržnico v središču mesta, kjer so se nekateri udeleženci že okrepčali z domačimi dobrotami na stojnicah lokalnih ponudnikov. Razdelili smo se v tri skupine in si ločeno ogledali trgovino Zakladi Kočevske, Podstrešn'co ter že prej omenjeno tržnico. V trgovini Zakladi Kočevske so nam poleg razlage o ustanovitvi in delovanju same zadruge pripravili tudi manjšo pogostitev z njihovimi izdelki. Tako so nas navdušili, da smo skoraj vsi vsaj kakšen njihov izdelek kupili tudi za domov. V Podstrešn'ci nas je pričakala zgovorna zaposlena, ki nam je izčrpno orisala koncept delovanja trgovine ponovne uporabe. V trgovini najdemo veliko izbiro rabljenih izdelkov: obleke, čevlje, otroške igrače in drugo opremo, knjige, manjše gospodinjstvene aparate, kuhinjsko posodo ipd. Z nakupom rabljenih izdelkov njihove stranke prispevajo k uporabi obnovljivih virov in zmanjšanju odpadkov,

hkrati pa sofinancirajo plače zaposlenih v trgovini in tekoče stroške delovanja. Tretja postaja je bila še tržnica, kjer so nas seznanili z delovanjem LAS in njihovimi izvedenimi projekti.

Obisk Kočevja smo zaključili v prostorih Podjetniškega inkubatorja Kočevje, kjer so v okviru projekta uredili in opremili predelovalni center, ki bo namenjen lokalnim ponudnikom in pridelovalcem za predelavo njihovih proizvodov.

Iz Kočevja nas je vijugasta pot vodila do Trebnjega, kjer smo obiskali trgovino Dobrote Dolenjske. Dobrote Dolenjske je kolektivna blagovna znamka, ki nastaja pod okriljem Zavoda za kulinariko in turizem Dobrote Dolenjske, ki je partner projekta sodelovanja Veriga eko zelišč od Dolenjske do Krasa. Zaposlena nam je predstavila zgodovino nastanka blagovne znamke, ki združuje in povezuje najboljše ponudnike te slovenske pokrajine. Skozi vodeno kulinarično doživetje nam je predstavila nekaj njihovih izdelkov, ki so pridelani in predelani na Dolenjskem. Okušali smo nabor tradicionalnih in se-

zonskih jedi, ki so jih iz predstavljenih izdelkov pripravile zaposlene v zavodu. Njihov neprofitni zavod zaposluje tudi ranljive skupine ter tako vpliva na dobrobit in socialno varnost lokalnega prebivalstva. Ogledali smo si manjšo kuhinjo, predelovalnico in pakirnico, kjer skrbno pripravljajo in pakirajo izbrane izdelke blagovne znamke Dobrote Dolenjske, ki smo jih lahko v trgovini tudi kupili.

Na strokovni ekskurziji in ogledu dobrih praks smo spoznali še nekaj priložnosti, ki bi jih lahko smiselno uporabili tudi na našem območju, kar je tudi namen tovrstnih aktivnosti LAS. Prav tako si želimo, da bi se takih ekskurzij udeležilo več lokalnih ponudnikov, ki bi dobre prakse prenesli tudi na naše območje.

Besedilo: Maja Colja in Marjeta Semolič,
LAS Krasa in Brkinov
Foto: arhiv LAS Krasa in Brkinov

Matavun: Predavanje v okviru operacije LAS Krasa in Brkinov »Simbioza sobivanja človeka in narave«: Sobivanje z divjadjo in zvermi ter prilagajanje kmetijstva na podnebne spremembe

Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica in Park Škocjanske jame, Slovenija sta partnerja v operaciji LAS Krasa in Brkinov. Vodilni partner operacije »Simbioza sobivanja človeka in narave« je ekološka kmetija Sandija Fedriga iz Matavuna. Glavni cilj operacije je sonaravno kmetovanje, spodbujanje lokalne samooskrbe ter ohranjanje in varovanje podeželskega okolja, s poudarkom na območju Parke Škocjanske jame.

V sodelovanju s Škocjanskimi jamami sta bili 17. aprila v Parku Škocjanske jame organizirani dve predavanji. Najprej je Jani Mlekuž, univ. dipl. inž. zoot., terenski kmetijski svetovalec v Tolminu predstavil načine preprečevanja škode od divjadi in povračilo škode na podlagi Zakona o divjadi in lovstvu. Kmetje so upravičeni do povračila škode na kmetijski kulturi, nastalo v času, ko te kulture ni mogoče nadomestiti z drugo oziroma jo je mogoče nadomestiti še v istem letu. Do povračila škode so rejci živali upravičeni za pokončano ali poškodovano domačo žival. Predstavljeni so bili različni načini preprečevanja škod, od bioloških metod do tehnične zaščite kmetijskih rastlin in domačih živali. Kmetje imajo možnost vključitve v KOPOP operacije, kjer

je območje pojavljanja velikih zveri, in na ta način pridobiti dodatno finančno podporo. Pri tem pa je potrebno upoštevati vse zahteve, glede na posamezno operacijo. O še kako aktualni temi, o prilagajanju kmetovanja na podnebne spremembe, je predaval Adam Raspor, univ. dipl. zoot., specialist za živinorejo Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica. Poudaril je, da se moramo zavedati, da so podnebne spremembe že dejstvo. Predstavil je vpliv podnebnih sprememb na ekosisteme in človeške sisteme. Od leta 1960 do danes se je povprečna tem-

peratura zraka povišala za 2 oC, več je ekstremov, od suš, poplav, vročinskih valov do močnih padavin. Kot kažejo projekcije, se bo podnebje še naprej spreminjalo. Kmetijstvo v Sloveniji prispeva 10 % v strukturi toplogrednih vplivov. Na izpuste TPG vplivajo gnojenje, obdelava tal, tehnologija reje domačih živali, skladiščenje in razvoz živinskih gnojil. Podnebne spremembe pa imajo na kmetijstvo pomemben vpliv in potrebno se bo prilagoditi tako v rastlinski pridelavi kot v živinoreji.

Besedilo: Milena Štolfa

Kako se vesti na območju medveda

Rjavi medved je v Sloveniji najštevilnejši in največji predstavnik velikih zveri. Zaradi svoje velikosti in izgleda v ljudeh velikokrat vzbuja tako strah kot tudi občudovanje. Čeprav robusten po izgledu, je medved po naravi plašen in zelo oprezen. Srečanja z medvedi v naravi so razmeroma redka, saj se medved običajno umakne, preden sploh zaznamo njegovo prisotnost. Kljub temu pa je dobro vedeti, kako se vesti na območju medveda, da je možnost srečanja z medvedom čim manjša.

Na območju medveda je pomembno, da na svojo prisotnost opozarjamo. To naredimo tako, da občasno udarimo s palico ob deblo, brcnemo kamen ali zažvižgamo. Izognemo se glasnemu kričanju saj s tem vznemirjamo živali.

Med sprehodi v gozdu moramo imeti

psa na povodcu. V Sloveniji se prav zaradi spuščenenih psov, ki razdražijo medveda in se v begu vrnejo k gospodarju, zgodi največ napadov.

Zelo pomembno je, da medvedov ne hranimo. Ostanke hrane ali drugih organskih odpadkov ne odlagamo v gozdu ali v bližini gozdnega roba. Raje jih odnesemo s seboj ali jih odložimo v ustrezne »medovarne« smetnjake. Zelo pomembno je, da medvedom preprečimo povezovanje hrane s prisotnostjo človeka, saj s tem ohranjamo naravno plašnost medvedov. Navajanje medvedov na hrano človeškega izvora je namreč eden glavnih vzrokov za pojavljanje konfliktov med človekom in medvedom.

Če med sprehodom v gozdu opazimo medvedji brlog, se le-temu ne približujemo in nikoli ne poskušamo vstopiti vanj. To je najbolj pomembno v času med oktobrom in majem, ko pri medvedih poteka zimski počitek. V tem obdobju odsvetujemo obiskovanje jam in brezen na

območju prisotnosti medveda, saj so to priljubljena zimska zatočišča medveda.

V primeru, da srečamo medvedje mladice, se jim ne približujemo. Čeprav se nam lahko zdijo zapuščeni, je medvedka zagotovo v bližini. Ker je do svojih mladicev zelo zaščitniška, lahko s približevanjem izzovemo napad.

Če kljub opozarjanju nase pride do srečanja z medvedom, ostanemo mirni in se počasi umaknemo v smer, od koder smo prišli. Ob umikanju medvedu nikoli ne obrnemo hrbta ter ne poskušamo bežati ali plezati na drevo, saj so medvedi

zelo dobri plezalci in veliko hitrejši tekači kot ljudje. Omogočiti mu moramo dovolj prostora za umik in nadaljevanje poti. Če se medved dvigne na zadnje noge, s tem ne izkazuje napadalnosti, ampak preverja okolico. V tem primeru mirno opozorimo nase, da bo medved zaznal prisotnost človeka in se umaknil. Podatki kažejo, da so napadi medveda na človeka zelo redki. Medved napade le, če ga presenetimo ali izzovemo, pri čemer gre za obrambno reakcijo.

V letu 2024 se je začel projekt LIFE VARNA PAŠA, katerega namen je zmanj-

šati konfliktno situacije z velikimi zvermi, s poudarkom na škodi na človekovem premoženju. V sklopu projekta bo veliko podobnih vsebin na voljo na spletni strani varna-pasa.si. Na voljo je več informacij o tem, kaj storiti, če vidite medveda ali volka, kako učinkovito zavarovati svoje premoženje, katere so možnosti sofinanciranja ukrepov za varovanje premoženja ter kaj storiti v primeru škodnega dogodka. V projektu je predvidenih veliko terenskih aktivnosti, ki jih boste lahko spremljali na spletni strani v obliki novic.

Besedilo: Tomaž Berce, Nika Mohorič
Foto: arhiv ZGS

Predstavitev rezultatov na projektu eGOZD

Leta 2020 smo na Zavodu za gozdove postali del partnerstva v projektu eGOZD – Elektronsko poslovanje kmetijskih gospodarstev z izrazito gozdarsko dejavnostjo. Glavni namen projekta je dvig stopnje digitalizacije na področju učinkovitega in ekonomsko vzdržnega gospodarjenja z gozdovi in tako neposredno vplivati na dvig produktivnosti in dodane vrednosti v celotni gozdno-lesni proizvodni verigi.

Projekt je trajal 36 mesecev in je vključeval 13 partnerjev, od tega 7 kmetijskih gospodarstev (KMG), Agrarna skupnost Čezsoča, Gozdarski Inštitut Slovenije in Zveza lastnikov Slovenije.

Projekt stremi k uvajanju elektronskega poslovanja na izbranih kmetijskih gospodarstvih v slovenskem prostoru. V Sloveniji delujejo vsi člani gozdno-lesne verige, vendar je učinkovitost povezav ter optimalnost delovanja nujno izboljšati. Neizkoriščene priložnosti vidimo predvsem v povezovanju znotraj posameznih členov in predvsem med člani verige. Projekt bo ponudil nove in poenostavljene možnosti načrtovanja, spremljanja in izvedbe del ter tako prispeval k učinkovitejšemu gospodarjenju z gozdovi v lasti kmetijskih gospodarstev.

Glavni cilj projekta je digitalizacija in razbremenitev birokratskih bremen kmetijskih gospodarstev z namenom optimizacije gozdno-lesnih verig ter intenziviranja gospodarjenja z zasebnimi gozdovi.

Glavna izhodišča, ki so nas spodbudila k izvajanju projekta, so bila:

- Kmetijskim gospodarstvom izpolnjeva-

nje administrativnih ovir za doseganje standardov trenutne kmetijske politike predstavlja dodatno delo in zadalžitve, ki bremenijo izvajanje osnovne dejavnosti.

- Zavod za gozdove Slovenije razpolaga z gozdnogospodarskimi načrti za širša območja, pomanjkljivost trenutne oblike načrtovanja pa je pomanjkanje specifičnih načrtov za posesti na kmetijskem gospodarstvu in pri lastnikih gozdov.
- Kmetijska gospodarstva in nasploh lastniki gozdov v Sloveniji se ne povezujejo na področju trženja lesnih izdelkov ali skupnega nastopa na trgu.

Pogled kmeta

Ob svojem delu je prepoznal potrebo po optimizaciji poti lesa, ki se vrši od načrtovanja do uslug trgovcev lesa preden pride les do predelovalca lesa. Zaveda se

pomena krajših prodajnih poti, hitrejšega pretoka informacij in odpiranja novih trgovskih poti z namenom povečevanja vrednosti lesa za lastnika gozda.

Pogled svetovalca

Posestni načrt je pripomoček za lastnike, ki imajo vsaj nekaj hektarov gozda. V načrtu so opisni podatki in karte o konkretnem gozdu. Opredeljena so ciljna stanja gozdnih sestojev in potrebni negovalni in varstveni ukrepi, načini in pogoji sečnje, spravila ter gradnje vlak za spravilo lesa. Določene so smernice za vse funkcije gozdov in s tem zagotavljajo trajnostne vidike gospodarjenja z gozdovi.

Pogled raziskovalca

Z uporabo tehničnih informacijskih sistemov je mogoča digitalizacija poslovnih procesov. Za uspeh digitalizacije

je ključna vzpostavitev zaupanja vseh deležnikov gozdno-lesne pridelovalne verige.

Rezultati po koncu projekta:

Člani partnerstva so se v sklopu usposabljanj na projektu seznanili z osnovnimi orodji za izbiro izvajalca gozdarskih storitev, pripravo osnutka pogodbe in ocenjevanjem izvajalcev po zaključnem sodelovanju. Za svoje posesti so pod strokovnim vodstvom izdelali posestne načrte za svoje posesti in digitalne evidence z uporabo elektronskega

systema potrebne skrbnosti in sledljivost gozdnih lesnih sortimentov za zasebne lastnike gozdov.

Na podlagi izkušenj kmetijskih gospodarstev so bile izvedene nadgradnje v digitalnih evidencah z namenom izboljšanja uporabniške izkušnje. Izdelali smo strokovna izhodišča za pripravo interaktivnega posestnega načrta na podlagi javno dostopnih podatkih o gozdovih in drugih relevantnih podatkih za gospodarjenje z gozdovi. Spletno orodje bo nudilo podporo za zbiranje informacij na terenu ali neposredno od akterjev

vklučenih v gozdno-lesno pridelovalno verigo. Partnerji projekta medtem že testirajo prostorski pregledovalnik podatkov relevantnih za gozdnogospodarsko načrtovanje. V pripravi je še izboljšan način trženja gozdnih lesnih sortimentov, kjer lahko lastniki tržijo vrednejši les ali iščejo dolgoročne pogodbe s kupci gozdnih lesnih sortimentov v primeru večjih količin lesa (npr. dolgoročna pogodba za odkup količin predvidenih s posestnim načrtom).

Besedilo:

Ana Rep, Zavod za gozdove Slovenije

Foto: arhiv ZGS

Eko

Kaj bo s stroški omrežnine za električno energijo po juliju 2024?

Energetska učinkovitost je ključnega pomena za trajnostno oskrbo z energijo, zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in zanesljivo oskrbo z energijo. Pomembno je, da sprejmemo ukrepe za varčevanje z energijo in spodbujamo uporabo obnovljivih virov energije. Na agenciji GOLEA (Goriška lokalna energetska agencija), locirani v Primorskem tehnološkem parku v Vrtojbi, se je za ta namen odprla svetovalna pisarna Ensvet, kjer je omogočeno brezplačno energetske svetovanje za občane okoliških občin.

Na poti k trajnostni rabi energije je eden izmed ukrepov tudi nov sistem obračunavanja omrežnine, ki bo postopno uvajan za gospodinjstva od prvega julija

2024 dalje, v celoti pa ga bomo začeli uporabljati v letu 2026. Strošek omrežnine predstavlja približno četrtno računa za elektriko. V prihodnosti bo potrebno posvečati več pozornosti načinu uporabe električne energije, da bomo lahko bolje obvladovali stroške omrežnine in s tem skupne stroške za porabljeno elektriko. Način novega izračuna je povzeta iz Akta o metodologiji za obračunavanje omrežnine za elektrooperaterje (Uradni list RS, št. 146/22, 161/22, 50/23, 71/23, 117/23, 5/24 in 30/24).

Ključna sprememba novega obračuna je izračun na podlagi petih različnih tarifnih postavk omrežnine, ki bodo po novem definirane za posamezne časovne

bloke. Terminalska porazdelitev časovnih blokov po sezonah in urah je prikazana v spodnji tabeli. Višja sezona vključuje mesece november, december, januar, februar. Ostali meseci pa spadajo v nižjo sezono.

Po novi metodologiji se uvaja »dogovorjeno obračunsko moč«, ki jo na podlagi pretekle porabe gospodinjstva določi elektrooperater. Določena je za posamezni časovni blok in jo lahko spreminjamo. Dogovorjeno moč bo mogoče spreminjati glede na profil rabe električne energije posameznega gospodinjstva. Elektrooperater bo spremljal morebitne presežke dejanske moči glede na dogovorjeno obračunsko moč gospodinjstva ter le te dodatno obračunaval. Obračunavanje presežkov se prične šele po 30. juniju 2026, če uporabnik prej ne sam spremeni dogovorjene obračunske moči. V nadaljevanju je prikazana simulacija izračuna letnega stroška omrežnine po stari in novi metodologiji, ki bo veljavna po 1. juliju 2024. Za izračun se uporablja orodje Agencije za energijo in je javno objavljeno na njihovi spletni strani. Osnova za izračun so enoletni 15-minutni podatki o rabi električne energije za stanovanje, locirano v Novi Gorici. Za delovanje sistemov v obravnavanem stanovanju se uporablja izključno električna energija. Za ogrevanje in pripravo tople sanitarne vode se uporablja toplotna

OBDOBJE		Časovni blok b:					
		1	2	3	4	5	
SEZONA	VIŠJA	delovni dan	7.00 do 14.00 16.00 do 20.00	6.00 do 7.00 14.00 do 16.00 20.00 do 22.00	6.00 do 6.00 22.00 do 24.00		
		dela prost dan		7.00 do 14.00 16.00 do 20.00	6.00 do 7.00 14.00 do 16.00 20.00 do 22.00	0.00 do 6.00 22.00 do 24.00	
	NIŽJA	delovni dan		7.00 do 14.00 16.00 do 20.00	6.00 do 7.00 14.00 do 16.00 20.00 do 22.00	0.00 do 6.00 22.00 do 24.00	
		dela prost dan			7.00 do 14.00 16.00 do 20.00	6.00 do 7.00 14.00 do 16.00 20.00 do 22.00	0.00 do 6.00 22.00 do 24.00
		Ure dneva					

Tabela 1: Porazdelitev časovnih blokov

črpalka zrak/voda. Na spodnjem diagramu je prikazan izračun letnega stroška omrežnine, vezanega na porabljeno električno energijo ter na obračunsko moč. V obravnavanem primeru je razvidno, da bo strošek za omrežnino po 1. julija 2024 nižji, kot pred spremembo obračuna. Predvidevamo, da bo pri gospodinjstvih odjemalcih s podobnim profilom rabe električne energije strošek za omrežnino nižji, kot je bil pred reformo. Ker bo strošek omrežnine po novem odvisen od več različnih dejavnikov, lahko vsak posameznik za svoj primer preveri oceno stroška omrežnine za električno energijo po uvedbi novega obračuna v juliju 2024.

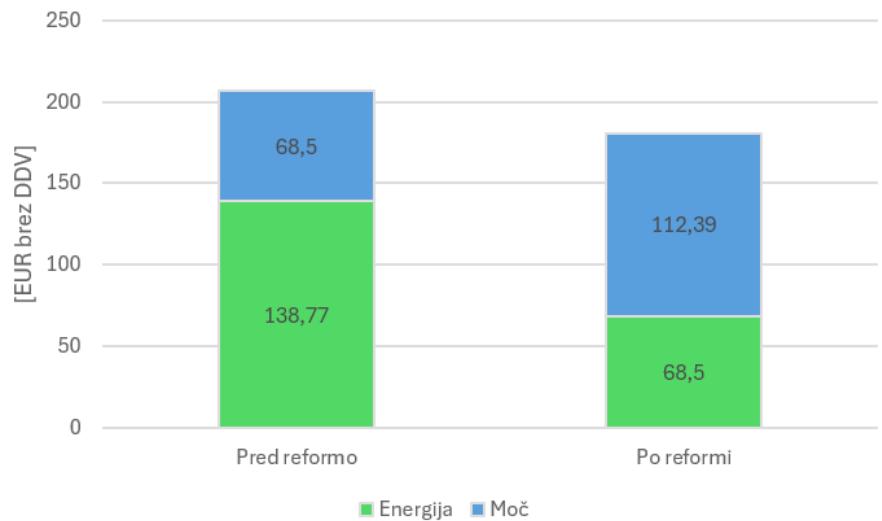

Diagram 1: Primer izračuna letnega stroška omrežnine za električno energijo

Besedilo: Matej Pahor, energetski svetovalec mreže ENSVET, pripravnik

Zdravstvo in sociala

Praznično srečanje v Sežani

V sežanski skupini za samopomoč bolnikov z rakom je bilo na marčevskem srečanju, 12. 3. 2024, še posebej slovesno.

Letos v Društvu onkoloških bolnikov Slovenije obeležujemo 40 let obstoja programa Pot k okrevanju, ki obsega 20 samopomočnih skupin bolnikov z rakom v Sloveniji.

Naša skupina letos obeležuje 22. leto. V ta namen smo v svojo sredo povabile častno predsednico Društva, prim. Marijo Vegelj Pirc, da predstavi svojo knjigo Nešteto razlogov za življenje. V njej predstavi za leta nazaj revolucionarno in izjemno delo, ki vzporedno obsega razvoj Društva onkoloških bolnikov Slovenije ter razvoj Oddelka za psihoonkologijo na Onkološkem inštitutu Ljubljana. Gonilna sila tega razvoja in glavna iniciatorica je bila prav prim. Vegljeva. Dejavnosti je razvijala vztrajno, bogato, ob spoštovanju svetovne stroke in na način kot le ona zna. V to delo je znala navdušiti in vplesti ter izobraziti številne prostovoljce in strokovnjake. Kot sama pove, je vedno imela pred seboj potrebe bolnika in je kot zdravnica na Onkološkem inštitutu kmalu ugotovila, da bolniki rabijo nekaj več. Ni dovolj le onkološko zdravljenje, ampak je potrebna tudi psihosocialna

podpora, kar danes zajema, v zahvalo psihoonkološki stroki, vsa področja življenja bolnika.

Strokovna vodja sežanske skupine, psihologinja Milena Pegan Fabjan, je medse povabila tudi članice sosednjih primorskih skupin za samopomoč. Srečanja sta se udeležili tudi nekdanja direktorica Zdravstvenega doma Sežana, Ljubislava Škibin, in sedanja direktorica, Katja Simunich Knažević, ki je tudi prisotne pozdravila in poudarila, kako je skupina pomembna za pomoč bolnikom z rakom in da vsa ta leta vztraja. Prav tako je prisotne pozdravila podpredsednica društva, Breda Brezovar Goljar, ki je moč take skupine spoznala prav ob lastni izkušnji z rakom. Pogovor sta prijazno, nevsiljivo in zelo empatično vodili Milena Pegan Fabjan in Breda Brezovar Goljar. V pogovoru smo se spomnili prve prostovoljke, Vide Zabric, ki je skupaj s prim. Marijo Vegelj Pirc vzpostavila leta 1984 prvo skupino za samopomoč v Ljubljani. Iz knjige smo prebrali njene besede, ki so enako aktualne še danes. O njenem bogatem delu sta obujali spomine njeni sorodnici, Ljubislava Škibin in prostovoljka Neva Mavrič, kateri je bila glavna mentorica in učiteljica. Obe sta poudarili,

da je bila svojemu delu izjemno predana, predvsem pa je bila človek z veliko začetnico. Pisateljica je med drugim poudarila, da ni bilo vedno lahko orati ledine in tako dejavnost vključevati v delo na Onkološkem inštitutu. Vendar je bilo vredno vztrajati, saj je vsakodnevno prejela potrditve od bolnikov, da dela pravilno.

Udeleženske so poudarile, kako jim je skupina nudila podporo, kako zelo se je razvilo onkološko zdravljenje in pripomočki ter da rak postaja vedno bolj kronična bolezen. Dotaknili so se tudi pomembnega področja duhovnosti, s katerim se bolnik sreča v procesu zdravljenja, in da je pomembno, da človek najde samega sebe. Društvo na tem področju dopušča popolno svobodo. Dve uri sta minili v intimnem in toplém ozračju. Potem je sledila bogata zakuska, ki so jo pripravile članice sežanske skupine, finančno jo je podprl Zdravstveni dom Sežana, ki nesebično nudi dolga leta tudi prostor skupini brez finančnih obveznosti, za kar smo v društvu še posebej hvaležni.

Besedilo: Milena Pegan Fabjan

Aktivnosti v projektu Po poti zdravja

Način prehranjevanja lahko deluje kot dejavnik tveganja za zdravje posameznika, lahko pa tudi kot zaščitni dejavnik, ki pripomore k izboljšanju zdravja in kakovosti življenja. Veliko starejših namreč v času bolezni ali onemoglosti prehrani ne posveča dovolj pozornosti.

Kljub napredku je neenakost na področju zdravja še vedno prisotna. Ta se, zaradi razlik v zdravstvenem stanju med regijami in skupinami prebivalstva ter tudi pomanjkanja zdravstvenih delavcev, celo še povečuje. Med vse bolj zaskrbljujoče dejavnike tveganja za zdravje prebivalstva med drugim štejemo prav neustrezne prehranjevalne navade in telesno nedejavnost. Zdravstvene storitve, predvsem tiste, ki so povezane s tveganjem za izgubo zdravja, je tako potrebno prilagoditi raznolikim potrebam, različnim profilom uporabnikov, kot so: ogroženi zaradi revščine, socialno izključeni in starejši, ki niso mobilni.

Da se zdravstvena institucija s svojimi storitvami približa populaciji v okolju, kjer ta živi, je v zadnjem obdobju vse bolj zaželen prijazen in tudi inovativen pristop. In k tovrstni aktivnosti je s svojim projektom potujoče svetovalnice pristopila Bolnišnica Sežana. V potujočo svetovalno skupino sta vključena dietetik in fizioterapevt. Primarni cilje je, da se z uporabniki, tudi tistimi najbolj oddaljenimi, srečamo v njihovem domačem okolju. Poudarek je na prehranskem svetovanju za okrevajoče paciente, za tiste, ki se želijo za ohranitev zdravja prehranjevati bolj zdravo ali želijo svetovanje pri pripravi in strukturi obrokov, primernih oz. priporočljivih pri posamezni bolezni, ter nenazadnje svetovanju, kaj in kako zdravo jesti, da ostanemo zdravi v visoko starost. Vsekakor je pomembno, da smo se z aktivnimi delavnicami in sve-

tovanjem približali lokalnim prebivalcem na celotnem območju LAS Krasa in Brkinov, in sicer na različnih domačijah v občinah Sežana, Komen, Hrpelje-Kozina in Divača. Projektne aktivnosti so se izvajale v neposrednem okolju, kjer je hrana tudi pridelana in pripravljena. Po že uspešno izvedenih delavnicah Bolnišnica Sežana nadaljuje z ozaveščanjem o zdravem prehranjevanju v času bolezni in okrevanja. Čeprav se projekt Po poti zdravja zaključuje, bo sežanska bolnišnica skušala ohraniti vsaj nekatere vpeljane aktivnosti, kot so: dnevi, ki jih organizira za javnost, obiski strokovnih ekskurzij itd.

V ponos si štejemo, da smo s preteklimi izobraževalnimi delavnicami o pomenu zdravega prehranjevanja za ohranjanje zdravja, prehranjevanja v času bolezni in rehabilitacije, s poudarkom na pomenu prehranjevanja v času hospitalizacije, uspeli dvigniti zavest in bogatili vedenje o prehranjevalnih navadah. Projekt ima izrazito trajnostni značaj, saj že po naravi zagotavlja izvajanje tudi po zaključku projekta. Naš cilj je, da k sodelovanju in skupnem nastopu na trgu privabimo lokalne pridelovalce in ponudnike zdrave

prehrane. Istočasno pa želimo vsem zainteresiranim predstaviti vaje za gibanje, ki pomembno prispevajo k oblikovanju stila zdravega načina življenja za preventivo pred obolevnostjo. Ustvarjanje t. i. gibalnega okolja je pomemben element promocije zdravega načina življenja in seveda gibanja.

Sodelujoči partnerji projekta: Milena Tavčar – nosilka dopolnilne dejavnosti na kmetiji, Sirah trgovina in storitve, d. o. o., Irena Benčič – nosilka dopolnilne dejavnosti na kmetiji, Pri Kamnarjevih Ivana Venier, s. p., Sirah, d. o. o., Dujčeva domačija, d. o. o. in FB stran Po poti zdravja.

Besedilo in foto: Adrijana Šonc – vodja projekta, Bolnišnica Sežana

Operacija se financira iz 3. Javnega poziva LAS Krasa in Brkinov, na katerem je Bolnišnica Sežana v letu 2020 uspešno kandidirala. Gre za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja na območju občin Divača, Hrpelje-Kozina, Komen in Sežana v letu 2020, ki se financira iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP).

Program Svit rešuje življenja

Program Svit je državni program preisejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki, ki v Sloveniji deluje že 15 let. K sodelovanju v programu so na vsake dve leti povabljene osebe stare od 50 do 74 let, ki imajo urejeno osnovno zdravstveno zavarovanje.

Za raka na debelem črevesu in dan-

ki je značilno, da se večinoma razvije iz predrakavih sprememb, ki jih imenujemo polipi. Polipi in druge patološke spremembe v črevesu povzročajo krvavitve, ki jih s prostim očesom ne moremo zaznati in jih lahko ugotovimo le s podrobnimi laboratorijskimi analizami blata, ki jih omogoča sodelovanje v Programu Svit.

Sodelovanje v Programu Svit je preprosto, saj večino korakov opravite kar od doma. Izpolnjeno izjavo o prostovoljnem sodelovanju vrnete v Program Svit po pošti. Na podlagi podpisane izjave pa prejmete komplet dveh testerjev za odvzem vzorcev blata s priloženimi navodili. Pomembno je, da kuverto s testerji oddate v poštni poslovalnici in ne

v poštni nabiralnik, saj se zaradi vremenskih vplivov vzorci lahko poškodujejo. V laboratoriju Programa Svit bodo nato opravljene natančne analize vaših vzorcev blata. Osebe z negativnim izvidom, kjer niso bile najdene sledi krvi v blatu, bodo v program ponovno povabljeni čez dve leti. Osebe s pozitivnim izvidom, pa bodo povabljeni k svojemu osebnemu izbranemu zdravniku, s katerim se bodo dogovorile o nadaljnjih postopkih obravnave.

Ker se rak na debelem črevesu in danki daljše obdobje razvija brez očitnih zdravstvenih znakov je ključno, da se tudi osebe, ki so navidezno zdrave in ki spadajo v starostno strukturo v kateri je ta rak najpogostejši, odzovejo v preventivni program. Ko se pojavijo resne zdravstvene težave, je morda bolezen že toliko napredovala, da je za učinkovito zdravljenje lahko že prepozno.

V letu 2023 se je v Sloveniji na vabilo v Program Svit odzvalo 65,26 % povabljenih oseb, v občini Komen pa 68,86 % in je tako edina občina v koprski regiji, ki presega slovensko povprečje. Med vsemi povabljenimi moškimi se jih je na vabilo odzvalo 69,42 %; med vsemi povab-

ljenimi ženskami pa se jih je v program vključilo 68,35 %.

Če ste prejeli vabilo v Program Svit in se nanj še niste odzvali vas ponovno vabimo, da to storite čim prej. Program Svit vam lahko reši življenje!

Dodatne informacije o Programu Svit in vključevanju vanj lahko dobite:

- pri svojem osebnem izbranem zdravniku oz. v ambulanti družinske medicine,
- v klicnem centru na številki 01 620 45

21 (od ponedeljka do petka med 9. in 14. uro)

- in elektronski pošti svit@nijz.si ali na spletni strani www.program-svit.si.

Svitovo podporo nudi tudi Zdravstveno vzgojni center ZD Sežana, kjer se lahko dogovorite za individualni posvet. Dosegljivi so vsak delovni dan med 8. in 12. uro na telefonski številki 051 666 063. Za termin se lahko dogovorite tudi preko elektronskega naslova zvc@zd-sezana.si.

Ana Furlan, ZVC Sežana
Živa Žerjal, NIJZ OE Koper

ORA Krasa in Brkinov

Festival Kraška gmajna v spomladanski izvedbi znova z odkrivanjem bogastva naravne in kulturne dediščine Krasa in Brkinov

Pomlad je s Festivalom Kraška gmajna znova povabila v eno najstarejših kulturnih krajin v Evropi, kjer se na svojevrsten prepletajo narava in ljudje. Festival nara-

voslovnega in dediščinskega turizma je v spomladanski izvedbi povabil k spoznavanju pestre biotske raznovrstnosti Krasa in Brkinov ter izjemne kulturne dedišči-

ne. V spomladanskem ciklu festivalskih dni od 13. aprila do 12. maja so se zvrstili različni tematski pohodi, kolesarjenja, ustvarjalne delavnice, kulturne prireditve in kulinarčni dogodki, ki so bili organizirani v okviru projekta KRAS-CARSO II (Program Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027).

»Festival Kraška gmajna je na Kras in v Brkine prinesel mnogo pestrih dogodkov, kjer so obiskovalci raziskovali bogato naravno in kulturno dediščino območja, kjer bo v prihodnje zaživel čezmejni geopark. Večina dogodkov v okviru Festivala Kraška gmajna je bila tudi tokrat za obiskovalce brezplačnih,« je povedala strokovna vodja destinacije Kras in Brkini Katja Kralj.

V okviru festivala smo skupaj s številnimi soorganizatorji organizirali tematske pohode, kolesarjenje, delavnice in kulnarična doživetja, na prav vseh dogodkih so obiskovalci podrobneje spoznavali bogat preplet dela narave in človeka. Festivalno dogajanje je tudi letos povežalo različne organizacije, ki delujejo na področju turizma; Območna razvojna agencija Krasa in Brkinov (ORA Krasa in Brkinov) je prevzela vlogo glavnega or-

ganizatorja in koordinatorja festivala. Soorganizatorji in pobudniki festivala so bili: Občina Divača, Javni zavod Park Škocjanske jame, Turizem Miren-Kostanjevica, Kobilarna Lipica in Botanični vrt ob vili Mirasasso, festival pa je k sodelovanju privabil tudi številne ponudnike, Ekološko kmetijo Carstica, Društvo Vrt Škrbina in GremoZeleno (GoGreenway). V okviru festivala se je odvilo kar 11 dogodkov.

Po zaključku Festivala Kraška gmajna na Kras in v Brkine sta se odvila dogodka V osrčju dežele terana (25. maj) ter Teden čezmejnega geoparka (25. maj–9. junij), od junija do septembra bo raznoliko ponudbo destinacije povezala tradicionalna destinacijska akcija KrasPass Gourmet, ki obiskovalcem omogoča, da vsak dan v tednu doživijo edinstvenost Krasa in Brkinov.

Besedilo:
Marjeta Semolič, ORA Krasa in Brkinov
Foto: arhiv Visitkras

Predavanje z delavnico »Turizem smo (predvsem) ljudje«

Turizem, tako globalno kot lokalno beleži izjemno rast v zadnjih letih, ki jo spremljajo statistični podatki o obiskovalcih, številu nočitev in turističnem izkupičku. Vendar pri vseh teh merilih pogosto spregledamo ključni dejavnik – zadovoljstvo ljudi, ki so vpeti v turistično industrijo. To vključuje tako popotnike, turiste in pustolovce kot tudi ponudnike turističnih storitev in domačine. Triurna delavnica z naslovom »Turizem smo (predvsem) ljudje«, ki jo je izvedel dr. Iztok Bončina, izkušen turistični vodnik, svobodni fotograf in fotoreporter ter profesor umetnostne zgodovine, je temeljila na raziskovanju motivov potovanj, sodobnih vidikov turizma in

pogledov obiskovalcev ter lokalnega prebivalstva. Poseben poudarek je bil na razvoju človeku prijaznih oblik turizma in

razumevanju vpliva turizma na lokalne skupnosti, vključno z dobrimi in slabimi posledicami stika različnih kultur. Sodelujoči so prav tako razpravljali o različnih turističnih zvrsteh – od zdravstvenega in kulturnega do ekološkega in pustolovskega turizma in o novih oblikah turizma, kot so volonterski in vesoljski turizem. Razprava je bila obogatena s praktičnimi primeri etičnega turizma in drugih turističnih oblik, s katerimi se lokalni turistični vodniki srečujejo pri svojem delu.

Besedilo in foto: Urban Grmek Masič,
ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Spacalov pohod združen z razstavo Kras v barvi in verzu

Po nekajletnem premoru se je letos v soorganizaciji društva VRT Škrbina in ORE Krasa in Brkinov zopet obudil Spacalov pohod, ki že tradicionalno na Kras privablja množico ljubiteljev narave in kulture. Letos se je zbralo rekordno število pohodnikov, ki so na čudovito in s soncem obsijano prvo majsko nedeljo krenili iz Škrbine in pod vodstvom Bo-

ruta Benedejčiča, ki je dogodivščino tudi strokovno podkrepil, v zgodnjem popoldnevu pohod zaključili v Štanjelu. Na trgu pri vaški cerkvi so se okrepčali z joto, klobaso in kozarcem terana, ob 15.30 uri pa so si lahko ogledali na novo postavljeno razstavo Kras v barvi in verzu v Galeriji Lojzeta Spacala. Snovalca razstave dr. Nelida Nemeč in Marko Arnež

iz Galerije Prešernovih nagrajencev Kranj sta razstavo začinila s svojim strokovnim vodstvom in jo tako še bolj približala kulture željnemu obiskovalcem. Aktivno preživeti in vtisov poln dan se je zaključil v Škrbini, kamor je prijetno utrujene, a zelo zadovoljne pohodnike prepeljal brezplačen avtobus.

Besedilo: Anja Tisel Zadnik, ORA Krasa in Brkinov
Foto: Tanja Spacal in arhiv ORE

Pomladni vodeni ogledi in doživetja v Štanjelu

Že drugo leto zapored so se v času brstenja in cvetenja grajske magnolije od 28. aprila pa vse do 26. maja 2024 v Štanjelu odvili Pomladni vodeni ogledi in doživetja. Obiskovalci so se lahko udeležili dveh terminov doživetja »Zgodbe in vino skozi zgodovino«, kjer jim je lokalni vodnik razkril skrivnosti kamnitih ulic Štanjela, ob koncu vodnega ogleda pa so obiskovalci nazdravili s kraškimi vinom v Vinoteki Grad Štanjel. Preplet štanjelskih

arhitekturnih značilnosti in tipične kraške *marende* so obiskovalci spoznali in okusili v novem doživetju »Arhitekturne lepote in kraške dobrote«. Tu so si, poleg vodnega ogleda Štanjela, ogledali še etnološko razstavo v Kraški hiši, svoje raziskovanje pa zaključili v Grajžarjevi marendi, kjer sta jim gostoljubna lastnika, Vlasta in Vojko Markočič, postregla z domačim pršutom in kozarcem terana. Zadnje nedeljo v mesecu maju in zaklju-

ček Pomladnih vodnih ogledov ter doživetij smo obeležili z vodnim ogledom po razstavi Narava in človek na Krasu ter Kras v barvi in verzu, kjer so se obiskovalci, skupaj z lokalnim vodnikom sprehodili po Muzeju Grad Štanjel in prenovljeni Galeriji Lojzeta Spacala, kjer so si ogledali novo razstavo biserov treh tržaških slikarjev: Lojzeta Spacala, Klavdija Palčiča in Franca Vecchieta.

Besedilo:

Urša Semolič, ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Foto: Ana Rojc

Odprtje razstave »Kras v barvi in verzu« v prenovljeni Galeriji Lojzeta Spacala na Gradu Štanjel

V Galeriji Lojzeta Spacala na Gradu Štanjel je bila v petek, 19. aprila 2024, zvečer svečano odprta nova razstava z naslovom Kras v barvi in verzu. Dogodka se je udeležilo okoli 150 obiskovalcev iz Slovenije in zamejstva, ki so se zbrali, da

bi praznovali združitev umetnosti, kulture in ustvarjalnosti.

Razstava *Kras v barvi in verzu* združuje izjemno likovno ustvarjanje in prinaša izjemno sožitje likovnega ustvarjanja treh velikanov tržaške umetniške sce-

ne – Lojzeta Spacala, Klavdija Palčiča in Franka Vecchieta – z verzi treh velikih pesnikov tržaškega prostora – Miroslava Košute, Marka Kravosa in Renata Quaglia. Ta edinstvena sinergija barve, črte in besede obiskovalcem omogoča vpogled

v bogato kulturno dediščino, ki ohranja slovensko identiteto v zamejstvu. Razstava s svojimi šestimi izjemnimi pogledi in sporočili razkriva moč umetniškega dialoga med slikarstvom in poezijo.

Od figurativnega in abstraktnega izraza Klavdija Palčiča do elegance Franka Vecchieta ter magičnega realizma Lojzeta Spacala – vsako delo pripoveduje svojo zgodbo, ki se prepleta z besedami izbranih pesnikov – Miroslava Košute, Marka Kravosa in Renata Quaglie – in vsi skupaj skozi svoja dela oživljajo zgodovino in duh kraja, hkrati pa ponujajo vpogled v sodobno umetniško ustvarja-

nje tega območja.

Razstava je nastala v organizaciji ORE Krasa in Brkinov, d. o. o., Galerije Prešernovih nagrajencev Kranj in KB delniške družbe, s. p. a., ter umetnikov in njihovih družin. Posebno vlogo sta imela tudi snovalca razstave, mag. Marko Arnež, vodja Galerije Prešernovih nagrajencev za likovno umetnost Kranj, in dr. Nelida Nemeč, umetnostna zgodovinarica ter likovna kritičarka, ki sta poudarila pomen združevanja moči za skupno ustvarjalnost.

Na odprtju je prisotne nagovoril Aleš Vodičar, takrat direktor ORE Krasa in Br-

kinov, in izrazil spoštovanje do ključnih ustvarjalcev, ki so s svojimi deli zaznamovali tržaški prostor. Med govorniki sta bila tudi častna gostja, senatorka v italijanskem parlamentu, .dr. Tatjana Rojc in mag. Erik Modic, župan Občine Komen.

Razstava Kras v Barvi in Verzu bo v Galeriji Lojzeta Spacala na ogled do nedelje, 5. januarja 2025. Ne zamudite priložnosti, da doživite to izjemno sožitje umetnosti, ki ohranja bogato kulturno dediščino našega kraja.

Besedilo in foto: Helena Kosmina,
ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Umetniški večer: Klavdij Palčič in Miroslav Košuta

V Viteški dvorani na Gradu Štanjel je v petek, 17. maja, potekal prvi od treh literarnih večerov ob razstavi Kras v barvi in verzu, na katerem smo se posvetili dvojici Miroslav Košuta – Klavdij Palčič. Tekom pogovora, ki sta ga vodila snovalca razstave Nelida Nemeč in Marko Arnež iz Galerije Prešernovih nagrajencev Kranj, smo izvedeli več o prijateljskem odnosu pesnika in slikarja, ki sta ga skozi leta negovala in nadgrajevala. Eden najvidnejših slovenskih likovnih umetnikov Avgust Černigoj je igral pomembno vlogo pri razvoju njune umetniške poti. Pesnik Miroslav Košuta je med ganljive spomine uvrstil nekaj svojih izbranih pesmi, Ani Palčič pa je z nami delila nepozabne spomine na življenje s svojim možem, slikarjem in grafikom Klavdijem Palčičem. Po pogovoru so si obiskovalci v Spacalovi galeriji lahko ogledali tudi razstavo Kras v barvi in verzu ter tako še dodatno utrdili vtise zanimivega in nepozabnega večera.

Naslednji literarni večer, kjer bomo поблиže spoznali dvojico Marko Kravos – Franco Vecchiet, bo potekal v petek,

20. septembra 2024, prav tako na Gradu Štanjel.

Besedilo: Anja Tisel Zadnik, ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.
Foto: arhiv ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Dan kraškega ovčarja in dan za Škratji Kras, začinjen z obiskom predsednice Nataše Pirc Musar

Dan kraškega ovčarja je tradicionalna prireditev, ki se že vrsto let spomladi odvija za obzidjem štanjelskega gradu. Pred tremi leti pa so se Kraševci združili s škrti, ki imajo zadnja leta na Krasu in v Štanjelu posebno mesto. Dogodek

lepo prepleta zgodbo kraškega ovčarja ter zgodbo o izgubljenih pečatih Krasa, ki jih otroci s pomočjo pripomočkov pomagajo iskati. Na ta dan se jim pri iskanju pridružijo tudi čisto pravi kraški ovčarji, ki pohodu dodajo še tisto piko na i.

Na grajskem dvorišču se je tako v nedeljo, 19. maja 2024, dopoldne trlo kraševcev, ki so z vseh koncev Slovenije prišli praznovati svoj dan. Na svoj račun so prišli vsi ljubitelji te edine slovenske avtohtone pasme psov, ki po navedbah

Kinološke zveze Slovenije velja za slovensko naravno dediščino. Na dogodku je prisotne, poleg župana in predsednika kluba kraških ovčarjev Blaža Vehovarja, nagovorila tudi častna gostja, predsednica republike Nataša Pirc Musar, ki si je ogledala tudi Muzej Grad Štanjel in se sproščeno ter z veseljem podružila z obiskovalci prireditve. Skozi ves dan je na trgu pred cerkvijo potekala tržnica s slovenskimi izdelki, dan pa smo zaokrožili z glasbeno pravljico Škratje s Krasa, ki je na grajsko dvorišče privabila lepo število otrok in družin.

Besedilo: Anja Tisel Zadnik, ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Foto: Ana Rojc

Izvajanje aktivnosti strateškega projekta KRAS-CARSO II v polnem teku

ORA Krasa in Brkinov, vodilni partner strateškega projekta KRAS-CARSO II, ki ga sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027, je na začetku leta gostila predstavnike partnerjev projekta. Na delovnem srečanju v Tomaju so bile predstavljene izvedene aktivnosti v predhodnem letu, sprejet je bil program dela z usklajeno časovnico za izvajanje projektnih aktivnosti v aktualnem letu.

V letošnjem letu se bo med drugim več dogodkov odvilo v počastitev 120. obletnici prvega spusta v jamo Dimnice in 110 let turizma v jami. Pričeli smo z dogodkom v Informacijskem centru Krajinskega parka Beka, kjer je prof. dr. Nadja Zupan Hajna predavala o novejših odkritjih sodelavcev postojnskega Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU v jami Dimnice.

V marcu so župani sedemnajstih občin iz čezmejnega območja Krasa in širše podpisali Pismo o nameri za ustanovitev

Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS) Kras-Carso, s čimer smo naredili še korak bližje k uresničitvi glavnega cilja projekta – ustanovitev EZTS-ja. Namen slednjega je upravljanje čezmejnega turizma ter financiranje in upravljanje geoparka Kras-Carso. Dogodka sta se udeležila tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon in minister za kohezijo in regionalni razvoj Aleksander Jevšek. Slovesni podpis je gostil odbornik Dežele Furlanij – Julijske krajine za lokalno samoupravo in manjšinske jezike Pierpaolo Roberti.

Projekt partner Zavod RS za varstvo narave v sodelovanju s projektnimi partnerji Parkom Škocjanske jame, Inštitutom za raziskovanje krasa ZRC SAZU, Deželo Furlanijo – Julijsko krajino ter ORA Krasa in Brkinov je v Parku Škocjanske jame organiziral delavnico za jamarje in upravljavce turističnih jam, ki se nahajajo na čezmejnem območju nastajajočega geoparka Kras-Carso. Delavnice z naslo-

vom Oblikovanje smernic za upravljanje jam v bodoče so se udeležili jamarji in upravljavci desetih jam. Udeleženci so izkazali podporo partnerstvu v nastajajočem geoparku ter delili skupni interes in motivacijo za dolgoročno vzdržno upravljanje turističnih jam na podlagi visokih standardov. Strinjali so se, da so oblikovane smernice zelo dobro izhodišče za nadaljnje aktivnosti.

V začetku aprila je v tržaškem hotelu Savoia Excelsior Palace LAS Kras v sodelovanju z ORA Krasa in Brkinov ter Promoturismo FVG ponudil dragoceno izobraževalno in poslovno priložnost za čezmejnne turistične ponudnike. Prireditvev Tourism Matching se je pričela z okroglo mizo z naslovom Kras in Trst, majhni svetovi, široka obzorja, ki je povežala trajnostno usmerjene strokovnjake s področja gostinstva, kulinarike in vinarstva s ciljem poglobljenega razumevanja lokalne ponudbe počasnega turizma (t. i. slow tourism), hrane in pijače ter ustvar-

janja mostov med Italijo in Slovenijo ter med Krasom in Trstom. Osrednji del je bil namenjen srečanju z osemnajstimi najpomembnejšimi organizatorji kulnaričnih doživetij in doživetij v naravi (t. i. outdoor doživetja), ki delujejo na čezmejnem območju –devet na slovenskem in devet na italijanskem delu Krasa. Vsak ponudnik je imel na voljo svoj prostor za predstavitev in kovanje potencialnih novih poslovnih mrež.

ORA Krasa in Brkinov ter Promoturismo FVG sta za promocijo nastajajočega geoparka v skladu s komunikacijsko strategijo sredi meseca marca lansirali spomladansko čezmejno kampanjo. Digitalna video kampanja s sloganom Edino Kras je potekala na Facebook-u in Instagram-u pod profili Visitkras in FriuliVeneziaGiuliaTurismo na območju Slovenije, Italije in Avstrije. V maju pa sta omenjena projektna partnerja organizirala študijsko turo, na kateri je od 17. do 22. maja 2024 enajst pomembnih turističnih agentov in operaterjev iz angleško govorečih držav (Združenih držav Amerike in Združenega kraljestva) spoznalo čezmejno območje in ponudbo, ki bo združeno v nastajajočem geoparku Kras Carso.

ORA Krasa in Brkinov, d. o. o., je v sodelovanju z Društvom turističnih vodnikov Krasa in Brkinov pripravila strokovno ekskurzijo v Geopark Karavanke. Namen ogleda je bil spoznavanje nekaterih

najbolj zanimivih točk čezmejnega Geoparka, predvsem pa seznanitev z organizacijo in praktičnim izvajanjem vodniške službe v Geoparku. Ekskurzije so se udeležili tudi člani zveze italijanskih vodnikov – AIGAE Associazione Italiana Guide Ambientali Escursionistiche ter člani zveze naravoslovnih vodnikov Furlanije – Julijske krajine – Guide Naturalistiche in Friuli Venezia Giulia.

Tudi letošnja edicija Festivala kraška gmajna ter Teden čezmejnega geoparka Kras-Carso sta potekala v okviru projekta KRAS-CARSO II.

Strateški projekt, ki se bo zaključil 31. decembra 2025, bo s sodelovalnim pristopom pri ustanavljanju upravljavske

strukture, pripravi skupnih čezmejnih produktov, organizaciji čezmejnih dogodkov in vzpostavitvi trajnostnih oblik javnega prevoza doprinesel k premagovanju ovir, ki jih je povzročila v zgodovini postavljena meja. Prispeval bo, da bo življenje na čezmejnem območju matičnega Krasa potekalo kot primer dobre prakse trajnostnega povezovanja v združeni Evropi.

Besedilo in foto: Ana Hrast,
ORA Krasa in Brkinov

Kras in Brkini na nacionalni razstavi vin v pokrajini Benetke

Teran in pršut sta bila v središču dogodkov, ki so bili organizirani v okviru projekta Agrotur+ na Nacionalni razstavi vin Pramaggiore Blessaglia v pokrajini

Benetke. V začetku maja je organizacija Cescot Veneto v sodelovanju s partnerji projekta – ORA Krasa in Brkinov, d. o. o., Kmetijski inštitut Slovenija, GAL Carso -

LAS Kras, Univerza v Trstu in Univerza v Novi Gorici – Fakulteta za vinogradništvo in vinarstvo – organizirala dogodke za promocijo terana in pršuta in s tem čezmejnega območja Krasa. Dogodki so bili odlična priložnost tudi za predstavitev Brkinov in Brkinskega slivovca, ki je zaščiteno z geografsko označbo.

Cikel dogodkov se je pričel 3. maja s predavanjem prof. dr. Sabine Passamonti iz Univerze v Trstu z naslovom Vino in zdravje: nova znanja. Pri predavanju se je predavateljica osredotočala na povezavo zmernega uživanja terana na zdravje. Osrednji dogodki so se odvijali v petek, 10. maja. V prvem delu je vodja projekta Klemen Lisjak iz Kmetijskega inštituta Slovenije predstavil projekt Agrotur+. Sledili so pozdravni nagovori direktorja organizacije Cescot Veneto Gian Angela Bellatija, župana občine Pramaggiore Fa-

usta Pivetta, podžupanje občine Sežana Vanje Jelen ter direktorja Kmetijskega inštituta Slovenije Andreja Simončiča.

Sledilo je vrhunsko gastronomsko doživetje (t. i. foodlab), ki je navdušilo tudi najzahtevnejše poznavalce okusov in arom. Za harmonijo okusov so poskrbeli različno zorjeni pršuti Pršutarne Ščuka, ki so se odlično spojili z nagrajenimi terani članov Združenja Konzorcij kraških pridelovalcev terana – Vinska klet Orel, Vinogradništvo in vinarstvo Petelin-Rogelja, Vinska klet Pri Starčih – Tavčar, Vinakras Sežana, z. o. o. Poleg omenjenih je udeležencem brbončice razvajal še teran vinarja Budin iz Saleža, za spoznavanje razlike med teranom in refoškom

pa je poskrbel vinar Murva iz Morara v Italiji. Delavnico sta vodila Robi Jakomin, svetovalac za hrano in vino ter Vincenzo Di Nuzzo, predsednik italijanske zveze okuševalcev mesnin (Onas). Giampiero Rorato, novinar in gastronom pa je poskrbel za povezovanje programa. Nadaljevali smo z ogledom lokalne vinske klet Ai Galli. Na zaključni večerji je preko 100 gostov, med katerimi so bili tudi predstavniki turističnih agencij iz severne Italije, predstavniki medijev in drugi predstavniki turističnega gospodarskega sektorja, spoznavalo kraška vina, pršut ter Brkinski slivovec proizvajalca Franca Jelušiča.

Aktivnosti projekta Agrotur+, ki ga

sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027 in katerega namen je kapitalizacija rezultatov preteklih projektov ter nadaljnje spodbujanje aktivnosti za razvoj kmetijske in turistične dejavnosti na območju čezmejnega Krasa, se bodo nadaljevale vse do konca julija 2025.

Besedilo:

Ana Hrast, ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Foto: ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Uspešna predstavitev Krasa v Celovcu

Destinacija Kras in Brkini se je skupaj z Občino Sežana in Predstavništvom Slovenske turistične organizacije v Avstriji 26. in 27. aprila 2024 predstavljala v Celovcu, saj je Avstrija med prvimi petimi najpomembnejšimi emitivnimi trgi destinacije. Dogodek v organizaciji velikega ljubitelja Krasa g. Christiana Zeichena se je odvil v trgovskem centru Südpark Shopping Center Klagenfurt pod sloganom Prijateljstvo ne pozna meja.

Obiskovalci so lahko spoznavali edinstvenost Krasa preko več kot dvajsetih lokalnih ponudnikov, ki so ponujali degustacije in predstavitve kraških produktov: Hiša Krasna, Vaška skupnost Dutovlje, Vinogradništvo in vinarstvo Petelin-Rogelja, Krasen Kras, Vinakras Seža-

na, Mladinski hotel Pliskovica, Domačija Vrabčič, Vina Štoka, Karra, Mmm Beatrice, Renčelj Kozmetika, Čebelarstvo Furlani, Vina Škabar, Domačija Lisjak, Vinska klet Orel, Pršutarna Lokev, Turistična kmetija Škerlj, Matjaž Beznik – Mati Truffle, Kobilarna Lipica, kamnosek Jernej Bortolato, Golden Ring, Vinarstvo Gec, Višja strokovna šola Sežana, Alumni klub VSŠ Sežana, Razvojno društvo Škauna iz Avbera in Društvo turističnih vodnikov Krasa in Brkinov.

Poleg ponudnikov so dogodek obogatili še s kulturnim programom osnovne šole Sežana, Dutovlje in Komen, Ljudska šola Lipa ob Vrbi, 24 Celovec in Mohorjeva iz Celovca, mešana pevski zbor Sežana in Slavnik, Kraška pihalna godba

Sežana in Kraški šopek. Zaključnega dogodka, kjer je potekala dražba slik osnovnih šol in katere izkupiček v višini 1250 eur je šel družinam v stiski na Koroškem, se je udeležilo kar nekaj vidnih predstavnikov koroške politike in gospodarstva: Stefan Sandrieser, zastopnik deželnega glavarja Koroške, Peter Allmaier, zastopnik škofa krške škofije, Benjamin Wakouniga, predsednik Slovenske gospodarske zveze, Jürgen Mandl, predsednik WKK, Pletzer Manfred, lastnik trgovske hiše ter Heinz Achatz, vodja trgovske hiše, Elvira Sabotnik, ravnateljica Ljudske šole Lipa ob Vrbi, Zdravko Inzka, predsednik NSKS ter generali konzul Slovenije v Celovcu dr. Anton Novak.

Besedilo in foto: Katja Kralj, strokovna vodja destinacije Kras in Brkini ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Brezplačni prevozi na področju geoparka Kras-Carso

V poletnem času bo poskusno delovala krožna povezava med turističnimi znamenitostmi na področju geoparka Kras-Carso po sistemu Hop-on Hop-off. Storitve se bo izvajala vsako soboto in nedeljo med 1. junijem 2024 in 1. septembrom 2024, izvajala pa jo bosta dva (2) kombija z 8 sedeži za potnike. Poleg tega se bo od ponedeljka do petka še naprej izvajala storitev prevozov na zahtevo Lokalno povezani*.

Glavni namen storitve je povezati turistične znamenitosti na področju čezmejnega geoparka Kras-Carso in s tem omogočiti turistom in domačinom enostavno premikanje med lokacijami brez uporabe lastnega prevoznega sredstva. Na ta način se je mogoče odpeljati na kopanje v morju ali ogled kraške jame v primeru slabega vremena. Prevozi so

namenjeni tako domačim prebivalcem kot tudi turistom, ki dopust preživljajo v naših krajih.

Trasa bo krožna, potekala bo v dveh krogih, ki smo ju poimenovali Zelena in Modra proga. Zelena proga poteka po vzhodnem delu geoparka, izhodišče je v Hrpeljah. Modra proga poteka po zahodnem delu geoparka, izhodišče je v Dutovljah.

Potnik lahko vstopi na postajah, ki so navedene na voznem redu. V primeru, da ni prostih sedež, voznik ne sprejema več potnikov. Storitev ne omogoča vnaprejšnje rezervacije sedežev. Za prestop meje je potrebno imeti osebni dokument. Storitev je brezplačna.

Natančen urnik prevozov ter vse podrobnosti bodo razvidne na spletni

strani na naslovu <https://www.visitkras.info/nacrtuj-obisk/kako-po-krasu-in-brkinih/>

*Med tednom bo tudi v poletnem času še naprej delovala storitev prevoza na zahtevo v ustaljenem urniku od ponedeljka do petka med 6.00 in 20.00. Več informacij o storitvi najdete na: www.lokalnopovezani.si

Športno

Predstavniki športnih društev in Športne zveze Komen smo bili v mesecu aprilu vabljeni na izredno sejo občinskega sveta, na kateri je bila predstavljena finančna in prostorska analiza alternativne rešitve ureditve nove športne dvorane s pomočjo postavitve napihljivega balona. Pripravljen je bil sklep, ki bi ga občinski svetniki po predstavitvi in analizi sprejeli. Pred tremi leti je bila v sodelovanju med Občino Komen, Osnovno šolo Komen ter Športno zvezo Komen izdelana idejna zasnova športnorekreativnega parka

na Grofovski skupaj z novo športno dvorano. Izboljšanje športne infrastrukture za potrebe šolskega, organiziranega in individualnega športa vsekakor sodi med ključne izzive občine. Čeprav postavitve napihljivega balona ni idealna rešitev, smo se predstavniki športa z njo strinjali. Velikost igralne površina bi s tem bila ustrezna, v prihodnosti bi omogočala nadgradnjo, predstavljeni projekt je za občino finančno vzdržen, obenem pa se s kasnejšo možnostjo nadomestne rabe šolske telovadnice tudi rešuje

prostorsko stisko osnovne šole. A kot smo že vajeni, se je tudi tokrat zapletlo. Po neprepičljivi argumentaciji peščice občinskih svetnikov se o pripravljemem sklepu sploh ni glasovalo, sprejet je bil le sklep, ki arhitekturnemu biroju nalaga še podrobnejšo pripravo ter ponovno predstavitev projekta. Katero že? Jasno je, da je za javni interes na področju športne infrastrukture nekaterim svetnikom dejansko malo mar. Dotrajana in za športno udejstvovanje neprimerna in tudi že nevarna športna infrastruktura

ter nezmožnost sprejemanja odločitev iz strani občinskih odločevalcev ostaja naša realnost. Priložnost pridobivanja sredstev iz javnega razpisa Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport za izbor sofinanciranja investicij v športno infrastrukturo v letu 2024 je s tem najbrž zamujena.

Tudi letos nosimo olimpijske sanje, tudi letos imamo načrtano pot do jih! Vsem športnikom in športnicam, ki bodo zastopali barve Slovenije, vlivamo dodatno moč in motivacijo pred začetkom

olimpijskih iger v Parizu. S Slovensko baklo smo v občini Komen pretekli pot od Hruševice do Kobjeglave, od tod so jo učenci OŠ Komen s kolesi prepeljali do občinske meje pri Kosoveljah. Kraška krajina nudi idealne pogoje za tek, kolesarjenje, sprostitve v naravi in vprašamo se, zakaj ne bi tega izkoristili in to še poudarili. Vsem sodelujočim se v Športni zvezi Komen iskreno zahvaljujemo. Za vse gostoljubje gre še posebej zahvala Vaški skupnosti Hruševica.

Pred poletnim dopustom so aktivno-

sti športnih društev in športne zveze že tradicionalno polne športnih dogodkov, zaključkov ligaških tekmovanj ter poletnih programov. Ljubitelji nogometa se bodo nogometnih turnirjev lahko udeležili v Komnu, Gorjanskem in Štanjelu. Konec meseca junija bomo držali pesti in navijali za balinarke BK Hrast, ki naskakujejo naslov državnih prvakinj. Poletje na Krasu pa bo še enkrat več razveseljevalo naše najmlajše otroke.

Besedilo: Rajko Kralj

Športnik Krasa in Brkinov za leto 2023

Občina Hrpelje-Kozina, Občina Divača, Občina Sežana, Občina Komen, Športna zveza Hrpelje-Kozina, Športna zveza Sežana in Športna zveza Komen so 6.

marca 2024 pripravile že tradicionalno slavnostno podelitev Športnik Krasa in Brkinov. Namen prireditve je jasen: nagraditi najboljše na področju športa v pre-

teklem letu in se obenem zahvaliti vsem športnim delavcem za ves trud in energijo, ki jo vlagajo v šport. V nabit polni dvorani kulturnega doma v Hrpeljah se je zvrstilo 37 nagrajencev v 11-ih različnih kategorijah.

Več kot zaslužno so priznanja za športne dosežke prejeli tudi športniki iz občine Komen. Za uspehe na mednarodnem nivoju je balinarka BK Hrast Tanja Marc že drugič prejela priznanje Najšportnica Krasa in Brkinov. Priznanji sta prejeli še balinarka Jacquelin Košir ter Plesno društvo Be Funky. Vsem dobitnikom priznanj iz občine Komen kot tudi vsem ostalim iskreno čestitamo!

Mednarodna nogometna tekma U15 Norveška–Romunija v Komnu

Letos je bil Nogometni klub Komen s strani organizatorjev 20. Torneo delle nazioni (Turnirja narodov) 2024 in MNZ Nova Gorica imenovan za organizatorja ene od finalnih tekem omenjenega turnirja. Omenjen turnir se je letos odvijal že 20-ič. Na letošnjem turnirju je nastopilo 12 reprezentanc v starostni skupini U15,

in sicer: Slovenija, Italija, Koreja, Avstrija, Savdska Arabija, Severna Makedonija, Norveška, Wales, Češka, Romunija, Združeni Arabski Emirati in Irsko. Turnir je potekal med 26. aprila 2024 in 1. maja 2024 v Italiji, Avstriji in Sloveniji. Vse informacije si lahko ogledate na povezavi: Torneo Delle Nazioni – Torneo Delle Nazioni –

Eventi Internazionali di Calcio, posnetek tekme pa si lahko ogledate na YouTube kanalu NK Komen: <https://www.youtube.com/watch?v=WYLUcvzyrMs&t=19s>.

Vse bralce tudi vabimo, da se naročijo na YouTube kanal NK Komen.

Tokrat smo v Komnu gostili tekmo maledgelega finala za 9. mesto med reprezentan-

cama Romunije in Norveške. Obe ekipi sta bili sestavljeni iz igralcev, ki igrajo v velikih in poznanih klubih, kot so Lazio, FC Venezia, Rosenborg, Universitatea Craiova, CSA Steaua, Molde Valerenga itd. Tako, da kvaliteta niti v enem trenutku ni bila vprašljiva. Obe reprezentanci imata tudi vrhunsko trenersko zasedbo in spremljevalno osebje.

Na odlično pripravljene igralni površini sta obe ekipi odigrali zelo izenačeno in kakovostno tekmo. Lansko leto je zmago slavila reprezentanca Romunije, ki je tokrat morala priznati premoč Norvežanom. Tekmo si je ogledal okrog 250 gledalcev, ki so bili nad videnim zelo zadovoljni. Samo organizacijo tekme je vrhunsko izpeljal UO NK Komen ob pomoči Veterinov NK Komen. Tudi tokrat smo s strani

organizatorjev turnirja prejeli pohvale in povabilo, da tudi v bodoče organiziramo eno od tekem, kar smo z veseljem sprejeli. Ob tem bi podal pobudo, da se vsi, ki vidijo priložnost za sodelovanje, pridružijo pri organizaciji in dodatni ponudbi.

Ker turnir spremljajo praktično po vseh celinah, je to lepa priložnost za promocijo občine Komen in predvsem turističnih ponudnikov s tega območja. Za vsa morebitna vprašanja in informacije smo vam v NK Komen vedno na voljo. Upamo, da bomo že prihodnje leto tekmo organizirali v bolj urejenem okolju nogometnega igrišča in objektov.

Vabimo vas k vpisu v Nogometno šolo Komen, selekcija U15 letnik 2010–2011, selekcija U13 letnik 2012–2013, selekcija U11 letnik 2014–2015, selekcija U9 2016–2017 in selekcija U7 letnik 2018–2019. Lepo so vabljeni tudi punce vseh starostnih skupin. Prijave sprejemamo na e-naslov: mladi.nkkomen@gmail.com ali na treningih – prijave sprejema trener ali prisotni predstavnik kluba, ki so vsak ponedeljek, torek, sredo in petek ob 17.00 na nogometnem igrišču v Komnu ali čez zimo v telovadnici OŠ Komen ob torkih, sredah in četrkih po razporedu Nogometne šole NK Komen – kontakt Matjaž Grmek, 041 583 205, in Primož Adamič, 031 613 939.

Besedilo in foto: Adrijan Spačal

Iz šolskih klopi

Učenci OŠ Komen odkrivali kotičke Italije

Šolsko leto se bliža koncu in pomladni meseci so kot nalašč za odkrivanje novih krajev in nabiranje novih izkušenj. Ker je tudi spoznavanje kulture pomemben

del učenja tujega jezika, so učenci, ki obiskujejo izbirni predmet italijanščina, obiskali našo bližjo sosedo – Italijo.

Na sončno sobotno jutro so se učenci

matične in podružnične šole od 4. do 6. razreda odpravili v obmorsko mesto Jesolo, kjer so si najprej ogledali Tropicarium park. Tu so se srečali z različni-

mi vrstami živali in spoznavali njihova življenjska okolja ter nekatere njihove značilnosti. Ogled so nadaljevali v »La fabbrica della scienza«, kjer so odkrivali vremenske pojave in se zabavali ob različnih poučnih doživetjih ter eksperimentih. Dan so zaključili s sprehodom po dolgi peščeni plaži, kjer so si privoščili okusno kepico italijanskega sladoleda.

Učenci od 7. do 9. razreda so se z avtobusom zapeljali nekoliko dlje in spozna-

vati znamenitosti Bologne. Botanični vrt, Neptunov vodnjak, trg Piazza Maggiore, stolpa Asinelli in Garisenda so le nekatere izmed znamenitosti, ki so si jih ogledali. Še pred kosilom so v središču mesta vstopili v muzej iluzij, kjer jim ni bilo dolgčas, saj je muzej ponujal marsikateri zanimiv eksperiment in različne zabavne aktivnosti za vse starosti. V poznih popoldanskih urah so se učenci zapeljali še do mesta Maranello, natančneje v Muzej

Ferrarija. Tam so si ogledali ne le starejše in nove modele Ferrarijev, temveč tudi pokale, trofeje in druge dragocene predmete iz dolgoletne zbirke ustanovitelja Enza Ferrarija.

Zadovoljni in polni lepih vtisov so se nato odpravili proti domu in ob nastalih fotografijah obujali spomine na preživet dan v Italiji.

Besedilo in foto: A.H.K.

Izmenjava z Nizozemsko

Pravijo, da sebe najbolj spoznaš takrat, kadar spoznaš druge. S tem bi se zagotovo strinjalo šestnajst devetošolk naše šole. V letošnjem letu so namreč sodelovale v izmenjavi s šolo na severu Nizozemske.

V mesecu marcu so se v spremstvu Darje Urh, Mojce Uhernik-Pipan ter ravnateljice šole, Dunje Peric, za pet dni odpravile v pokrajino Friesland na Nizozemskem, natančneje v mesto Leeuwar-

den. V tem času so odkrivale drugačen način življenja, kulinariko, znamenitosti te lepe dežele, ki je nekaj posebnega. Učenke naše šole so bivale pri svojih nizozemskih vrstnikih in se v šolo povečini vsak dan vozile s kolesom. Vezi, ki so jih stkale z druženjem, so bile odlična podlaga za načrtovanje časa, ki so ga Nizozemci preživeli pri nas.

V mesecu maju smo jim odprli vrata naše šole, domov in jim pokazali najlep-

še kotičke našega Krasa. Tako so si ogledali konje v Lipici, Botanični vrt v Sežani, Škocjanske jame ter bližnji grad Rihemberk. Ob prihodu smo se ustavili tudi v naši prestolnici. Seveda ni šlo brez obiska kraja naše podružnične šole, Štanjela. Šest dni je minilo prehitro in učenke so se v zgodnjih urah poslovile od svojih vrstnic hvaležne za izkušnjo, ki jim je vlila samozavesti in zavesti o tem, da živimo v prečudovitem okolju.

Besedilo in foto: Darja Urh

Komenski Kamenton

Kamenton, celodnevna akcija popravila suhega zidu za otroke kraških šol in vrtcev z obeh strani meje, je ob komenski šoli potekala v soboto, 13. aprila 2024.

Otroci šol in vrtca, skupaj približno 130

otrok, je s skupnimi močmi zidalo in sezidalo suhi zid pod vodstvom izvedencev suhozidne gradnje. Vsako skupino je vodil mentor in vsaka etapa gradnje je trajala 2 uri. Otroci in starši so prisluhnili tudi

razlagi ge. Karin Lavin o pomenu suhih zidov in sodelovali v vajah vžvljanja in občutenja dediščine.

Aktivnosti gradnje so spremljale tako predstavnice Partnerstva kraške suhozidne gradnje in učitelji oz. vzgojitelji – predstavniki 12 šol in vrtcev.

Vsem učencem, staršem, učiteljem sodelujočih šol ter vrtcu se zahvaljujemo za svoj prispevek prostega časa in pridnosti njihovih rok pri gradnji šolskega suhega zidu. Občini Komen se zahvaljujemo, da je ta projekt podprla in soorganizirala. Posebna zahvala pa gre mentorjem – izvedencem za suhogradnjo, da so svoje znanje o gradnji suhega zidu tekom cellega dne predajali tako otrokom kot tudi odraslim.

Besedilo in foto: Nataša Čotar, koordinatorka Kamentona na šoli in Dunja Peric, ravnateljica

JSKD podelil posebno priznanje za knjigo Uganke od A do Ž

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti je knjigico Uganke od A do Ž uvrstil med tri najboljše šolske publikacije v šolskem letu 2023/2024.

Strokovno komisijo so sestavljali dr. David Bedrač, pesnik, literarni mentor in slovenist, Miha Mohor, slovenist, soavtor osnovnošolskih učbenikov ter avtor priročnika Glasovi mladih, ter Barbara Rigler, producentka JSKD za literaturo ter odgovorna urednica revije Mentor.

Njihova obrazložitev izbora naše knjigice kot najboljše je bila sledeča:

V slikanici Uganke od A do Ž najdemo zbirko več kot osemdesetih ugank, ki si sledijo po abecednem redu, glede na rešitve. Sestavljali so jih učenci 2. razreda, ki so obiskovali interesno dejavnost Kreativno pisanje. Uganke so sami tudi ilustrirali, tako

da razkrivajo prave odgovore. Mentorica je otroke spretno vodila pri iskanju ustreznih jezikovnih in oblikovnih rešitev in jim razpirala »skrivnosti« metaforike, da so z lastno ustvarjalnostjo postajali bolj dojemljivi za prej prezrte vidike literarnih besedil. Čeprav je bil ta cilj v ospredju, pa literarni prispevki otrok v tem kontekstu lahko prinašajo tudi presežke, v katerih vidimo prave »male umetnine«.

V okviru srečanja Roševi dnevi 2024 je v sredo, 27. marca, v Celju potekala podelitev posebnih priznanj, katere se je udeležila tudi naša učiteljica – mentorica Tanja Spačal. Nagrajena knjiga je bila razstavljena v osrednji knjižnici v Celju.

Iskrene čestitke tako učiteljici in mentorici Tanji Spačal kot tudi našim mladim ustvarjalcem.

Besedilo: Dunja Peric, ravnateljica

29. april – evropski dan medgeneracijske solidarnosti

V dvorani Kulturnega doma Komen smo se učenci 1. razreda z učiteljicami in gospo ravnateljico Dunjo Peric udeležili medgeneracijskega srečanja.

Dobili smo podatek, da se je srečanja udeležilo 65 starejših in 19 otrok. Najmlajši otrok je štel let, najstarejši gospod pa 89 let.

Prvošolci smo s krajšim kulturnim programom otvorili srečanje. Po pozdravnem govoru gospe ravnateljice nam je knjižničarka Marija Umek predstavila knjigo Gospa Marija.

Sledili so kviz in gibalne vaje, ki so jih predstavile zaposlene na NIJZ Nova Gorica.

Tudi mi, šolarji, smo se aktivno vključili v pogovor in starejše naučili, kje vse najdemo zaslon.

Kimin nono, gospod Severin Mezinec, nam je predstavil, kako so se igrali nekoč. Ugotovili smo, da bi tudi nam bile te igre, ki so se jih igrali nekoč, zanimive, saj so uporabljali skrle, storže in druge predmete iz narave.

Nestrpno smo čakali pa trenutek, ko smo lahko naše barvne kocke, različnih oblik ter velikosti razporedili po mizah in tleh ter se igrali skupaj s starejšimi. Zgradili smo najvišji stolp, sestavljali števila, hiške in dolge kače.

Srečanje smo zaključili s pesmijo in plesom Sreča je v naju.

Pokloniti čas in s tem nekemu polepšati dan res ni težko.

Besedilo in foto: Učenci 1. a ter učiteljici Agata Perdec in Tanja Spačal

Fotografska razstava na OŠ Komen

Ivan Tavčar iz Zagajca ima veliko ljubezni, med te sodi tudi njegov hobi – fotografija.

V petek, 24. maja, se je na OŠ Komen odvila otvoritev njegove fotografske razstave z naslovom HIŠNI LJUBLJENČKI IN NARAVA. Preko fotografij predstavlja različna počutja psov in drobne utrinke iz narave.

Foto: Ivan Tavčar

Foto: Ivan Tavčar

S fotografiranjem se je začel intenzivneje ukvarjati pred osmimi leti. Je član fotografskega kluba Žarek iz Sežane. Danes svoje fotografije tudi razstavlja in prodaja. Njegova dela so že krasila Kosovelovo knjižnico v Divači, občino v Divači in Špar v Sežani. S svojim delom se je pridružil pregledni razstavi »Žarek« v Kosovelovem domu v Sežani. Leta 2023

so bile njegove fotografije sprejete na digitalnem fotografskem natečaju DIA PRIMORSKE, letos pa je prejel diplomu za fotografijo Mehanik na fotografskem natečaju Človek in kovina, ki ga je organiziralo Fotografsko društvo Jesenice pod okriljem Fotografske zveze Slovenije.

Petkov dogodek so z deklamacijami

in glasbenimi točkami popestrili učenci in učenke naše šole, ki so hkrati tudi vsi iz Vaške skupnosti Ivanji Grad-Zagrajec, od koder Ivan prihaja.

Lepo vabljeni v šolske prostore, kjer boste lahko občudovali ujete trenutke lepote, ki bodo krasili naše šolske prostore vse do 24. junija 2024.

Besedilo in foto: Tanja Spačal

Drugo in tretje mesto na državnem tekmovanju iz robotike

V torek, 14. maja, je v Mariboru potekalo državno tekmovanje iz robotike Robobum 2024, kjer so učenci naše šole dosegli zelo dobre rezultate.

Ekipa RoboKras (Žiga Bolje in Irenej Pavlica) je osvojila 2. mesto v osnovnošolski kategoriji, ekipa KarstMasters (Nejc Masten, Nik Gec in Alan Štrekelj) pa 3. mesto v srednješolski kategoriji.

Ekipa Range Rover Racing (Tian Rav-

bar, Matic Peric in Naj Turk) se je uvrstila na 6. mesto v srednješolski kategoriji, ekipi Ocvirki (Gašper Suban in Jakob Topolovec) in Lambo 2012 (Leon Kavčič in Tian Gomolj) pa na 11. in 12. mesto v osnovnošolski kategoriji.

Vsem tekmovalcem čestitamo za ves vložen trud pri pripravi robotov.

Letos bodo učenci tekmovali še junija na evropskem prvenstvu v Hannoveru v

Nemčiji in julija na svetovnem prvenstvu v Eindhovnu na Nizozemskem. Ker učenci za udeležbo ne dobijo nobenih državnih sredstev, je financiranje (kotizacija, prevoz, nastanitev ...) v celoti odvisno od donacij in prispevkov staršev. Vsem podjetjem in posameznikom, ki ste jim že oziroma jim še boste priskočili na pomoč, se iskreno zahvaljujemo!

Besedilo in foto: mentorica Lucija Filipčič Križaj in ravnateljica Dunja Peric

Obisk predsednice države

V okviru Društva kraških ovčarjev smo bili povabljeni, da sooblikujemo prireditve, ki se je odvijala na grajskem dvorišču v Štanjelu v nedeljo, 19. maja 2024. Marjana in Vita sta ob tej priložnosti z nastopom pesniško opisali značilnosti in vlogo kraškega ovčarja, Lejla je v imenu vseh učencev predsednici, ge. Nataši Pirc Musar, poklonila zbirko izbranih likovnih izdelkov od 1. do 9. razreda na temo kraškega ovčarja, Mihael pa ji je izročil šopek travniškega cvetja. Nastop deklet je pripravila ter prireditve povezovala ga. Alenka Kajtna. Druženje s predsednico je potekalo v sproščenem vzdušju in zaključilo s sladkanjem s prečudovito torto.

Vsem sodelujočim učencev iskrene pohvale, staršem pa zahvala, da podpirajo šolske dejavnosti tudi izven tedenskih obveznosti.

Besedilo in foto: Dunja Peric, ravnateljica

Turizmu pomaga lastna glava

Turizmu pomaga lastna glava je natečaj, pri katerem vsako leto Turistična zveza Slovenije poda temo, na katero šole, ki se prijavijo, sestavijo produkt, s katerim bi predstavljali svoje področje/pokrajino ... Na naši šoli to poteka v okviru krožka TURIZEM.

Letošnja tema projekta je bila Okusni zakladi, zato smo se osredotočili na okusne zaklade Krasa. Po opravljeni anketi smo ugotovili, da sta glavna dva kulinarčna zaklada Krasa teran in pršut. Tako

smo našo nalogo poimenovali Teran je tudi za otroke in se tudi je. Najprej smo začeli razmišljati o tem, kako bi teran in pršut lahko predstavili na naši stojnici. Udeleženci krožka smo se zbrali in s tehniko 'možganske nevihte' na list napisali vsako idejo, ki nam je prišla na misel. Nato smo se odločili, da se udeležimo Martinovanja v gradu Štanjel, kjer smo dobili veliko zanimivih idej, za nasvete pa smo vprašali tudi naše none, saj pravijo, da je teran več kot le vino. Čeprav

so ga none uporabljale tudi kot zdravilo, saj vsebuje veliko mineralov, je vseeno vino, ki vsebuje alkohol, kar pa človeku večkrat škodi, kot koristi. Spomnili smo se nekaj boljšega – teranovko. To je sok iz terana, ki je zaradi svoje brezalkoholnosti primeren za nosečnice, tiste, ki so za 0.0, otroke in srčne bolnike. Seveda smo si želeli ponuditi še kaj novega. In tako smo se lotili dolgega postopka priprave marmelade iz grozdja refošk. Teran smo poskusili uporabiti v vsaki možni jedi, ter naposled prišli tudi na idejo za kruh s teranovim sokom. Z rezultatom smo bili zadovoljni takoj. Pričarali smo vinsko obarvan kruh, rubinasto teranovko in sladko marmelado.

Ker je Kras pomembna turistična točka, smo se odločili, da moramo naš produkt povezati s tem. Turistom bi ponudili spominke lesene obeske v obliki teranovega groda in dvojček marmelada-teranovka, ki bi ju lahko tržili »na veliko« (za šole, vrtce, podjetja) ali »na drobno« (preko spletne trgovine in s prodajo v TICu).

Z našimi idejami in izdelki smo se prijavili na regijsko tekmovanje, ki je potekalo 4. aprila 2024 v Postojni. Na stojnici, ki je predstavljala kozarec marmelade, smo gostom ponujali palačinke s teranovo marmelado in teranov sok. Svojo stojnico smo okrasili z veliko leseno ste-

klenico, ki je bila napolnjena z baloni teranove barve, na vsakem balonu je bilo napisana možna uporaba terana v različnih jedeh. Okrogle novoletne lučke smo pobarvali z barvo terana in iz njih naredili grozd, ki smo ga obesili na trtine veje. Na stojnici smo predvajali tudi promocijski video, ki smo ga posneli v šoli. Vsi predstavniki naše stojnice so imeli majčke z napisom: »Pridite na Kras, kjer teran(ovka) čaka na vas«.

Osvajali smo kar 2 zlati priznanji – za najboljšo raziskovalno nalogo v regiji in za zmago na regijski predstavitvi.

Z zlatima priznanjema smo se uvrstili še na državno tekmovanje. Za drugo nivo tekmovanja se spodobi, da se stojnico nadgradil. Dodali smo še naš drugi

zaklad Krasa - pršut. Sam po sebi je zelo okusen, a je preveč tradicionalen, zato smo se odločili njegov okus nadgraditi. Odločili smo se za pršutove polžke in jih pripravili kar 25 različnih variant, med katerimi smo se na degustaciji odločili za tri najboljše. Polžki so bili narejeni iz listnatega testa, pršuta in sirnega namaža, nekaterim smo dodali še rožmarin, drugim pa sezam.

Nepričakovano smo pred državnim tekmovanjem dobili povabilo na Planet TV v oddajo Jutro na PLANETU, kjer smo z Mihaelom in učiteljico Metko predstavili našo stojnico. Izkušnja na televiziji je bila zelo drugačna, zanimiva in nepozabna. Spoznali smo tudi glavnega sodnika Jureta Sodjo, s katerim smo se

spročeno pogovarjali in spoprijateljili.

Dan pred državnim tekmovanjem smo se odločili, da prespimo v šoli, kjer smo do poznih ur pripravljali hrano za na stojnico. Zabave, plesa in smeha ni manjkalo in noč je bila precej kratka a vendar nepozabna.

Na državnem tekmovanju, ki je potekalo v Medvodah, smo osvojili še tretje zlato priznanje, in sicer za najboljšo celostno predstavitev izmed 25ih stojnic.

Krožek Turizem mi je zelo všeč, ker nudi veliko zanimivih doživetij ter spodbuja inovativno razmišljanje, na tekmovanjih pa tkanje novih prijateljstev. Že nestrpnost čakam novo temo za naslednje leto.

Besedilo: Lejla Švagelj, 8. a
Foto: arhiv OŠ Komen

Sto komenskih učencev v en glas

Petje je veselje, druženje z vrstniki, prizadevanje za oblikovanje glasu v čim lepše melodije in harmonije, dobro vpliva na zdravje in celostni razvoj otrok. Dejavnost, ki na naši šoli združuje 104 mlade pevce, kar je več kot tretjina vseh učencev šole. Pesem pomladi je tudi letos odmevala iz otroških grl Krasa in Brkinov, ki so 20. marca ubrano zapela na

odru kulturnega doma v Sežani, združena v šolske zборе. S Komna kar trije, mlajši otroški, otroški in mladinski. Mladi pevci vse leto pridno vadijo na pevskih vajah, nastopajo na vseh šolskih prireditvah, krajevnih in občinskih proslavah. Tako so letos sooblikovali že kar dvanajst prireditev. Petje na imenitnem odru Kosovelovega doma v Sežani, kjer

pred vrstniki, poslušalci in strokovnim ocenjevalcem poustvarijo naučene skladbice, je pa prav nekaj posebnega. Zahteva veliko ur vaj, zbranosti, pevске discipline, prilagajanja, soustvarjanja. Zato pa je veselje po koncu toliko večje, saj se vedno odlično izkažejo in uvrstijo med najboljše zборе regije. 4. junija bo na šoli tradicionalni zaključni koncert šolskih zborov, kjer staršem in drugim poslušalcem poklonijo venček pesmi ob koncu sezone in se poslovijo od zvestih pevcev, ki s svojimi glasovi bogatijo zbor vsa leta šolanja.

Mladinski pevski zbor pa čaka konec junija še eno krasno doživetje, saj bo ponesel slovensko pesem v daljno Makedonijo, kjer bo nastopil na mednarodnem zborovskem festivalu The Voice of Ohrid in obiskal Slovence v Bitoli ter skupaj z njihovim zborom zapel na prazničnem koncertu.

Besedilo in foto:
zborovodkinja: Andreja Rustja, prof.

Dogajanje v Vrtcu Komen ...

Nepričakovano darilo

Ob vstopu v novo leto smo od podjetja Biostile prejeli donacijo v obliki finančnih sredstev. Kar zajeten kupček denarja smo vložili v nakup skirojev in varnostnih čelad ter velikih kamionov. Skupaj z otroki smo se razveselili nepričakovanega darila in nove pridobitve. Ob tej priložnosti bi podjetju Biostile izrekli zahvalo za njihovo dobro srčnost. Veseli smo, da naše najmlajše podpirate pri odraščanju, saj kot pravi lep slovenski rek: »Na mladih svet stoji!« **HVALA VAM!**

Besedilo in foto: Agata Masten

V družbi varovancev Hiše dobre volje

Hiša dobre volje v Komnu je odprla svoja vrata v jeseni 2022 in vse od takrat z njimi lepo sodelujemo. Ko smo jih letos za pusta obiskali, našemljani v razne

pustne like, so nas bili zelo veseli, in že takrat smo jim obljubili, da se v kratkem spet vidimo. Obljubo smo držali in jih v prvih dneh marca ponovno obiskali. Ob

našem obisku smo se jim najprej pridružili pri sestavljanju sestavljanek ter barvanju pobarvank. Med otroci in varovanci hiše se je takoj spletla zelo prijetna vez. Začutili so se. Nekateri otroci so varovancem brez zadržkov zlezli v naročje ter se jim pridružili pri zlaganju sestavljenke. V njihovi družbi smo se imeli res lepo. Ker vemo, da je za njih pot do vrtca mogoče prezahtevna, da bi nam obisk vrnil, smo ji želeli pokazati delček tega, kar v vrtcu počnemo. Pripravili smo jim mini nastop z venčkom dejavnosti, v katerem smo jim zapeli nekaj pesmic, deklamacij, izštevank in bibarij, ter zaplesali nekaj plesnih in rajalnih iger. Dopoldan je kar prehitro minil in v zahvalo za to, da so nas sprejeli, smo jim podarili ročice, ki smo jih v ta namen izdelali za njih. Razšli smo se z obljubo, da se v prihajajočih pomladnih dneh gotovo še vidimo.

Besedilo: Agata Masten
Foto: Neža Okretič

Gibalno srečanje s starši v družbi Poskokca

V tednu, ko so praznovali tako mame – dan žena kot očetje – dan mučencev, smo jih povabili na naše skupno srečanje oddelka. Na njihovo željo smo jim pripravili gibalno dejavnost s Poskokcem.

Dobili smo se v telovadnici OŠ, kjer smo se prepustili vadiateljici Športnega društva Poskokec. Skupaj z njo smo se najprej ogreli z dvema gibalnima igricama, nato pa smo se podali na razne

gibalne izzive na poligonu, ki nam ga je pripravila.

Za zaključek dejavnosti in umiritev smo prišli na vrsto mi z našim nastopom. Staršem smo namreč želeli predstavi-

ti delček tistega, kar počnemo v vrtcu – venček dejavnosti, ki so ga sestavljali ples, bibarije, izštevanka, rajalne igre, pesmice in deklamacije. Obdarili smo jih tudi z ročico, ki smo jo v ta namen izde-

lali za njih.

Čisto za konec srečanja, je presenečenje čakalo še otroke. Obiskal nas je pravi Poskokec – zajec – maskota ŠD Poskokec.

Besedilo: Agata Masten

Foto: arhiv enote Komen

Praznovanje prvega dne pomladi

Prišla bo pomlad, čakal bi jo rad ... Tako, kot poje slovenska ljudska pesem, tako smo tudi otroci in strokovne delavke vrtca Komen komaj čakali, da bomo zaslišali ptičje petje ter zagledali polne travnike pomladnih cvetlic. V sredo, 20. marca 2024, smo pomlad končno dočakali. Prisluhnili smo zgodbi *Oh, ta raček*, ki nas je popeljala v pravljичni svet rač in njihovih dogodivščin. Nato smo strokovne delavke otrokom pripravile FIT aktivno igrišče pred vrtcem. Vsi skupaj smo preizkušali predvsem našo moč, vztrajnost in spretnost. Otrokom je bil poligon na igrišču všeč, saj se je odvijal na prostem in so imeli dovolj prostora za gibanje in neovirano izvajanje dejavnosti.

Besedilo: Danjela Rončel

Foto: strokovne delavke Vrtca Komen

Bralni palček

Eden izmed ponedeljkov meseca marca je bil za otroke skupine Zajčki prav poseben. Obiskala nas je namreč knjižničarka Marija, ki jo mi pogosto obiščemo v knjižnici, tokrat pa nam je vrnila obisk. Najprej nam je pripovedovala pravljico z naslovom *Kako pregnati dolgčas* (James Harris). Pravljica govori o dolgočasnem dnevu v džungli, ki s pomočjo papirja, barvic, domišljije in navdiha postane čaroben, ko opica Arti nariše in napiše

prav posebno knjigo za svoje prijatelje. Kakšno, pa boste izvedeli, ko boste knjigo prebrali.

Potem smo začeli s slavnostno podelitvijo priznanj Bralnega palčka za otroke, ki so svojim prijateljem pripovedovali pravljice in pesmice. To so prav vsi otroci iz skupine Zajčki, zato jim ob tem čestitamo. Prav tako si pohvale zaslužijo tudi starši, ki so otrokom brali. Iskrene čestitke vsem!

Besedilo in foto: Veronika Sorta

Svetovni dan zdravja

Svetovni dan zdravja, ki ga praznujemo 7. aprila, smo v enoti Komen obeležili 11. aprila, ko smo medse povabili svoje stare starše, none in nonote, babice in dedke. Tudi kakšen stric se je našel vmes. Podali smo se na krajši fit pohod v okolici Komna. Na cesti, med vinogradi in po vasi je bilo slišati otroški smeh in odraslo pogovarjanje. Res nas je bilo veliko. Imeli smo se čudovito – fantastično, so povedali otroci. Po vrnitvi v vrtec smo se okrepčali s čajem in se podružili med seboj. Prav vsakemu se zahvaljujemo, ker si je vzel čas in se nam pridružil pri obeležitvi svetovnega dneva zdravja. Verjamemo, da se drugo leto ponovno spet vidimo.

Besedilo in foto: Veronika Sorta

Ekipa Vrtca Komen na Kamentonu 2024

V soboto, 13. aprila, je v Komnu potekal letošnji Kamenton 2024. Kamenton je celodnevna akcija popravila suhega zidu za otroke kraških šol in vrtcev z obeh strani meje. S strani organizatorja – Partner-

stva kraške suhozidne gradnje smo bili kot vrtec povabljeni k sodelovanju. Ker je bilo prizorišče dogajanja v neposredni bližini našega vrtca, smo se povabili tudi odzvali. Povabili smo starše otrok, da se

nam pri tem pridružijo s svojimi malčki, pridružilo se nam je kar 11 otrok skupaj s svojimi starši.

Na čisto poseben način je suhozidno gradnjo našim otrokom in nam vzgojiteljicam predstavila članica omenjenega partnerstva vzgojiteljica Mojca Može Škapin. Otroke in nas je popeljala v svet suhega zidu – med drobne živalice in rastline, ki jih srečamo med kamenjem tega. Nato so se otroci skupaj s svojimi starši pridružili starejšim vrstnikom ter se pod vodstvom mentorjev partnerstva preizkusili v gradnji suhega zidu.

Ob tem bi se radi zahvalili organizatorjem za povabilo, da se jim pridružimo na tem dogodku, ter staršem tistih otrok, ki so se odzvali našemu povabilu na dogodek. Preživeli smo namreč lep delček sobotnega dopoldneva v prijetni družbi ljubiteljev ohranjanja kulturne dediščine našega Krasa.

Besedilo in foto: Agata Masten

Na obisku pri zobozdravnici

V oddelku pri Žabicaah smo pred časom gostili višjo medicinsko sestro Ano Furlan, vodjo za preventivno zdravstveno varstvo otrok in mladostnikov. Skupaj z njo smo se igrali »zdravnike«. Med igro je med otroci opazila kar nekaj takih zobkov, za katere je posumila, da otrok še vedno uporablja dudo in/ali stekleničko s cucljem. Nekateri med njimi so celo povedali, da je duda za spat, kar potrjuje, da jo najverjetneje res še uporabljajo vsaj za spanje. Izpostavila je dejstvo, da so naši otroci sedaj pa res že dovolj veliki, da dud in stekleničk ne potrebujejo več. Zato je predlagala, da nam v vrtec prinese posebno škatlo, v katero bodo otroci od doma prinesli vse svoje dude in stekleničke s cucljem – tudi tiste »skrite«.

Sprejeli smo njeno pobudo in se podali v akcijo. Naleteli smo na neverjetno pozitiven odziv staršev, ko smo jih pozvali k sodelovanju v akciji. Nekateri so jo razumeli celo kot odlično priložnost, da se dud in stekleničk dokončno »znebijo«. In res, v škatli, ki nam jo je prinesla Ana, se je v kratkem nabralo kar nekaj dud in stekleničk. Te smo odnesli v šolsko zobozdravstveno ambulanto v Komnu ter jih predali tamkajšnji zobozdravnici. Bila jih je zelo vesela, kot je bila vese-

la našega obiska. Ob tej priložnosti sta nas z zobno asistentko povabili v svojo ambulanto, ki smo si jo ogledali. Tisti najbolj pogumni so se povzpeli tudi na zobozdravniški stol in se z njim popeljali. Zobozdravnica jih je »popihala z vetrčkom« in »posvetila s sončkom«.

V zahvalo za zbrane dude in stekle-

ničke smo od Ane, ki nas je tudi tokrat spremljala na tem obisku, prejeli plakat s pohvalo, dve slikanici za temo zdravih zob ter pobarvanko o pravilnem umivanju zob. Vsak pa si je pri zobni asistentki prisluzil še žig ter majceno igračko.

Hvala Ani za pobudo.

Besedilo in foto: Agata Masten

Pomladni Podnebni tek

V ponedeljek, 22. aprila 2024, smo ravno na dan Zemlje obeležili Eko dan. Z otroki smo sodelovali v akciji Podnebni tek, ki smo ga poimenovali kar Pomladni tek. Teka so se udeležile vse skupine, tudi tisti najmlajši (1–2), ki so se med stožci in ovirami zgolj sprehodili. S starejšimi otroki smo se najprej močno ogreli, saj nas je burja prepihala do kosti. Nato smo strokovne delavke otrokom pripravile

različne gibalne izzive. Postavile smo jim stožce, ki so jih otroci morali zaobiti, ter obroče, skozi katere so morali skakati. Ko so pretekli prvi krog z ovirami, smo jim postavile nov izziv. Razdelili so se v skupine in odtekli še štafeto. Na koncu so bili vsi otroci zmagovalci, saj so se vsi potrudili po svojih najboljših močeh. Sledila je nagrada – žig, ki so ga bili vsi zelo veseli.

Besedilo in foto: Danjela Rončel

Predstava Zaljubljeni žabec

V skupini Zajčki smo se v mesecu marcu in aprilu poglobljeno pogovarjali o ljubezni. Ta čudovit in pomemben občutek smo raziskovali skozi igro, pogovore in ustvarjalne dejavnosti. Da smo o ljubezni izvedeli še več, smo obiskali knjižnico, kjer nam je knjižničarka Marija Umek pripravila veliko knjig na temo ljubezni, ki smo jih pridno prebirali v vrtcu. Za vrhunec našega raziskovanja smo

pripravili predstavo z naslovom Zaljubljeni žabec.

Priprave na predstavo so bile zelo zanimive in ustvarjalne. Skupaj smo izdelali sceno in naglavne obroče, ki so našim malim igralcem omogočili, da so se prelevili v žabce, pujsje, račke in zajčke. Predstava pa ni bila posebna le zaradi čudovitih igralcev, temveč tudi zaradi glasbenikov, ki so spremljali igralce – ži-

vali pri njihovem gibanju. Glasbeniki so s svojimi instrumenti dodali poseben čar in dinamiko vsakemu prizoru ter tako ustvarili čarobno vzdušje.

Predstavo Zaljubljeni žabec smo najprej zaigrali pred vsemi skupinami v našem vrtcu. Vsi otroci so z navdušenjem spremljali našo zgodbo o žabcu. Nato smo predstavo uprizorili še za starše, bratce in sestrice ter ostale, ki so prišli in ki so bili navdušeni nad našo ustvarjalnostjo in trudom. Posebno veselje pa sta nam prinesla predstava za 1. razred osnovne šole in obisk Hiše dobre volje, kjer smo s svojo igro polepšali dan tudi starejšim občanom.

Vsi nastopajoči otroci so pokazali izjemno predanost in veselje do igre. S svojo igrivostjo in srčnostjo so dokazali, da lahko tudi najmlajši s svojo umetnostjo in ustvarjalnostjo prinesejo veselje in smeh med ljudi.

Besedilo in foto: Veronika Sorta

S predstavo Zaljubljeni žabec smo razveselili tudi obiskovalce Hiše dobre volje.

Sončkova knjižnica

Prednostna naloga našega vrtca je bralna pismenost. V sklopu te naloge smo se v naši skupini začeli pogovarjati o knjigah. Kdo jih napiše in zakaj ter komu so knjige namenjene, kako z njimi ravnamo, kje jih dobimo?

Kje pa smo dobili odgovore na vsa ta vprašanja? V knjižnici, seveda.

Odšli smo do Kosovelove knjižnice v Komnu. Tam nas je knjižničarka Marija Umek lepo sprejela in nas povabila, da si knjižnico ogledamo.

Ogledali smo si, kje in kako so knjige zložene, katere knjige so zložene na policah in katere v vagončkih. Ugotovili smo, da obstajajo knjige s pesmicami, uganjami, enciklopedije, slikanice, pa tudi knjige za malo večje otroke in odrasle. S

pomočjo pravljice Lev v knjižnici nam je knjižničarka predstavila, kakšna so tu pravila ter kako si lahko knjige izposodimo

in kaj naredimo, ko jih prinesemo nazaj.

Dobili smo zamisel, da bi lahko v naši igralnici pripravili knjižnico.

Kaj pa potrebujemo?

»Knjige.«

»Take vagončke – vlak.«

»Kartice, da si bomo lahko knjige izposodili.«

In res, pripravili smo kotichek, ki smo ga poimenovali Sončkova knjižnica.

Izdelali smo vagončke in dodali knjige. Vsak otrok si je naredil svojo kartico in si

po svojih željah izposodil knjigo ter jo odnesel domov.

Otroci so knjige doma z domačimi prebrali in jih nato skupaj s kartico prinesli nazaj v vrtec. Če so želeli, so v sončkovem krogu povedali, o čem knjiga govori, ali pa prijateljem povedali pravljico na travniku ali pri počitku. Pravljičice smo pripovedovali tudi ob kamišibaj gledali-

šču ter si izmišljevali zgodbe ob kartah pripovedovalkah, ob slikah in ob različnih sličicah.

Vsak otrok si je s sličicami sestavil svojo zgodbo. Zgodbo smo nato zapisali in jo narisali. Nekateri otroci so pri pripovedovanju potrebovali najino spodbudo, vprašanja, pomoč, medtem ko so drugi zgodbo sestavili in povedali čisto sami.

Besedilo in foto: Mateja Bežek Kosmač

... in Vrtcu Štanjel

Gregorjevo ali dan, ko se ptički ženijo

V Sloveniji je praznik ljubezni 12. marca. Na Gregorjevo se po starem ljudskem

običaju ženijo ptički in s tem naznanjajo pomlad, poslovimo se od kratkih zim-

skih dni in pozdravimo pomlad, ki s seboj prinaša vedno daljši dan ter toplejše vreme ... Že drugo leto zapored smo se tudi iz Vrtca Štanjel pridružili učencem Podružnične šole Štanjel pri spuščanju gregorčkov. Gregorčka so otroci skupaj s starši izdelali doma ter ga potem prinesli v vrtec, da smo naredili razstavo. Nastale so prave umetnije, saj so se z izdelavo zares vsi potrudili.

V torek, 12. marca, smo se najprej zbrali v šoli, kjer je sledil kratek nastop vrtčevskih in šolskih otrok. Predstavili smo se s plesom o Zajčku in deklamacijo 10 prstkov. Po zaključenem uradnem delu smo se odpravili v Ferrarijev vrt, kjer so naša plovila zaplavala v tamkajšnjem ribniku. Občudovali smo jih, kako plavajo na gladini in se zibljejo v soju luči.

Besedilo in foto: Katarina Černigoj

Prišla je pomlad

Pomlad je čas prebujanja narave in novih začetkov. Tudi v Vrtcu Štanjel smo praznovali prvi pomladni dan. Kot smo si za letošnje šolsko leto zadale, smo tudi v pomlad vstopili s pravljico.

Obiskala nas je ga. Vlasta Markočič, ki nam je preko kamišibaja povedala zgodbo o tem, kako je nastal Kras, ter nas povabila k prepevanju pesmi o Zelo lačni gosenci in Hudi mravljici. Komaj smo čakali tople pomladne dni, ki smo jih lahko izkoristili za daljše sprehode in bivanje v naravi.

Gospo Vlasti se še enkrat zahvaljujemo, da si je vzela čas in nam s svojim obiskom popestrila dopoldan v vrtcu.

Besedilo: Katarina Černigoj
Foto: arhiv Vrtca Štanjel

Lov na medveda

Svetovni dan zdravja je svetovni dan zdravstvene ozaveščenosti, ki ga vsako leto praznujemo 7. aprila pod pokrovi-

teljstvom Svetovne zdravstvene organizacije. Letos smo ga obeležili s fit dnevom. Povezale smo prednostno nalogo

iz področja jezika z uporabo fit aktivne metode.

Strokovne delavke smo otrokom najprej prebrale gibalno zgodbo *Lov na medveda*. Pravljico smo jim večkrat prebrale tako noter kot tudi zunaj.

Ko so otroci zgodbo osvojili, smo preko fit aktivne metode Glasbeni obroči zunaj utrjevali gibanja, ki se pojavljajo med samo zgodbo. Tako smo utrjevali hojo skozi travnik, reko, blato, snežni metež, gozd in jamo, dokler na koncu nismo srečali medveda. Otroci so se ob tem zelo zabavali in se v zgodbo preko gibanja še bolj vživeli.

Besedilo: Katarina Černigoj
Foto: arhiv Vrtca Štanjel

Obisk psičke Pikice iz Tačk pomagačk

Otroci iz skupine Žabice so bili deležni prav posebnega obiska. Obiskala nas je psička Pikica z njeno vodnico Andrejo. Prihajata iz Slovenskega društva za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke. Psička Pikica je skupaj z njeno vodnico Andrejo vstopila v našo igralnico in nas najprej spoznala. Vsak otrok jo je pobožal in ji povedal svoje ime. Nato je Andreja nekaj besed povedala o Pikici. Izvedeli smo, da je Pikica obiskovala pasjo šolo, kjer se je veliko naučila, da lahko prihaja med otroke. Je zelo ubogljiva in je zelo rada med otroki. Ko smo se vsi dodobra spoznali in en na drugega navadili, smo se z njo igrali (ji skrili priboljške, jo skrtačili, »peljali na sprehod« in očistili »kakce«.). Preden sta odšli, nas je vodnica Andreja povabila, da poslušamo, kako Pikici bije

s srček. Zelo radovedno, pozorno in z veseljem smo poslušali. Otroci so bili njunega obiska zelo veseli in so še naslednje dni podoživljali to prijetno druženje

s Pikico in njeno vodnico. Gospe Andreji Lenassi se še enkrat iskreno zahvaljujemo za tako prijeten pasji obisk.

Besedilo: Mojca Mozetič
Foto: Katja Luin

Podelitevbralnega palčka

V vrtcu spodbujamo družinsko branje, letos še toliko bolj, saj je to prednostna naloga našega vrtca. Vrsto let izvajamo tudi Bralnega palčka v sodelovanju s Kosovelovo knjižnico. Letos so bili naši predšolski otroci skupaj s starši povabljeni k družinskemu prebiranju. Otroci so si poljubno izbrali pravljico in pesmico. V vrtec so nato prinesli knjigo in ob njej pripovedovali ali deklamirali pesmico. Vse to je pod budnim očesom spremljal tudi naš Bralni palček, ki je nato otroke nagradil s posebnim presenečenjem. Ob

zaključku je k nam pripeljal knjižničarko Marijo iz komenske knjižnice. Marija nam je ob ilustracijah pripovedovala pravljico *Kako pregnati dolgčas*. Nato je sledila slavnostna podelitev pohval. Otroci so bili zadovoljni in presrečni. Seveda delček te pohvale pripada tudi njihovim staršem, ki so poskrbeli, da so bili večeri posvečeni družinskemu branju in skupnemu preživljanju časa. Še enkrat čestitamo vsem otrokom za opravljenega Bralnega palčka.

Besedilo in foto: Mojca Mozetič

Kras bogatejši za 19 diplomantov fotografije in oblikovanja materialov

Če je v Mali galeriji Kosovelovega doma v Sežani do 15. aprila na ogled razstava likovnih del ruske slikarke, ilustratorke in grafične oblikovalke Natalie Berezina z naslovom Nekoč je bilo, ki jo je odpirala kustosinja Anamarija Stibilj Šajn, pa so v Veliki galeriji Ivana Varla odprli tradicionalno razstavo študentov Višje strokovne šole sežanskega šolskega centra Srečka Kosovela, na kateri svoje študijske dosežke preteklega šolskega leta predstavljajo študenti oblikovanja materialov, fotografije in videa. Dogajanje je kot vsako leto spremljala svečana podelitev diplomskih listin diplomantov preteklega leta in priznanj za študijske uspehe in posebne prispevke k uveljavitvi ugleda in promocije šole.

Lani 7, letos rekordnih novih 19 ambasadorjev Krasa

Kot je povedala vršilka dolžnosti ravnatelja/ravnateljice sežanske Višje strokovne šole, doc. mag. Jasna Klančičar, so na šoli, ki že 15 let izobražuje mlado generacijo v dveh programih (fotografija in oblikovanje materialov) ter neguje tradicijo in kulturno dediščino Krasa, ponosni, da so v svet poslali 19 inženirk in inženirjev (kar 16 fotografov in 3 oblikovalce materialov), medtem ko je lani diplomiralo sedem diplomantov. Mogočna ekipa predavateljev verjame v svoje mentorско delo. Študentje pa ob teoretičnem delu pridobivajo še prakso, je poudarila Klančičarjeva.

Domačini so dobro sprejeli šolo za kamen, ki s pomočjo študijskih programov prispeva k prepoznavnosti lokalnega bogastva in ohranjanju specifičnosti in kraške dediščine. Sežanska podžupanja Vanja Jelen je poudarila, da šola, ustanovljena v letu 2008, dobro sodeluje z lokalnimi obrtniki, podjetni in gospodarskimi družbami. O zavzetosti pričajo inovativni projekti šole in izjemni dosežki študentov, ki so svoj trud na različnih tekmovanjih doma in po svetu oplemenitili z zlahtnimi odličji. Jelenova je izpostavila medaljo za odličnost in medaljo „Best of nation“ Sibile Leskovec na tekmovanju Euroskills 2023 v Gdansk, zmago Martina Kandida in 2. mesto Žige Dobrovoljca

na SloveniaSkills 2023 v Pliskovici, zmagovalni pladenj iz kraškega kamna Jurija Tenze in inovativni rastlinjak Minee Vrabi na festivalu Golden Mouse 2023, pa naziv Mladi upi leta, ki ga je leta 2020 in 2023 prejela fotografinja Ela Zdešar. Glas in podoba šole odražajo tudi kamnita maketa Štanjela, rekonstrukcija srednjeveških kamnitih žrmelj za Narodni muzej Slovenije, oblikovanje kamnite suhozidne skulpture „moon gate“ v Komnu ter sodelovanje z mongolsko Univerzo za znanost in tehnologijo.

Sežanska šola za oblikovanje materialov in fotografijo lep primer dobre prakse

Šola sledi tudi ciljem republiškega Centra za poklicno izobraževanje: dvigu kakovosti in privlačnosti poklicnega izobraževanja. »Sežanska višja strokovna šola je lep primer dobre prakse v našem izobraževalnem prostoru, izobražujete kader, ki je zaposljiv, kakovost vašega dela pa navsezadnje dokazujejo številni izvedeni projekti in nagrade tako na domačem kot tudi mednarodnem področju. Diplome so za nekatere odskočna deska za vstop na trg dela, drugi pa se boste odločili za nadaljevanje študija ter pridobivanje novih teoretičnih in praktičnih znanj. Nikoli se ne prenehajte učiti, pridno prenašajte pridobljeno znanje v prakso, bodite kreativni in vedno sledi-

te svojim ciljem in sanjam,« je poudaril vršilec direktorja/direktorice Centra RS za poklicno izobraževanje Aleksandar Sladojević.

Od leta 2018 podeljujejo posebna priznanja

Vsi trije slavnostni govorniki so podelili diplomske listine 19 diplomantom in posebnih priznanj, ki so jih prvič pričeli podeljevati ob 10. obletnici delovanja šole. Priznanja prejmejo študentje, ki v času študija izdatno pomagajo pri delu in uveljavljanju šole ter z različnimi nagradami in priznanji na strokovnih področjih izdatno pripomorejo k ugledu in prepoznavnosti šole.

Posebna priznanja so prejeli: Marcel Kump, Martina Birsa, Sara Dakaj, Minea Vrabi, Martin Kandido, Sibila Leskovec in Jurij Tenze.

Podelitev diplom je na slovesnosti, ki jo je povezovala moderatorica Janja Novoselc, popestril Trobilni kvintet Kras Brass sežanske glasbene šole, ki ga pod vodstvom prof. Iva Bašiča sestavljajo: Matic Pavlovič, Mihaela Sanabor Simčič, Maj Škapin, Tine Pipan, Aljaž Štoka. Številni prisotni na prireditvi so lep dokaz, da si Višja strokovna šola Srečka Kosovela Sežana ubira pot v pravo smer.

Besedilo in foto: Olga Knez

Rock za Afriko

Nauzika Scocchi in Eva Terčon se konec meseca junija za mesec dni odpravljata v Gambijo, kjer bosta kot prostovoljki delali v poletni šoli. Njuno prostovoljno delo poteka prek društva Za otroke sveta, ki že od leta 2012 omogoča izobrazbo revnejšim otrokom v Gambiji in pomoč na njihovi poti do samostojnosti.

V ta namen sta dekleta skupaj z Leonar-

dom Ježem in Žanom Kukanjo z veliko truda organizirali dobrodelno prireditev Rock za Afriko v Gorjanskem. S pestrim programom, ki je vključeval afriške plese in bobne, otroške poslikave obraza ter veliko glasbenih skupin, so zbirali prostovoljne prispevke, ki bodo namenjeni društvu Za otroke sveta, in sicer za izgradnjo karierno-izobraževalnega centra in

za izboljšave ter dolgoročne rešitve, ki jih država potrebuje.

Vsi štirje organizatorji se zahvaljujejo sponzorjem, brez katerih ne bi mogli uresničiti svoje vizije, prav tako pa izrekajo veliko zahvalo svojim prijateljem, komenski klapi, ki jim je prostovoljno vskočila na pomoč in skupaj pomagala izvesti ta prečudovit dogodek.

Organizatorji dobrodelne prireditve Rock za Afriko (Leonard Jež, Nauzika Scocchi, Žan Kukanja, Eva Terčon). Foto: Sara Godnič

Foto: Tadej Rozman

Besedilo: Eva Terčon

Film o zadružnih domovih

Zadružni domovi so ob nastanku služili srečevanju, izmenjavi, povezovanju. Kako dihalo danes in kaj jih čaka, je preiskoval režiser dokumentarnega filma Zadružni dom Amir Muratović. Projekcijo 52-minutnega dokumentarnega filma Zadružni dom, ki ga je posnela RTV Slovenija in v katerem so prikazani tudi dokumentarni arhivski posnetki, so 10. maja 2024 predstavili v Zadružnem domu v Povirju, ki so ga domačini gradili dve leti z udarniškim delom in ga odprli jeseni 1949.

Na predstavitvi je Franko Uršič, ki je bil kar dve desetletji predsednik KS Povir, iz-

postavil, da so zadružni domovi odigrali pomembno vlogo v lokalni skupnosti, žal pa se zgodovinski spomin nanje izgublja. »Pri obnavljanju zadružnega doma smo naleteli na trd oreh. Ni fotografij, zapisov in arhivskega gradiva, starejši pa smo Naš dom obnovili in pri tem pustili znameniti napis Delu čast in oblast – 1949. Sedaj v njem med drugim vadijo tudi povirske mažoretke,« pove Uršič.

Sicer pa so zadružni domovi pomemben del življenja na slovenskem podeželju. Veliko zadružnih domov je nastalo z udarniškim delom po letu 1948, ko so na Slovenskem načrtovali 523 zadružnih

domov, zgrajenih pa jih je bilo več kot 300. »Pri projektiranju domov so sodelovali pomembni arhitekti slovenskega modernizma, ki so uporabili tipske načrte,« je povedal Muratović, ki je sodeloval na tiskovni konferenci projekta Skupno v skupnosti – 70 let zadružnih domov kot družbene infrastrukture, kjer so obsežno raziskavo o zgodovini in stanju zadružnih domov po Sloveniji pripravili arhitekta Blaž Babnik Romaniuk in Rastko Pečar ter umetnostni zgodovinarki Martina Malešič in Asta Vrečko. Razstavo so postavili leta 2021 na Arhitekturnem bienalu v Benetkah. V filmu je izmed 23 zadružnih domov predstavljen tudi zadružni dom v Komnu, katerega notranjost izstopa po poslikavah, ki so jih naslikali slikarji Ive Šubic, Janez Vidic in Floris Oblak. S snemalno ekipo se je komenski župan Erik Modic pogovarjal o razglasitvi objekta za kulturno dediščino.

Poleg Muratovića, ki je tudi scenarist filma, so pri nastajanju filma sodelovali še: direktor fotografije in snemalec Bernard Perme, montažer Zlatjan Čučkov, avtor in izvajalec glasbe Janez Dovč idr. Film je bil 16. maja premierno predvajan na TV SLO 1.

Besedilo: Olga Knez

Župan Erik Modic, Alenka Di Battista in Martina Malešič. Foto Amir Muratović

PRIHAJA NA NAŠE ODRE

Četrtek, 20. junij 2024, ob 20.00
fantazijska grozljivka
OPAZOVALCI (The Watchers)

Petek, 21. junij 2024, ob 18.30
otroška predstava
In še Rdeča kapica ... v okviru festivala #SeVejKiSeJej

Sobota, 22. junij 2024, ob 20.00
3. Kresnikov večer - Od napitnic do najlepših opernih arij

Nedelja, 23. junij 2024, ob 17.30
družinski fantazijski film
IP: IZMIŠLJENI PRIJATELJI (IF)

Nedelja, 23. junij 2024, ob 20.00
akcijski film
PODLI FANTJE: VSE ALI NIČ (Bad Boys: Ride or Die)

Petek, 5. julij 2024
ANA DESETNICA

Od 4. julija 2024 do 13. julija, ob 21.30
Poletni kino na Krasu

Ponedeljek, 15. julij 2024, ob 18.30
Nesem sončnico na rami, lutkovni koncert Nike Solce

Z znanjem do vas

V okviru Letnega programa izobraževanja odraslih, ki ga financira Občina Komen, smo na Ljudski univerzi Sežana za leto 2024 pripravili vsebinsko bogato ponudbo delavnic za vse znanja željne občane.

Zimo so udeleženci zaključili z delavnico Rez sadnega drevja. Za obilnejši pridelek v sadovnjakih smo za občane organizirali delavnico Razmnoževanje sadnih vrst in cepljenje sadnega drevja.

Na delavnici Uporaba pametnega telefona smo širili znanje o osnovnih nastavitvah telefona, uporabi budilke, kalkulatorja, trgovini Google Play, bralniku QR kode, Whatsapp komunikaciji, Google zemljevidu itd.

Ustvarjalne sposobnosti so ustvarjalci izrazili ob spoznavanju stare arabske umetnosti vozlanja. V tehniki makrameja so z vozlanjem in prepletanjem pisanih

vrvic ter lesenih perlic izdelali unikatni nakit.

Cvetočo pomlad je v domove naših udeležencev prinesel cvetlični aranžma, ki so ga ustvarjalci vseh starosti lahko izdelali na delavnici Izdelava velikonočne

ga aranžmaja. Da pa bo pomlad tudi sladka, so znanja iz peke lahko osvojili kar na treh delavnicah – Peka drobnega peciva, Peka pogač in Štrudlarjenje.

Zeleni del letošnje ponudbe bomo sklenili z zasaditvijo zeliščnega vrtička pri Hiši dobre volje v Komnu.

V skrbi za fizično kondicijo smo izvedli delavnico Nordijska hoja in Balinanje.

Veseli smo, da so udeleženci zadovoljni in se radi vračajo po nova znanja. Obenem spodbujamo vse, ki se nam še niste pridružili, da nas obiščete na raznovrstnih delavnicah. Program za jesen in zimo je že v pripravi.

Vabljeni po praktična znanja, preko katerih lahko na aktiven in zanimiv način preživite svoj prosti čas, navežete stike z ostalimi udeleženci in morda odkrijete kakšen skriti talent.

Besedilo in foto: Ljudska univerza Sežana

Gradimo mostove med lokalno dediščino in mladimi

V Zavodu Dobra pot smo postali ambasadorji akcije NVO gre v šolo. Program v naši regiji vodi ISKRA – stičišče NVO Istre in Krasa in predstavlja lokalno partnerstvo, ki spodbuja povezovanje nevladnih organizacij s šolami v lokalnem okolju. Nevladne organizacije tako v lokalnem okolju nudimo doživljajski in izkustven način izobraževanja mladih. V okviru programa smo pripravili tri delavnice, ki spodbujajo ustvarjalno razmišljanje in medgeneracijsko povezovanje.

Na delavnici Zapisi spomina osnovnošolci odkrivajo in ohranjajo kulturno dediščino preko beleženja spominov starejših. Delavnica Izročilo pa ponuja potovanje skozi kulturno dediščino Brkinov in Krasa, s čimer dviguje prepoznavnost tega območja. Posebej pa izpostavljamo delavnico Gradimo mostove z mladinskimi projekti, ki spodbuja srednješolsko mladino k aktivni udeležbi v mednarodnih mladinskih projektih in odkrivanju vloge mladih za razvoj lokalnih skupnosti.

Tri poletne priložnosti za mlade

1. Povezujemo

V letošnjem poletju vabimo k sodelovanju v treh novih mladinskih projektih. Prvi je mednarodna mladinska izmenjava Building Bridges v Sežani, ki bo potekala med 8. in 15. julijem. Na izmenjavi se

bo zbralo približno 50 mladih iz sedmih različnih držav. Program bo vključeval različne gibalne in plesne delavnice, ki jih bodo vodili priznani trenerji s celega sveta. Namen projekta je spodbujanje povezovanja med mladimi, raziskovanje različnosti in spoznavanje vključujočih pristopov skozi plesno zabavo. Plesno predznanje ni potrebno, prav tako ne znanje angleščine. **V projekt vabimo 5-6 mladih (starosti 15-25 let) iz lokalnega okolja, ki si želijo spoznati sovrstnike iz drugih držav, spoznavati njihove kulture in doživeti Sežano na nekoliko drugačen način.**

2. Ustvarjamo spodbudno okolje za dekleta

Projekt »GIRLS« je mladinska izmenjava, ki jo že več let zapored organizirajo naši nemški partnerji Kreisau-Initiative. Namenjena je izključno dekletom, ki prek programa delavnic kritično razmišljajo o vlogi žensk v sodobni družbi in njihovem prikazu v medijih, tkejo vezi s sovrstnicami in mentoricami iz različnih kultur in med seboj ustvarjajo spodbudno in podporno okolje za osebni razvoj. V programu so predvidene tudi gibalne, ustvarjalne in plesne delavnice. Letošnja izmenjava bo potekala med 18. in 24. avgustom 2024 v Krzywowi na Poljskem. **V zavodu Dobra pot iščemo do 7 de-**

klet iz Slovenije (starih med 13 in 18 let) ki se bodo projekta udeležile ob spremstvu mladinske delavke.

3. Ustvarjamo s fotoobjektivom

Med 23. avgustom in 3. septembrom 2024 sodelujemo v mladinski izmenjavi za mlade fotografe in fotografske navdušence, ki se bo odvila v poljskem mestu Bytom. Tudi v ta projekt vabimo mlade iz Slovenije, stare med 18 in 29 let, ki se bodo podali na 10-dnevno fotografsko pustolovščino v družbi vrstnikov iz drugih držav. Tematike izmenjave zajemajo ustvarjalnost s fotografijo, spodbujanje lokalnega aktivizma, boj proti stereotipom o 'grdih' mestih in okolju prijazno življenje. Izmenjava bo priložnost za raziskovanje mesta in spoznavanje fotografskih veščin.

Za več informacij o vključitvi v mladinske projekte pišite na nava.vardjan@dobra-pot.si. Pohitite, da ne zamudite priložnosti!

Zavod Dobra pot

Poletje na Krasu 2024

Kot vsa pretekla leta bo naša baza v kulturnem domu v Kobjeglavi. Če bo pripeka prehuda, se bomo odpravili na reko Vipavo pri Dornberku, ki je z leti postala že kar naša plaža, da se malo ohladimo. Kaj lahko otroci od letošnjega Poletja še pričakujejo? Naj kaj ostane zaenkrat skrivnost. Na kratko pa vse, kar je otrokom zanimivo in jim brezskrben počitniški čas naredi še posebej lepo, krasno. Vsako Poletje je zgodba zase in tudi letos ne bo nič drugače. Vsebinsko ostaja ista. Športne aktivnosti, ustvarjalne urice, obisk gasilcev, filmska predstava,

zabava, počitek. Organizatorji Poletja na Krasu imamo dovolj izkušenj, da vemo, da je sproščeno druženje tisto, kar otroci v poletnem času najbolj potrebujejo. Brez preveč pametnih telefonov in ostalih zaslono. Z izkušeno ekipo animatorjev vas Mateja že nestršno pričakuje. DOBRODOŠLI NA POLETJU NA KRASU 2024!

Zaradi zagotavljanja ustreznih pogojev za uspešno izvedbo Poletja na Krasu 2024 je število otrok v posameznem terminu omejeno. Vse starše/skrbnike zato naprošamo, da s prijavo pohitijo. Rok prijave za

prvi termin je 21. junij 2024, za drugi pa 28. junij 2024 oz. do zapolnitve mest. Prijava velja le ob predhodno izpolnjeni prijavnici poslani na e-poštni naslov: info@szkomen.si. Prijavnice najdete na spletni strani: www.poletjenakrasu.com.

Več informacij: 041 892 807 | Mateja Terčon Knap, 040 645 767 | Rajko Kralj

Sofinancer programa Poletje na Krasu je Občina Komen. Vaški skupnosti Kobjeglava-Tupečce se za dolgoletno sodelovanje pri izvedbi programa Poletje na Krasu iskreno zahvaljujemo.

Besedilo: Rajko Kralj

ArtŠtanjel 2024 – ustvarjalne delavnice za mlade

Po uspešnih izvedbah programa ArtŠtanjel – ustvarjalnih delavnic za mlade je ekipa likovnih in plesnih mentorjev že pripravljena na nove ustvarjalne presežke mladih. Izvedba štiridnevni ustvarjalnih delavnic ostaja podobna preteklim letom. Mladi bodo ustvarjali na raznih lokacijah v Štanjelu, se pri tem veliko družili ter pripravili zaključno razstavo v Ferrarijevem vrtu. Posebnost letošnjih delavnic je veliko število mentorjev, ki bodo mlade vodili skozi ustvarjalni proces. Z mladimi bodo ustvarjali: likovni pedagogi Vlasta Markočič, Vasja Nanut, Ksenija Pfeifer, Katja

Skok, Tanja Samec, Vesna Marion in Julija Leben ter likovni in plesni ustvarjalci Britta Höschele, Kresna Dara Valečič, Maša Pušnik, Jovana Đukić in Sara Stropnik. Skozi fotografski objektiv bo celotno dogajanje beležil fotograf Matej Čebulec.

Vsako leto znova opažamo dvig kvalitete pri končnih izdelkih mladih. Po zavzetosti mentorjev in mladih ter po opisu delavnic smo prepričani, da bo letošnji ArtŠtanjel še bogatejši in presežek dosežanj. Podrobno predstavitev mentorjev in posameznih delavnic najdete na spletni strani www.artstanjel.com. Prijave na Art-

Štanjel – ustvarjalne delavnice za mlade bodo odprte do petka, 28. junija 2024. Število mest je omejeno, zato ne odlašajte s prijavo!

Ko domišljiji pustimo prosto pot, so rezultati presenetljivi. Za dodatno dozo ustvarjalnega navdiha in sproščenosti poskrbi prekrasen ambient Štanjela.

Pri programu ArtŠtanjel 2024 sodelujejo: Društvo likovnih pedagogov Primorja, Športna zveza Komen, ŠK društvo Hruševica in Visit Štanjel. Izvedbo programa ArtŠtanjel – poletne ustvarjalne delavnice za mlade je omogočilo sofinanciranje Občine Komen.

Besedilo: Rajko Kralj

V nedeljo, 25. avgusta 2024, vaška skupnost Škrbina in društvo VRT
vabita na

PRAZNIK DRNJUL

ob 9. uri: drnjulov pohod, sledi pokušanje dobrot iz drnjul: sladoled, potice, sokovi, likerji;
predstavitve vaških ponudnikov in učna ura o drnjulah

Prisrčno vabljeni!

Prireditev bo v vsakem vremenu!

več informacij: praznik drnjul Škrbina

POMEŽIK SONCU®
ZA POČITNIŠKA LETOVANJA
Pošlji SMS na 1919 s ključno besedo
POMEZIK10
in tako prispevaj 10 €.

Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije

medobčinsko društvo prijateljev mladine
sežana

Bazoviška cesta 11, 6210 Sežana
tel: 05/73 41 486
e-mail: drustvo.prijateljev@iol.net
www.mdpm.si

Zveza Prijateljev
70 let
Mladine Slovenije

Počitnice v dobri družbi 2024

LETOVANJA ZA OTROKE

PACUG: 17. 7.–24. 7. 2024

za male šolarje in osnovnošolce do 5. razreda

PACUG: 25. 7.–1. 8. 2024

za osnovnošolce od 6. razreda dalje

<http://www.zpmvic.si/otrosko-letovisce-pacug/>

DO ZDRAVSTVENEGA REGRESA ZA LETOVANJE NA MORJU SO UPRAVIČENI OTROCI IN MLADOSTNIKI DO 19. LETA STAROSTI NA OSNOVI PRILOŽENEGA POTRDILA ZDRAVNIKA, ki imajo v medicinski dokumentaciji zapise, da so bili dvakrat ali večkrat bolni ali hospitalizirani v času od 3. 3. 2023 do 5. 4. 2024 in imajo stalno bivališče na področju izpostave ZZZS Območne enote Koper-Sežana. Kritje prispevka v več kot 3 obrokih ali uveljavljanje cenejšega letovanja za otroke družin v socialni stiski je možno na osnovi pisnih prošenj.

POČITNIŠKO VARSTVO

POČITNIŠKO VARSTVO SEŽANA:

Varstvo bo organizirano od 6.45 ure do 15.30 ure na sedežu Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana, Bazoviška cesta 11 in na Ljudski univerzi Sežana.

1. TEDEN: 26. 6.–28. 6. 2024

2. TEDEN: 1. 7.–5. 7. 2024

3. TEDEN: 8. 7.–12. 7. 2024

4. TEDEN: 15. 7.–16. 7. 2024

POČITNIŠKO VARSTVO HRPELJE:

Varstvo bo organizirano od 6.45 ure do 15.30 ure v prostorih Vaškega doma Hrpelje.

1. TEDEN: 1. 7.–5. 7. 2024

2. TEDEN: 8. 7.–12. 7. 2024

POČITNIŠKO VARSTVO DIVAČA:

Varstvo bo organizirano od 6.45 ure do 15.30 ure v prostorih Glasbenega doma Divača (stara šola).

1. TEDEN: 5. 8.–9. 8. 2024

2. TEDEN: 12. 8.–16. 8. 2024

POČITNIŠKO VARSTVO KOMEN:

Varstvo bo organizirano od 6.45 ure do 15.30 ure v prostorih Krajevne dvorane Komen.

1. TEDEN: 19. 8.–23. 8. 2023

Starši lahko otroke vpišete tudi v druge občine našega delovanja in v vse termine.

Prijavnice in informacije za vse programe dobite na spletni strani, na elektronskem naslov, po pošti ali na sedežu društva:

Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana,

Bazoviška cesta 11, 6210 Sežana

tel: 05 7341486; www.mdpm.si

mail: drustvo.prijateljev@iol.net

Ana Pangos, Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana

ŠTANJEL
BISER KRASA

Kraška trgovinica

Centra za obiskovalce Grad Štanjel

V trgovini, urejeni v pritličju Galerije Lojzeta Spacala, boste našli unikatna in izvirna darila, katera izražajo zgodbo Štanjela ter Krasa in Brkinov. V njej lahko kupite tudi umetniška dela Lojzeta Spacala.

Center za obiskovalce Grad Štanjel
+386 5 769 00 56 | info@visitstanjel.si

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo »Slovenska Istra«, Klub Kraški gadi, Občina Komen in družina Danijela Božiča

vabijo na

DRUGI SPOMINSKI POHOD

v spomin na Danijela Božiča

**v soboto, 22. junija 2024,
z začetkom ob 9.00**

na športnem igrišču v Gorjanskem.

Potek pohoda:

- 8.00-8.45: sprejem pohodnikov,
- 8.45-9.00: pozdravni nagovori in predstavitev pohoda,
- 9.00-14.00: pohod

Pozdravni nagovor bo imel **ERIK MODIC**, župan Občine Komen.

Pohod ni zahteven in je primeren za vsakogar, je ravninski in bo izveden v vsakem vremenu. Dolžina poti je okoli 15 km. Udeležba na pohodu je na lastno odgovornost. Parkiranje vozil bo vodeno s pomočjo redarjev v okolici športnega igrišča.

Pohodnikom bomo na startu zagotovili topli napitek, po prehojeni polovici poti, na nogometnem igrišču v Komnu prigrizek ter kosilo ob vrnitvi v Gorjansko. Prispevek na udeleženca je 10 eur in se plača ob prijavi v Gorjanskem.

Zaradi boljše organizacije prosimo, da posamezniki ali skupine prijavite udeležbo **do srede, 19. junija 2024** po elektronski pošti: marjanovicmiranda@gmail.com ali pa na telefon 041 843 253 (Miranda Marjanovič)

Dodatne informacije:
Valter Viler, 041 443 341;
Marijan Zega, 051 615 953.

Predsednik OZ VVS Slovenska Istra
Predsednik Kluba Kraški gadi
Valter Viler
Marijan Zega

Župan Občine Komen
mag. Erik Modic

NAJAVLJAMO:

AKCIJO ZBIranJA AZBESTNIH ODPADKOV

10. IN 12. OKTOBER 2024

ZBIRNI CENTER KOMEN
v bližini hišne št. Komen 137a

Kaj?
Občina Komen tudi letos svojim občanom omogoča brezplačno oddajo azbestnih odpadkov:

SALONITNE PLOŠČE, AZBESTNO-CEMENTNA KRITINA, VODOVODNE CEVI, KI VSEBUJEJO AZBEST...

Brezplačno bomo prevzemali azbestne odpadke iz gospodinjstev z območja občine Komen. Akcija ni namenjena oddaji azbesta poslovnih subjektov.

Kako?

- Azbestne odpadke zložite na paleto (do višine 70 cm) in jih v času akcije ovite s plastično folijo pripeljite na ZC Komen.
- Azbestnih odpadkov ne lomite, ne razbijajte, z njimi ravnajte skrajno previdno. Svetujemo uporabo obrazne zaščitne maske in obleke za enkratno uporabo ter rokavic.
- Azbestne odpadke boste lahko oddali izključno v terminu akcije, v urah obratovanja zbirnega centra.

Občina **KOMEN**

KOMUNALA SEŽANA

Info: 05/73 11 240

Več informacij sledi v septembrski številki glasila.

SONCE, SONCE, SONCE! KAJ PA NAŠE OČI?

POSKENIRAJTE
IN SE NAROČITE.

OPTIKA TOM

PREGLED VIDA
VSAK ČETRTEK

Kosovelova ulica 1b, 6210 Sežana, TEL: 05 730 47 70

Prihaja na vrsto večini najljubši letni čas. Že diši po poletju, soncu, morju in sproščenosti. Kaj pa naše oči?

Strokovnjaki pravijo, da se učinki UV - sevanja kopičijo skozi življenje in lahko nepopravljivo poškodujejo očesne strukture ter tkivo okrog oči. Pri vseh opravilih in dejavnostih ne pozabimo na ustrezno zaščito pred soncem. **Sebe in svoje bližnje lahko zaščitimo s pokrivalom in kakovostnimi sončnimi očali.**

Ne pozabimo, da nam sončna očala nudijo zaščito tudi pred izsušitvijo oči, vetrom, prahom, mehanskimi poškodbami ter mrčesom.

V sončna očala lahko vgradimo tudi dioptrijo in si tako polepšamo pogled na svet.

Priporočamo, da pred nakupom sončnih očal z dioptrijo opravite tudi pregled vida, da bodo sončna očala res služila svojemu namenu.

Preglede vida opravljamo vsak četrtek med 9. in 16. uro z optometristom dr. Emilom Oblakom.

Pri nas ste na vrsti v enem tednu in ob dogovorjenem času, brez čakanja v čakalnici. Naročila sprejemamo po telefonu 05 730 47 70 / 041 444 882, na e-mail: info@optikatom.com ali preko spletnega obrazca **NAROČI SE NA PREGLED.**

Zagotavljamo strokovno izvedbo pregleda vida, kakovostne očalne leče in okvirje ter strokovno svetovanje. Vse naštetje je razlog, da vam v OPTIKI TOM nudimo 100 % garancijo zadovoljstva.

Krasni novi svet Ikar 2.0

Brave New World Icarus 2.0

2.-7.9.2024

vilenica.si

39.
vilenica
mednarodni literarni festival
international literary festival

DOGODKI OB OBČINSKEM PRAZNIKU OBČINE KOMEN

Datum	Ura	Naslov	Kraj dogodka
15. junij 2024	21.00	Pod zvezdami: Maja Keuc in Vina Kobal Organizator: Vina Kobal	Vina Kobal, Štanjel
od 17. do 23. junija 2024		Slikarska kolonija v Volčjem Gradu Organizator: Društvo Debela griža	Vaški dom Volčji Grad
18. junij 2024	18.00	Predstavitve knjige Kras 2022: spomini na požar (Carso 2022: memoria di un incendio). Gostja: Giulia Sandrin Organizator: Knjižnica Komen	Knjižnica Komen
21. junij 2024	17.00	Slavnostna seja občinskega sveta Občine Komen Organizator: Občina Komen	Kulturni dom, Štanjel
21. junij 2024	19.00	Tradicionalni glasbeni večer pod lipami Organizator: Športno kulturno društvo Hruševica	Hruševica
21. junij 2024	21.00	Grajski večeri: Rudi Bučar Trio z gosti Organizator: ŠKUD Štanjel	Grajsko dvorišče, Grad Štanjel
21. junij 2024	21.00	Velika fešta – pozdrav poletju 2024: Miran Rudan Indesign, Mambo Kings in DJ Jacobsen Organizator: NK Komen	Komen, Grofovška
22. junij 2024	9.00	Drugi spominski pohod v spomin na Danijela Božiča Organizatorji: Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo »Slovenska Istra«, Klub Kraški gadi Gorjansko, Občina Komen in družina Božič	Štart: športno igrišče Gorjansko
22. junij 2024	21.00	Pod zvezdami: Tabu in Vina Kobal Organizator: Vina Kobal	Vina Kobal, Štanjel
22. junij 2024	21.00	Koncert ob občinskem prazniku: Čuki Organizator: Občina Komen	Komen, Grofovška
23. junij 2024		Festival Gledanica Organizator: ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.	Grajsko dvorišče, Grad Štanjel
27. junij 2024	21.00	Štrekljev večer: Gal Gjurin: Sijaj, sijaj, sončece Organizator: JSKD OI Sežana, Občina Komen, Zavod Our-Labyrinth in ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.	Grad Štanjel
od 1. do 5. julija 2024		Art Štanjel 2024 – ustvarjalne delavnice za mlade Organizator: Športna zveza Komen, Občina Komen, društvo likovnih pedagogov Primorja, Športno kulturno društvo Hruševica, ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.	Štanjel
5. julij 2024	19.00	Odprtje razstave slikarke Eji Štih Organizator: ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.	Grad Štanjel
5. julij 2024	19.00	Odprtje slikarske razstave avtorice Katje Sorta z naslovom Retrospektiva Organizator: Grajzarjeva galerija	Grajzarjeva galerija, Štanjel
5. julij 2024	21.00	Lounge večer: Jazz ladies Organizator: Bistro Grad Štanjel	Grajsko dvorišče, Štanjel
6. julij 2024	16.00	13. turnir v malem nogometu in briškoli Organizator: Društvo K'munska štima Brje	Brje pri Komnu